

Joaquima de Vedruna Terrassa

Des de 1956 fent escola

Joaquima de Vedruna Terrassa

Des de 1956 fent escola

En nom del Patronat de la *Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona*, tinc el goig d'encapçalar amb unes ratlles de benvinguda el segon volum de la col·lecció sobre la història de cada una de les escoles que formen part de la Fundació. En concret, el volum dedicat a l'escola Joaquina de Vedruna de Terrassa. Donant continuïtat a la iniciativa de ressenyar la història de cada un dels seus centres, la Fundació ha anat recollint, de forma documentada, la rica herència de tradició pedagògica que han anat conformant les escoles Vedruna fundades per la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna. Una de les intencions d'aquesta col·lecció és donar a conèixer aquesta herència en forma d'estudis històrics que donin raó i explicació de la vida de cada una de les escoles Vedruna que formen part d'aquesta Fundació. Estem convençuts que tota la comunitat educativa, formada per germanes, mestres, alumnes, pares, mares i personal d'administració i serveis, així com totes les persones que al llarg dels anys han anat «conformant» la història del Col·legi, estaran prou satisfetes de poder disposar de la història de la seva escola, entenent que l'escola —per a molts i moltes— ha estat un punt de referència i una raó de ser.

Desitgem que, amb aquest volum, la història de l'escola Joaquina de Vedruna de Terrassa quedi una mica més ressenyada i afermada. Així mateix, pensem que la seva riquesa històrica és un patrimoni del qual val la pena fruir, que cal divulgar i que, a la vegada, és un estímul per seguir endavant. Ens és útil de conèixer el passat, les arrels de l'escola, per entendre el nostre present i projectar amb força i il·lusió el futur.

Vull felicitar, de tot cor, la feina de documentació i de recollida d'informació que ha realitzat la professora de l'escola, Mados Puig Mollet, i el recolzament al seu treball que, en tant que coordinadors de la col·lecció, han fet el professor Ramon Rial, membre del Patronat de la F.P.E. Vedruna-Barcelona i impulsor de la col·lecció, i la Gna. Mabel Burgell, gran coneixedora de la presència Vedruna a Terrassa. Gent com ells, que estimen l'escola Vedruna, ens permeten tenir avui a les mans el petit tresor d'aquest llibre.

Que tots els que el llegireu experimenteu també la satisfacció de valorar tot el que representa el treball discret i constant que, des de fa tants anys, duen a terme, una generació rere una altra, els protagonistes de les escoles Vedruna. Aquest llibre n'és un bon botó de mostra.

Amb motiu de la celebració del 50è aniversari de la fundació del centre Joaquina de Vedruna es va pensar en la publicació del llibre de la nostra escola. Avui, 53 anys després de la seva fundació, és una gran satisfacció poder compartir aquest llibre, la història de la nostra escola, amb tota la comunitat educativa. De fet, les persones que componen aquest col·lectiu són les autèntiques protagonistes de la crònica d'aquestes cinc dècades: les germanes Vedruna de la nostra comunitat que van iniciar amb il·lusió i entrega el projecte de la nostra escola, companys antics i actuals que han desenvolupat la seva tasca amb professionalitat i amor, alumnes i exalumnes que, entre aquestes parets, s'han construït com a persones, pares i mares que han posat confiança en el nostre centre, personal docent i no docent que hi ha treballat amb esforç al llarg dels anys, i totes aquelles persones que, sense tenir-hi una implicació directa, han contribuït, estimant-se l'escola, a un fet tan important com és la celebració d'un cinquantenari i, ara, dos anys més tard, a la publicació d'aquest llibre. Una obra on la història del centre s'explica des dels seus orígens més abruptes, amb uns primers passos lents i costosos, fins a arribar a esdevenir, a l'actualitat, una realitat al barri i amb una marcada presència social dins la nostra ciutat.

La Comunitat Vedruna, la qual tinc en gran estima, ha estat sempre l'eix important que ha fixat els fonaments sobre els quals es recolza tota la nostra història, essent un referent en l'abans, el present i el nostre futur caminar. Com a escola jove que som, és gratificant poder afirmar que ja tenim història. Aquesta que llegirem i que en alguns moments ens permetrà emocionar-nos perquè hi reconeixem els valors que, també ara, són objectius clars en els nostres reptes de futur.

El meu agraïment especial a Maidos Puig i Mollet, professora del centre, pel merítos treball que ha dut a terme en aquest projecte, des del moment en què se li va demanar. També a totes les persones que han col·laborat i han fet possible la publicació d'aquest llibre: a Ramon Rial i a Mabel Burgell per la coordinació i l'assessorament en la seva elaboració, i al Patronat de la Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona per la seva col·laboració en l'edició del llibre.

Finalment, vull donar les gràcies a tot el col·lectiu ja mencionat, perquè entre tots hem fet possible que la història del col·legi Joaquina de Vedruna, que anem construint dia a dia amb il·lusió, sigui una realitat.

El juliol del 2005, les germanes Vedruna em proposaven de col·laborar en la realització del llibre de l'escola Joaquina de Vedruna. Es complien 50 anys de la seva fundació. Un repte interessant ja que durant més de la meitat d'aquest temps jo havia estat professora del centre, i encara ara formo part de l'equip docent de l'escola.

La meua vida sempre ha estat vinculada amb la Congregació Vedruna; d'una banda, la meua etapa escolar va ser a l'escola del carrer del Vall de Terrassa i, després d'un parell d'anys d'estudis al col·legi Lestonnac de Barcelona, vaig començar a treballar al Joaquina de Vedruna, al mateix temps que completava els meus estudis amb la carrera de Ciències Empresarials. D'altra banda, el vincle amb la Comunitat Vedruna també em ve a través de la família; la meua tieta Maria Mollet és religiosa d'aquesta Congregació i ella, precisament, és una de les persones que ha donat origen a la història d'aquesta escola, malgrat que la seva feina sempre s'hagi realitzat en altres escoles Vedruna de Catalunya.

Encara que els meus estudis no fossin precisament de lletres, sempre he trobat en l'escriptura una bona teràpia que m'ha ajudat força en moments de dificultat. Així doncs, després d'acceptar la proposta de les germanes, vaig començar la recerca de la informació pel que fa a la història de l'escola. Aquesta escola forma part de mi, com jo d'ella, i em sento agraïda per tot el que n'he rebut al llarg dels anys. L'aprenentatge no es fa solament pels estudis rebuts, sinó també pel fet de treballar amb persones i ajudar a formar persones. Agraïxo, també, l'ajuda i el suport que m'han donat, durant aquest temps, la Gna. Mabel Burgell i el professor Ramon Rial, en tant que coordinadors dels llibres sobre història de les escoles Vedruna. També a la direcció de l'escola i a la pròpia comunitat, especialment a la Gna. Neus Ximinís amb qui vaig treballar durant els primers anys. Semblantment a tot el claustre de professors. També vull donar les gràcies especialment a una persona que sempre m'ha demostrat el seu afecte i comprensió i de la qual vaig aprendre molt durant els anys que vam treballar plegades en l'etapa de la Formació Professional: M. Àngels Muro, fins fa molt poc germana provincial.

Aquest temps, durant el qual he compaginat la tasca docent i la recerca de la història de l'escola, ha fet que els meus lligams amb aquesta casa anessin creixent encara més. És el meu desig que mai no s'oblidi com va començar, com ha anat creixent i com s'està consolidant aquesta escola, que ocupa una part important de la meua vida i de la de molts.

Pòrtic

* Mabel Burgell i Ramon Rial

El llibre que teniu a les mans tracta específicament de l'escola Joaquina de Vedruna de Terrassa, del seu origen i de la seva evolució fins avui. Una història que, de ben segur, haurà estat viscuda en part per molts dels lectors, els quals n'hauran estat o en són protagonistes; però també una història que és bo que sigui coneguda per moltes persones més joves que tenen relació amb el centre. El seu origen i el context social i històric en què es va crear explica moltes de les realitats actuals del centre.

La proposta d'elaborar un llibre sobre la història de l'escola va néixer amb motiu de l'efemèride dels cinquanta anys de l'inici del centre. El seu procés de gestació ha estat lent i treballat i s'ha contrastat a partir de dues grans fonts: les vivències de les germanes Vedruna que han viscut a la Comunitat i les fonts documentals, les quals podem agrupar en dos grans apartats: les fonts locals terrassenques (llibres sobre el municipi, imatges familiars, diaris...) i els documents i les memòries enviades per les germanes de la Comunitat a la Cúria Provincial de Vic. Trobareu, al llarg del text, les referències documentals utilitzades. Observareu que en tots els documents, fins a l'inici de la dècada de 1980, hem respectat la llengua original en què van ser escrits; habitualment els documents estan escrits en castellà. No era la llengua comuna de les germanes que els redactaven, però sí la llengua documental de la Congregació, amb seu central a Roma, per als documents procedents de l'Estat espanyol, a banda del fet que el franquisme havia creat l'obligació de no admetre documentació en llengua catalana. Donades aquestes circumstàncies, hem fet transcripció literal de la majoria de les fonts.

Observareu, doncs, que el volum s'estructura en dues grans parts. A la primera hi trobem la narració de l'evolució històrica de l'escola agrupada en grans etapes; i a la segona es vol il·lustrar aquesta mateixa història a partir de documents i, sobretot, de fotografies. Ambdues parts són complementàries.

També volem ressenyar que ens cal situar la història de l'escola Joaquina de Vedruna en el marc d'una obra fundacional de la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna molt àmplia. Són 538 fundacions entre els segles XIX i XX. És una xifra prou indicativa de la important acció educativa i social de la Congregació; i el cas de l'escola Joaquina de Vedruna n'és un exemple significatiu per al segle XX.

CRÈDITS

> Joaquina de Vedruna Terrassa. Des de 1956 fent escola. > Primera edició: maig del 2009 > © de l'edició: Fundació Privada Educativa Vedruna Barcelona > © dels textos: els seus autors > © de les fotografies: els seus autors > Correcció: Mercè Rial > Disseny gràfic: Casals i Cots / DiacDisseny > Maquetació: Txell Jordà > Impressió: Gràfiques Diac Vic > Distribució: Distribucions i Serveis Editorials, ronda de Francesc Camprodon núm. 2 de Vic, telèfon 938869349, editorial@diacvic.com > Dipòsit legal: B-15734-2009 > ISBN-13: 978-84-936746-4-9 > Tots els drets reservats. Cap part d'aquest llibre no podrà ésser reproduïda per cap mitjà sense prèvia autorització escrita de l'editor.

AGRAÏMENTS

> Fem constar el nostre agraïment a totes les exalumnes que han col·laborat aportant material fotogràfic, documentació i el seu testimoni; a totes les mestres, el personal no docent, germanes de la comunitat; i a totes les persones que d'una manera o altra han ajudat en la confecció d'aquest llibre.

COL-LABORACIÓ

> Aquest llibre ha estat possible gràcies a la col·laboració de la Fundació Caixa de Manlleu i al suport del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

M. Dolbrs Puig i Mollet

17

Carme Rigol, Maribel Garreta, Reme Gómez,
Encarna Rufas i Montse Sarrau

63

Diferents autors

71

13

Creixement progressiu. L'etapa 1963-1980

Història de l'escola i la seva evolució:
Naixement i etapa fundacional

Etapa contemporània (1992-2009)
Consolidació, 1980-1992

Testimonis

Cronologia bàsica i documentació

Història fotogràfica

15

17

31

39

57

63

71

91

101

Contextualització en l'espai i en el temps

M. Dolars Puig i Mollet

Si bé podem dir que les escoles Vedruna de Catalunya comparteixen una història comuna i paral·lela, tant en els seus orígens com en la seva identitat i en els seus objectius fundacionals, també és cert que cada una d'elles té al mateix temps una història particular que la fa única, atès que cada centre s'insereix en un context cultural i social particular. Aquesta observació, que podem considerar d'abast general, és especialment aplicable a la història de l'escola Joaquina de Vedruna de Terrassa.

En aquests moments, 53 anys després de la seva fundació, podem afirmar que l'escola Joaquina de Vedruna és una de les més recents en la seva creació (1956) en el context de les actuals 38 escoles Vedruna de Catalunya amb presència activa en el nostre país, només té una data de fundació més recent la veïna escola de la Immaculada de Sabadell, que inicià la seva tasca el 1964. De forma diferent al context històric en què van néixer la majoria d'escoles Vedruna actuals, en la major part fruit de les particularitats del segle XIX, l'escola Joaquina de Vedruna participarà d'un altre context: el de la voluntat de la institució de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna de crear centres educatius en espais i contextos generats pel creixement urbanístic de les grans ciutats durant el segle XX. En aquest àmbit hi podríem situar tres escoles de la Congregació nascudes al llarg del segle passat: l'escola de la Immaculada de Barcelona (1 de setembre de 1928), nascuda a redós d'una zona en moments de gran expansió com era el cas de la Sagrada Família, i les escoles de la Immaculada de Sabadell i de Joaquina de Vedruna de Terrassa, nascudes de la voluntat d'atendre les necessitats educatives de ciutats que estaven creixent d'una manera espectacular i que no disposaven d'un mínim de serveis socials bàsics, ja fossin sanitaris o educatius.

Cal, doncs, situar-nos a la Terrassa de mitjan segle XX per entendre el naixement de l'escola Joaquina de Vedruna. Terrassa era una ciutat que experimentava un gran creixement demogràfic, després d'una primera etapa de dura repressió franquista marcada per la pobresa. Unes primeres dades generals de població així ho demostren:

«Entre 1950 i 1970, Terrassa dobla la seva població, essent una de les ciutats de Catalunya on l'impacte migratori és més important. Les xifres són espectaculars. El saldo migratori entre 1951 i 1960 és de 24.288 persones, gairebé 3,5 vegades el nivell de migració del període 1910-1930 que ja era dels més elevats de Catalunya. El saldo migratori de 1961 a 1970 es va mantenir en la mateixa tònica de creixement, insinuant al final

de la dècada la inflexió del ritme. Segons les dades de F. Berenguer i J. Coma, el 1947 Terrassa tenia un 45,4% d'immigrants en la seva composició, un 63% el 1962 i un 53,8% el 1965.»¹

Aquestes xifres, prou espectaculars, se situen en una ciutat que tenia 39.975 habitants segons el cens de 1930; 58.880, l'any 1950; 92.234, l'any 1960, i 155.884, l'any 1986.²

El detall de creixement de la població de la ciutat és prou evident:³

Any	Xifra de població	Taxa creixement anual	Naixements	Defuncions	Matrimonis
1956	77.106	3,6 %	1.642	823	697
1958	86.469	5,8 %	1.989	738	799
1960	92.234	3 %	1.982	795	783
1962	100.311	4,9 %	2.212	1.097	726
1964	116.692	6,5 %	2.796	913	751
1966	123.112	4,4 %	2.963	971	880
1968	130.589	2,2 %	3.211	892	956
1970	138.697	4,1 %	3.609	1.034	991
1972	146.972	3,1 %	3.629	1.028	1.087
1974	153.226	2,2 %	4.283	1.047	1.195
1976	165.077	2,1 %	3.316	1.084	1.360
1978	160.403	1,9 %	2.921	1.044	1.252
1980	155.360	-4,2 %	2.498	1.196	1.077
1982	164.218	3,8 %	2.163	1.073	969
1984	166.032	0,5 %	1.861	1.194	815
1986	160.245	0,4 %	1.804	1.140	928
1988	161.265	-0,1 %	1.658	1.198	925
1990	161.823	0,1 %	1.696	1.182	850
1992	159.964	0,9 %	1.681	1.252	1.008
1994	162.327	0,6 %	1.537	1.245	923
1996	165.908	0,2 %	1.630	1.248	937
1998	165.654	1,3 %	1.789	1.358	1.096
2000	171.794	1,6 %	2.033	1.427	894
2002	179.300	3,0 %	2.241	1.466	1.010
2004	189.212	2,6 %	2.650	1.475	1.006
2006	199.817	1,2 %	2.815	1.438	952
2008	206.245	1,9 %	----	----	----

Del repàs d'aquestes dades demogràfiques en deduïm els problemes i els reptes que va significar per a la ciutat assumir i integrar aquest espectacular creixement de població. Eren problemes de tota mena, però estaven centrats molt essencialment en qüestions d'habitatge i de planificació urbanística, en uns anys en què es feia impossible engolir el volum immigratori, bàsicament procedent d'Andalusia, que rebia la ciutat.

Cal tenir en compte, a més, que l'onada immigratòria dels anys que van del 1950 al 1970 no era la primera que rebia la ciutat, sinó que més aviat era la continuació d'un procés ja iniciat en el segle XIX i que s'havia notat molt més intensament entre el 1900 i el 1936; la ciutat ja havia triplicat la població, passant dels 15.956 habitants del començament del segle XX, als 47.416 habitants de l'any 1936. Centrant-nos en l'espai del temps històric en què neix l'escola Joaquina de Vedruna (1957), val la pena fer insistència en l'aspecte urbanístic de la ciutat. Prenent novament com a referència l'obra de Berenguer i Coma,⁴ podem afirmar que el creixement demogràfic que acabem de constatar es va fer sense cap mena de planificació. Els autors afirmen:

«Fins l'any 1965 no s'aprovarà un nou pla d'ordenació, que serà revisat l'any 1970. Però, en qualsevol cas, les directrius marcades sucumbeixen davant els interessos especulatius.»

Això significarà que els espais que es construiran a la perifèria de Terrassa al llarg d'aquestes dècades tindran com a característiques molt comunes el dèficit de qualitat dels habitatges, l'absència de serveis mínims de clavegueram, d'enllumenat públic i d'asfaltat de carrers, la manca de transports públics per interconnectar els espais urbans... Podem dir, doncs, que es produeix un creixement anàrquic, amb una important pràctica de l'especulació urbanística, a més d'establir-se una distància important entre la perifèria que creixia i el centre històric de la ciutat, que encara acollia una important activitat industrial. Aquests fets comporten una característica important: un creixement desintegrat de la ciutat, cosa que no ajudarà a facilitar l'acolliment dels nousvinguts a Terrassa. Es tracta d'un creixement que tindrà dos models o tipologies diferents d'expansió:⁵ el dels barris d'autoconstrucció i el dels grans blocs d'habitatges.

És en aquest marc general, doncs, que cal entendre el naixement i el desenvolupament del barri de les Arenes, l'espai on la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna fundarà l'escola Joaquina de Vedruna, coneguda inicialment amb el nom d'Escuela Hogar del Sagrado Corazón, un nom que, per les seves característiques, deixa traspuar l'ambient religiós i polític d'una etapa marcada pel domini franquista que impregnava tota la societat catalana.

El barri de les Arenes

Podem dir que l'escola Joaquina de Vedruna és part integrant i identificadora del barri de les Arenes. D'entrada, però, situarem el barri per poder entendre, més tard, la funció que hi ha tingut i hi té l'escola.

El barri de les Arenes pren el nom de la riera al vessant esquerre de la qual, prop del pont del ferrocarril, es van començar a establir els immigrants després de la Guerra Civil. No fou, però, fins a partir de la dècada de 1950 que va prendre embranzida l'autoconstrucció de cases, que va configurar una barriada marginal, sense aigua, ni llum ni serveis de cap mena, que en un primer moment fou anomenat el Poble Sec, o, més ben dit, *Pueblo Seco*, en castellà.

Podem dir que l'escola es troba situada en la cruïlla dels barris de les Arenes, la Grípia i Can Montllor, formant un gran barri situat a l'extrem oriental del districte 6 o del nord-est de la ciutat, al marge esquerre de la riera de les Arenes. Està conformat per les barriades de les Arenes (al sud i a l'oest, vora la riera i la via del tren), la Grípia (a l'est, vora el torrent homònim) i Can Montllor (a la part nord, vora la carretera), llocs que li donen nom. Té una superfície de 0,89 km² i una població, amb data de 2005, de 12.501 habitants.

El conjunt està limitat al nord per la carretera de Castellar del Vallès; al sud, pel passeig Vint-i-dos de Juliol i la via del ferrocarril, i a l'oest, per l'avinguda del Vallès. A l'est, entorn del torrent de la Grípia, els límits són imprecisos. El barri depèn de la parròquia de Sant Llorenç, al sud de les Arenes.

El barri de la Grípia es diu així pel torrent que neix a la font de l'Espardenyera, prop de Matadepera, i que baixa fins a confluïr amb el torrent de la Batzuga en direcció al Besòs; aquests torrents són els únics del terme de Terrassa que no pertanyen a la conca del Llobregat. El barri es va formar entorn dels blocs d'habitatges aixecats per la constructora municipal VIMUTASA coneguts com «els pisos de la Grípia».

Pel que fa a Can Montllor, és el nom d'una masia del segle XVI, avui edifici catalogat, situada al nord del barri, als afores, prop de la carretera de Castellar, i que ha donat nom al barri. La primera casa que va aparèixer a la barriada era un bar que donava servei als soldats del campament militar que hi havia instal·lat. Arran de la construcció dels pisos del barri de Sant Llorenç, es van començar a aixecar les primeres cases a banda i banda de la carretera, que es van anar estenent cap a llevant fins a entroncar amb les de la Grípia i les Arenes, amb què es va acabar configurant el conjunt actual.

Són molt els testimonis que han identificat les característiques de formació del barri de les Arenes, amb els seus punts forts i febles. Volem destacar, a tall d'exemple, la descripció que es feia en un text narratiu del creixement del barri a mitjan dècada de 1970, i que pot explicar la seva idiosincràsia en la formació i en el desenvolupament posterior:

«La petita història de les Arenes, nucli situat a les proximitats de la riera del mateix nom, a la banda est de la ciutat, ens podria servir ben bé com a exemple dels avatars que han sofert els nuclis urbans de pobresa sorgits entorn dels anys cinquanta. En aquesta època, unes quantes famílies immigrants començaren a instal·lar-se a la zona, construint-hi ells mateixos els habitatges. L'absència d'una oferta d'habitatges a baix preu motivà que aquests immigrants —com passava en altres zones— cerquessin solars barats. En aquest cas el seu preu

era relativament baix —entre 1 i 2,5 pessetes el pam quadrat—, puix que eren molt lluny del casc urbà i, a més, molt a prop d'una riera, cosa que els féu summament perillosos, com es pogué comprovar arran de les inundacions de setembre de 1962. Una desídia total de l'Administració i una iniciativa privada sense cap mena de control feren possible l'aparició d'uns habitatges en uns terrenys que no eren aptes des de cap punt de vista. Tanmateix, els plans s'anaren venent en petites parcel·les, les dimensions de les quals variaven d'acord amb les possibilitats econòmiques del comprador, que no eren, lògicament, gaire elevades. No es donaren plans d'alineacions ni de cap altra mena i només s'obligà a fer que les façanes es mantinguessin en línia recta. Això ha motivat que les cases siguin construïdes a diversos nivells seguint els accidents del terreny.

Els primers 150 habitatges no tenien cap servei, ni tan sols aigua. Posteriorment, una companyia la hi instal·là, però exigint que s'hi fessin les alineacions necessàries. Els habitants de les Arenes sufragaren ells mateixos les despeses dels diversos equipaments que s'hi han anat incorporant sobre la marxa. Així arribà la llum, la xarxa de clavegueram i, finalment —el 1970—, la pavimentació, que fou aconseguida perquè els promotors del pla parcial de la Grípia pagaren la meitat del cost de les obres. Anteriorment, els habitants de les Arenes havien impugnat massivament aquest pla que considerava inexistents els 341 habitatges amb què ja comptava el barri. També foren els mateixos habitants de la zona els que construïren els murs de contenció per protegir-se de les riuades i, posteriorment, demanaren a l'Ajuntament de Terrassa camions i pales per netejar el barri de totes les escombraries que hi havia. Aconseguiren, a la fi, que s'hi establís un servei de recollida d'escombraries, bé que amb una periodicitat no diària. Déu n'hi do! Tot això sembla molt lineal i simple, però és el resum de molts anys de lluita i la conseqüència d'una clara consciència dels habitants del barri de la seva situació de pobresa i dels drets de qualsevol ciutadà a viure en un context urbà mínimament adequat. Noteu, un cop més, l'absència d'iniciatives públiques, que només arriben al barri per la pressió insistent dels seus habitants.»⁶

Durant la postguerra, la zona de les Arenes va créixer de forma descontrolada, i en un principi es dubtava, fins i tot, sobre si pertanyia al municipi de Terrassa o al de Sabadell, ja que per a molts la banda dreta de la riera era jurisdicció de la veïna ciutat vallesana. En aquest espai i aprofitant, com sempre, uns terrenys assequibles a les butxaques dels nouvinguts, s'aixecaven, els diumenges i amb permís eclesiàstic, les primeres barraques d'un sector que, posteriorment, seria conegut com les Arenes, la Grípia i Can Montllor. Tres denominacions que corresponen a tres punts diferents en l'espai, però que comparteixen uns mateixos trets constructius. Com a anècdota, és curiós ressenyar que, encara avui, per a molts residents d'edat avançada de les Arenes i zones adjacents, desplaçar-se al centre de la ciutat és «baixar» a Terrassa.

Origen de l'escola

És, doncs, en aquest context espacial del barri de les Arenes i en una etapa de ple regnat del règim franquista que té lloc la fundació de l'escola Joaquina de Vedruna. La seva fundació es realitzava en el moment en què la Congregació de les Carmelites de la Caritat-Vedruna ja tenia un segle de presència a l'actual escola Vedruna del

carrer del Vall.⁷ D'alguna manera, podem dir que la Congregació va sentir, en aquell moment, la necessitat de fer-se present en un espai perifèric en creixement que tenia importants necessitats educatives. La primera presència de l'escola Vedruna a Terrassa té els seus orígens a l'any 1856. El germen de la seva fundació està vinculat a l'antic hospital municipal de Sant Llàtzer, on el 14 de juliol de 1856 les Germanes Carmelites de la Caritat es feren càrrec de l'atenció als malalts i de l'ensenyament de les noies pobres de la ciutat.

Va ser amb motiu del centenari de la presència Vedruna a Terrassa que es prengué la decisió de fundar una nova escola. Reproduïm el text d'un full imprès on s'expressava, amb llenguatge i arguments propis de l'època, aquesta decisió:⁸

«Vista la gran necesidad que de moralidad e instrucción tienen los barrios extremos de nuestra ciudad de Tarrasa y en ocasión de que el Instituto de Hermanas Carmelitas de la Caridad posee en la finca “Can Motlló”, junto a la Carretera de Castellar y a la Riera de las Arenas, un terreno cedido por D. Pedro Mollet, se ha iniciado la construcción de un edificio, que será:

Cuna para los pequeños

Escuela para las niñas

Taller para las jóvenes

El plan a desarrollar es:

Guarderia con cunas

Clases para 250 párvulos, niños y niñas

Clases de Enseñanza Primaria, suficiente para 300 alumnas

Clases Nocturnas y Dominicales para jóvenes obreras

Dispensario

Nos impulsa a esta obra, la oportunidad de que el Colegio celebra su Centenario. Ella sería precioso recuerdo de esta Conmemoración, huella de valor y de eficacia, homenaje en obra positiva de caridad social.»

Al costat de la riera de les Arenes i davant del barri de Sant Llorenç, en un terreny proper a la masia de Can Montllor és on es troba emplaçada l'escola Joaquina de Vedruna. Podríem dir que el col·legi és el nexa d'unió entre els barris de Sant Llorenç, la Grípià, les Arenes i el barri d'Ègara.

La presència d'una nova escola en un barri que tot just estava naixent era una resposta al fenomen migratori que tenia Terrassa a l'inici de la dècada de 1950. Recordem el context social del moment a través del text de la publicació *Història d'un barri de Terrassa*:

«A mitjan anys 50, Terrassa és una ciutat que ha crescut, i segueix creixent, a un ritme frenètic i que enceta un període de prosperitat perllongat fins a començaments dels 70. Pateix, però, les conseqüències de tot desenvolupament accelerat: no té temps de pair els canvis i arriba a trobar-se col·lapsada per manca d'infraestructura i equipaments.»⁹

I també amb el text següent:

«Als anys cinquanta comença la construcció de diversos nuclis de residència econòmica. L'any 1952 es comencen els blocs Ègara. L'any 1955, els grups Montserrat i de Sant Llorenç. Es creaven així uns sectors d'alta densitat demogràfica però mancats dels mínims equipaments en molts casos (escoles, guarderies, centres sanitaris, espais de lleure...).

Com s'ha dit anteriorment, el creixement de la ciutat havia estat marcat per l'especulació. Existien grans buits entre les zones limítrofes dels nous conjunts d'habitatges oficials i el centre de la ciutat. L'autoconstrucció havia generat, pel seu cantó, zones suburbials sense cap tipus d'urbanització (asfaltat, clavegueram, il·luminació) ocupades per les progressives onades migratòries.

La ubicació d'aquesta immigració es va produir a l'entorn del centre i el primer eixample de Terrassa. Les dificultats d'habitatge, l'aparició del barraquisme, les condicions inicials de treball, la falta d'equipaments socials, etc., fou la situació de molts dels immigrants, a l'espera que el treball industrial elevés les condicions de vida dels seus llocs d'origen. La procedència per regions de la immigració terrassenca és fonamentalment andalusa.»¹⁰

Amb la intenció de pal·liar de la millor manera aquestes deficiències, va néixer la Comissió Local Pro-Edificis Religiosos i Culturals, a partir d'un grup reduït d'antics alumnes dels salesians i persones vinculades a les Carmelites-Vedruna del carrer del Vall. La seva tasca consistia a coordinar l'Ajuntament i les principals entitats econòmiques i financeres de la ciutat per poder obtenir el recolzament administratiu i el material necessari per dotar els barris de serveis culturals i religiosos.

La Comissió, nascuda el 13 de juny de l'any 1956, va tenir una durada de deu anys,¹¹ i va promoure un nombre d'equipaments importants, entre els quals figura el col·legi Escuela Hogar del Sagrado Corazón, nom que va rebre, inicialment, el que avui coneixem com a escola Joaquina de Vedruna.

En referència al nom de l'escola i seguint la *Memoria de las actividades realizadas*,¹² trobem quatre denominacions diferents pel mateix centre. Entre 1956 i 1975, en l'etapa que coincideix amb el franquisme, tots els segells i documents oficials de l'escola estan inscrits amb el nom: Escuela Hogar del Sagrado Corazón. A partir del curs 1975-1976, se substitueix per Colegio Joaquina de Vedruna. HH Carmelitas de la Caridad, en castellà. El pas definitiu al català es fa a partir del curs 1984-1985. A partir de 2002, sense canviar el nom d'escola Joaquina de Vedruna, l'escola deixarà de ser de titularitat de la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna per passar a ser de titularitat de la Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona.

La primera idea d'iniciar la presència d'una escola al barri de les Arenes la devem al terrassenc Pere Mollet Clua, home de comerç i propietari de terrenys a la zona de Can Montllor, que havia observat com la Terras-

sa que s'estava expandint en aquella zona tenia un dèficit de serveis molt important. Inicialment, Mollet havia pensat en la construcció d'una església, cosa ben natural en el marc religiós i polític del moment, però la idea inicial es va veure transformada per la vocació religiosa de la seva filla, Maria Mollet, que havia manifestat la voluntat d'integrar-se a la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna.

Quan Maria Mollet va comunicar a la família la seva vocació i va manifestar la seva voluntat d'entrar a la Congregació de Germanes Carmelites, el seu pare es replantejà el fet de promoure la construcció d'una església i finalment va decidir fer donació a la Congregació d'un terreny prop de la finca de Can Montllor, com a dot de la seva filla carmelita. S'hi construiria una escola que tindria la seva pròpia església. D'aquesta manera, el barri quedaria proveït al mateix temps del servei cultural i del religiós.

La idea va ser recollida amb molta satisfacció per la comunitat de germanes carmelites que veien com l'obra de Joaquina de Vedruna podia expandir-se, d'aquesta manera, a un dels barris més humils de la ciutat. La intenció de la Comunitat va ser construir un centre per escolaritzar les filles dels obrers del barri.

La confirmació del projecte va tenir lloc el dia 23 de febrer de l'any 1956, quan Pere Mollet va comunicar la seva disposició d'arreglar les escriptures per tal de cedir un terreny de 3.200 m² situat entre la Ctra. de Castellar i l'actual carrer Tàrrega, gairebé tocant a la riera. Era, llavors, un dels suburbis de la ciutat; un lloc on encara no hi havia aigua ni llum, ni església ni infraestructures de cap mena, i on la mainada creixia a l'aire lliure sense ordre ni concert.

Hem d'entendre, doncs, que l'escola naixia com un projecte d'acció social que pretenia, en el context de l'època, millorar les condicions de la població treballadora, especialment de la població femenina. Per a la seva fundació, s'havien conjuntat diversos interessos i motivacions que ho feien possible: la disponibilitat de terrenys cedits pel senyor Mollet com a dot, la voluntat de les germanes Vedruna i la consciència generalitzada de la necessitat de millorar les zones més empobrides de la ciutat.

La primera pedra

La concreció del projecte va tenir una primera escenificació amb la col·locació de la primera pedra. Va ser el dia 12 de maig de 1956 amb la solemne benedicció i col·locació d'aquesta primera pedra per part de les autoritats polítiques i religioses més importants del moment: el Molt Il·lm. Sr. Prior D. Josep Castelltort, bisbe d'Astorga, i sota la presidència de l'alcalde, Sr. Josep Clapés Targarona. La Junta d'Honor, formada pel Sr. Rafael Garcia-Gascón, la Sra. Maria Armengol, Vda. de Matari, i el Sr. Joan Comerma i Aymerich, van apadrinar l'acte, que es va desenvolupar amb la presència d'unes tres-centes alumnes del col·legi Vedruna del carrer del Vall lluint els seus uniformes de mudar. Les germanes carmelites van tenir-hi també una representació institucional important, amb l'assistència de la superiora general de la Congregació,

Ramona Castany, de la superiora provincial de Barcelona, Francisca Vidal, i de la superiora de la Comunitat Carmelita de la ciutat de Terrassa, Assumpta Cabré.

Així, doncs, sobre un terreny encara de terra verge, però ben engalanat, i sota l'atenta mirada d'un públic nombrós, s'inicià la nova Escuela Hogar del Sagrado Corazón.

La solemnitat de l'acte, segons contenen les cròniques, es concretà amb els parlaments de les autoritats, i va continuar amb un berenar organitzat per un dels membres de la junta. Cadascuna de les alumnes del col·legi del carrer del Vall havia costejat un berenar que havia d'oferir personalment a algun dels «areneos». Era com un obsequi. Aquest fet posava en evidència la «continuitat» de projecte entre els dos centres Vedruna de la Ciutat. Una continuïtat que es va anar mantenint al llarg dels anys en alguns fets puntuals.¹³

Els inicis: any 1956

Després del dia de la primera pedra, es va seguir el procés de construcció del centre no sense dificultats, nascudes bàsicament de qüestions econòmiques i administratives: assumir el pagament de plusvàlues, elaborar els plànols del centre, vèncer les dificultats de les torres elèctriques, continuar buscant persones per al finançament de les obres... En tot aquest procés hi va tenir un protagonisme específic la Junta Gestora formada pels senyors Santiago Trullàs, Domingo Vallhonrat, Josep Sala, Jordi Freixa i Pere Mollet, encarregats de dur endavant les gestions. El projecte escolar va ser de l'arquitecte Joan Baca i les primeres obres anaren a càrrec del constructor Joaquim Campà.

Quan només s'havia construït un primer barracó per als materials de la construcció, la *Rda. Madre Provincial* va donar el seu permís per començar les classes de *Catecismo* a l'aire lliure. Així, doncs, ajudades per alumnes i exalumnes del col·legi Vedruna del centre de la ciutat, els dies de festa al matí algunes de les germanes anaven destinades a la nova escola, per començar a familiaritzar-se amb la gent del barri de la millor manera que elles sabien. La tasca se centrava a fer apostolat i a ensenyar el catecisme a les futures alumnes de la nova escola.

Mentre l'escola s'anava construint, el nucli de gent del barri també s'estava formant. Molts veïns visitaven les germanes amb regularitat, establint-se una relació familiar entre l'escola i el veïnat, una relació que, com veurem més endavant, va tenir continuïtat en el temps.

L'escola es va iniciar d'una manera molt humil: primer amb dues aules, una sala d'actes i un pati força gran. Les «Cròniques» del moment ho expliquen així:

«Amb un col·legi ja centenari al centre de la ciutat constituït com a casa-mare, s'ha posat la primera pedra a una filial: la Casa dels Suburbis de *Las Arenas*. Aquest octubre de 1957, després d'un curs de lluita continua-

da per vèncer tot tipus de contrarietats i angoixes, però comptant amb la generositat de Déu i de molta gent, per fi ha estat possible. Sense vidres, ni taules ni cadires. Amb un sostre que protegia de la pluja i poca cosa més. Els senyors de la Junta d'obres i grans industrials de la ciutat passen hores i hores ajudant a posar en funcionament l'escola. Muntant fins i tot bancs amb fustes de calaixos perquè les taules i cadires que envien del col·legi del carrer del Vall no cobreixen totes les necessitats.»¹⁴

La presència d'una comunitat Vedruna es va iniciar, entre 1956-1958, de forma diürna, ja que les germanes treballaven a les Arenes i dormien al carrer del Vall. De fet, es van instal·lar de forma definitiva en un barracó prefabricat de fusta a partir del dia de Pasqua de 1958. Des de llavors, la seva presència ha estat permanent, encara que —seguint els signes dels temps—, ha tingut alts i baixos i darrerament s'ha anat reduint progressivament, tal com observem en aquestes dades de la gràfica de la part inferior que corresponen al nombre de germanes que hi havia des de l'any 1965 al 2006.¹⁵

1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
6	8	9	10	11	12	13
1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
13	14	15	15	14	16	15
1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
14	15	13	12	11	11	12
1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
12	12	13	13	13	13	13
1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
12	12	11	12	11	11	10
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
10	10	9	9	9	10	10

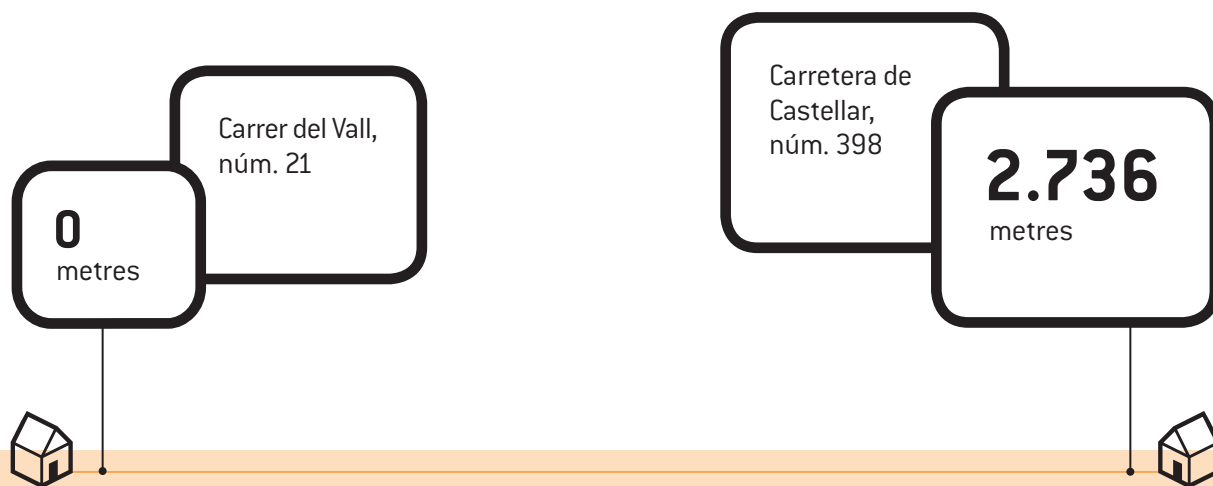
→ 1

Inauguració de l'escola

La nova Escola Hogar del Sagrado Corazón es va inaugurar el dia 2 d'octubre de 1957. L'escola obria les seves portes per acollir 290 nenes. Les condicions d'obertura, com apuntàvem anteriorment, van ser ben humils: materials escolars escassos i mobiliari que la Congregació va aportar des d'altres escoles. Les primeres germanes de la Comunitat expliquen, encara avui, que els bancs i les cadires escolars eren substituïts, inicialment, per piles de totxanes i taulons d'obres.

Les cròniques expliquen els inicis escolars del centre d'aquesta manera:

«Les germanes de la comunitat, que eren quatre, mancades de casa, s'havien de traslladar a peu, cada dia des del centre de la ciutat, donat que no hi havia encara línia d'autobús. Més tard llogaren un modest apartament que ocuparen per espai de vuit mesos. Després, l'ajuntament els cedí una caseta de fusta, que col·locaren al mig del pati. La cessió fou per a dos anys, però s'hi van estar més de vint.

A l'any 1977 ja són 14 les religioses que donen vida a aquesta comunitat. Tres d'elles són les fundadores que hi són des del primer moment, satisfetes de prestar un bon servei a la barriada.»

M. Josefa Guiu, Josefina Romero i Concepción de Pablo van ser les tres germanes fundadores que feren possible aquest projecte d'expansió de les germanes Vedruna a una nova comunitat de Terrassa.

D'entre les primeres germanes, cal destacar la figura de la germana Paulina Tio, morta de càncer el 1972, lliurada en cos i ànima als obrers i als necessitats. Va arribar destinada al barri el gener de 1958 i va ser la primera directora de l'escola. A més de les classes diàries a la mainada, els diumenges en donava a joves treballadores, i també ensenyava a cosir a les mares. El seu esperit enèrgic va ser la clau per vèncer totes les dificultats amb les quals s'anava trobant durant la seva primera etapa de directora a l'escola. Les primeres alumnes la recorden incansable i lluitadora.

Inicialment, com hem dit, les germanes s'havien de desplaçar fins a l'altra punta de Terrassa per començar la seva jornada laboral. De vegades el xofer del Sr. Vallhonrat s'oferia a pujar-les amb cotxe. Al migdia, es quedaven a dinar amb les alumnes que no podien anar a casa perquè els seus pares treballaven. Un dinar austere que de vegades consistia en una patata, un tomàquet i un ou que, amb el complement d'una mica d'oli i una ampolla de llet, i no sempre, constituïen l'àpat central del dia. L'entorn era d'una gran pobresa, cosa que elles acceptaven amb conformitat i gran il·lusió.

Al principi, les primeres lliçons consistien en consells pràctics sobre urbanitat, higiene i normes d'educació bàsica per passar a poc a poc a les primeres nocions d'aritmètica, lectura i escriptura. La pedagogia que imperava aleshores, es regia més per les necessitats més bàsiques i per la intuïció que no pas per les lleis educatives que pogués haver-hi en aquell moment.

Durant els temps més difícils, les germanes van rebre aportacions de l'Ajuntament, llet i formatge que les nenes prenien a l'hora del pati. A les dificultats econòmiques calia afegir-hi les que es derivaven de la triple

condició següent: escola religiosa, privada, és a dir, de pagament, i exclusivament per a nenes. Aquestes dificultats, encara que imperceptibles, eren reals i podien frenar les expectatives de creixement. Pel mes de maig s'afegí al grup de germanes Creu Guereta, que va ser la primera superiora de la Comunitat. Abans de finalitzar el primer curs, la Comunitat tenia, doncs, cinc germanes.

Els mitjans eren insuficients però no per això mancaven els ànims, si no més aviat al contrari.¹⁶

IMATGES

> **1.** Reproducció d'un fragment del programa d'inauguració de l'escola.

NOTES

> **1.** Marcet, Xavier. «1953-1959. La suburbialització». A: Marcet, Xavier (dir.). *Terrassa. Segle xx. 1867-1993*. Terrassa, Diari de Terrassa, 1993-1994, p. 250. > **2.** Berenguer, Ferran; Coma, Joan. «L'evolució del poblament». A: Benaul, Josep M. et al. *Història de Terrassa*. Terrassa, 1987, p. 58. > **3.** Diverses fonts, entre d'altres: Roca i Armengol, Jordi. «El creixement de la població». A: Cardús i Ros, Salvador (dir.). *Els terrassencs del segle xx. Immigració, identitat i canvi*. Terrassa: Diari de Terrassa – Lunweg Editores, 2005, p. 35. > **4.** Berenguer; Coma, *op. cit.*, p. 62 > **5.** Benaul, et al., *op. cit.* > **6.** Miró i Ardèvol, J.; Sena, E.; Miralles, F. «Terrassa, la pobresa escalonada». A: *La Catalunya pobra*. Barcelona, Ed. Nova Terra, 1974 [fragment dins «Història de Terrassa. Segle xx», p. 333]. > **7.** Aquesta escola es va fundar el 14 de juliol de 1856 en locals de l'antic Hospital Municipal de Sant Llàtzer, on les Germanes Vedruna tenien, també, cura dels malalts. Després de 23 anys de funcionar com a Escola Municipal, es va privatitzar l'any 1879, situant-se en locals de la Plaça Vella. Després de diversos trasllats, funciona actualment — i des de l'any 1901 — al carrer del Vall. > **8.** Full extret de la revista *Decor Carmeli*. Setembre de 1956. El full es complementava amb els noms de les persones integrants de la Junta de Honor i d'una Comisió Gestora. > **9.** Comelles, Jaume; Montoliu, Joan J. et al. *Història d'un barri de Terrassa*. Terrassa: RAYSA, p. 50. > **10.** Marcet i Gisbert, Xavier. «Franquisme i antifranquisme a Terrassa (1939-1979)». A: *Història de Terrassa*. Terrassa: Prismàtic Arts Gràfiques, S.A., p. 441-442. > **11.** Comelles, et al., *op. cit.*, p. 50 > **12.** Arxiu Provincial de la Congregació. Província de Barcelona. Carpeta: Terrassa-Tàrrega. > **13.** Fons de l'arxiu de l'escola i de la revista *Decor Carmeli*. Setembre de 1956. > **14.** Traducció i adaptació de M. Àngels Servat de la revista *Decor Carmeli*. Setembre de 1956. > **15.** En el moment d'analitzar el nombre de germanes, cal tenir en consideració no només el nombre absolut, sinó també la tasca realitzada i la mitjana d'edat. Com veurem més endavant, avui la majoria de germanes estan jubilades i realitzen tasques de suport en el centre. > **16.** Fonts directes de la Gna. M. Josefa Guiu.

Història de l'escola i la seva evolució: Naixement i etapa fundacional

* M. Dolors Puig i Mollet

Per conèixer els inicis de la Escuela Hogar del Sagrado Corazón és interessant remetre'ns a l'article publicat a la revista *Boletín de la Cámara Oficial de Comercio e Industria de Tarrassa*, amb data d'octubre de 1961. L'article fa un repàs als primers cinc anys de funcionament de l'escola. A més de recordar-ne el procés de la seva fundació, comenta l'inici de les classes, amb un vocabulari propi de l'estil de redacció de l'època, impregnat de l'heroïcitat que hi donaven els seus articulistes. Transcrivim l'inici de les classes:

«como lo importante son las últimas piedras y no las primeras, todos los que se decidieron a prestar ayuda procuraron no demorarla, y así, el 2 de octubre del año 1857, dentro de las pocas paredes levantadas empezaron las clases, aunque para ello fuera necesario que las Hermanas de la calle del Valle prestasen mobiliario y colaborasen en la compra de material escolar, así como que las primeras religiosas que fueron a hacerse cargo de lo que aún no podía llamarse escuela, hubieran de dormir de cualquier forma entre tabiques apresuradamente levantados, algunos de los cuales con materiales que nada tienen que ver con la construcción.»¹

L'inici de les classes va ser un èxit, si tenim en compte el nombre d'alumnes que cita l'esmentat *Boletín*, ja que les aules es devien omplir de forma molt ràpida i amb una ràtio d'alumnes per aula que avui se'ns fa difícil d'imaginar:

«Pero se empezaron las clases, que era lo interesante. El éxito no pudo ser más rotundo. Doscientas noventa alumnas llegan de todas las barriadas cercanas al lugar. Allí se les enseña lo más elemental. Luego la labor docente se va ampliando; se amplían también las aulas. Poquito a poco y gracias a la ayuda de todos, aquello va tomando forma, hasta que llegamos a octubre del presente año, en el que se cuenta con siete aulas en pleno funcionamiento y con dos que se estan construyendo todo lo rápidamente que los medios económicos lo permiten y en las que se albergará a las alumnas que no han podido aceptarse después de haber pasado el número de quinientas cincuenta que tiene en la actualidad.»²

Quant a l'aprenentatge impartit en aquests primers moments de la fundació, se segueixen els ensenyaments propis de la primera etapa del franquisme:

«Durante las clases, que son de nueve a doce y de tres a seis, las niñas no sólo cursan estudios primarios, sino que además muchas de ellas, las mayores, como es natural, cursan los de Período Elemental, Iniciación Profesional, y aprendren labores.»³

L'escola es va dedicar, inicialment, a la població femenina en l'ensenyament reglat, però també —i molt específicament— a les noies treballadores: «Así, por la noche, se dan clases a más de medio centenar de jóvenes obreras mediante las cuales pueden obtener el certificado de estudios, enseñándoseles además corte y administración doméstica». L'educació d'adults, en format d'escola dominical a l'inici, i de nocturn més endavant, va ser una constant en l'activitat escolar fins a mitjan dècada de 1980.

Però al costat de l'activitat docent, les germanes carmelites van desenvolupar, també, una important tasca assistencial, com deduïm de la lectura de l'esmentat reportatge del *Boletín*:

«Hermanas, que hasta se ocupan de su alimentación, puesto que además de calentarles lo que llevan de sus casas las pequeñas, se les proporciona un plato de sopa y un vaso de leche, colaborando en ello Cáritas Diocesana. Como por la distancia o debido a que los padres de muchas de estas pequeñas no pueden estar —por motivos de su turno— en casa a la hora de la comida, se piensa construir también un comedor donde por una módica cuota se les dará la comida al mayor número posible.

Resaltemos, asimismo, que los domingos por la tarde se dan sesiones de cine, para esparcimiento de las niñas y sus familiares, con los cuales las Hermanas tienen continuos contactos, interesándose por sus problemas y ayudándoles.»⁴

El record de la Gna. Creu Guereta encara és viu, les exalumnes la recorden amb els seus «manguitos» i davant tal blanc immaculat, repartint cada dia el berenar que consistia en un vas de llet i un tros de pa amb formatge, una mica estrany de gust, com diuen elles.

Feien una filera davant la caseta de fusta, portaven una bossa de roba i de tant en tant s'emportaven un paquet per casa. Aquesta llet en pols, que de vegades era plena de grumolls i a més d'una li feia fer escarafalls, amb el pas del temps ha quedat ben gravada en la memòria de moltes nenes com alguna cosa més que un acte de generositat.

L'activitat de la comunitat anava molt més enllà de la feina docent de cada dia. Era un treball d'apostolat a dins i a fora de l'escola que anava acompanyat d'un seguit d'activitats, algunes de catequesi i altres de lleure. La catequesi, paral·lela a la tasca educativa, fou una activitat molt important ja que les germanes no es van limitar a l'educació reglada, sinó a tasques pastorals en l'àmbit de la parròquia.

Un entrebanc en el procés de creixement: les riuades del 1962

Només sis anys després de l'inici de l'escola, la comarca del Vallès havia de patir un dels desastres naturals més importants de la seva història: les conegudes riuades de l'any 1962. Aquest desastre no va passar de llarg en la història del centre. De fet, va estroncar el seu ritme de creixement pels greus perjudicis econòmics que va causar al conjunt del barri i al mateix centre. Cal tenir present que les

formes d'edificació, sovint molt precàries a partir de barraques i cases molt humils amb greus defectes de construcció, es van convertir en un element afegit que va augmentar de manera important la potencialitat del desastre natural. Una primera descripció la podem trobar en aquest fragment escrit per Antonio Fornieles:

«L'any 1962 és recordat a la ciutat com el de la gran riuada. La nit del 25 de setembre, un aiguat de 225 l/m² va convertir les característiques rieres terrassenques en rius impetuosos. A causa del creixement incontrollat dels barris perifèrics, milers d'immigrants havien construït les seves cases prop d'aquests espais. La crescuda sobtada de l'aigua va arrossegar cases, fàbriques, cotxes i vides, i va deixar un rastre de desolació i mort sobretot als barris de les Arenes, Sant Llorenç i la Rambla. El barri del Poble Nou també va patir les conseqüències de l'aiguat. Malgrat estar a la capçalera de diversos torrents, moltes cases properes es van ensorrar i alguns dels seus veïns van perdre la vida. Al mes de novembre va haver-hi una nova riuada però no va causar víctimes. Tot el mal ja estava fet.»⁵

El 25 de setembre de 1962 Terrassa va viure el dia més traumàtic de la història que li coneixem. El matí d'aquell dia va ser calorós i res no feia pensar en el que succeiria unes hores després. Cap a la una del migdia, el cel es va ennuvol·lar i va començar a ploure. Ningú no pensava que aquella moderada i beneficiosa pluja començaria a fer-se més intensa i torrencial a mesura que passava la tarda fins a convertir-se en una veritable tromba d'aigua.

Entre les nou i les dotze de la nit un terrible aiguat de 225 litres per m² va emportar-se vides, fàbriques, arbres, ponts, cotxes, amb un impuls inaturable i sobtat que provenia de les muntanyes de Sant Llorenç en direcció al mar. El Vallès Occidental, però sobretot Terrassa i Rubí, van viure una gran catàstrofe. L'especulació del sòl, la urbanització anàrquica, l'autoconstrucció i la imprevisió havien situat cases molt a prop o gairebé al mateix llit de les rieres que envoltaven la ciutat. La força de l'aigua va fer desaparèixer moltes d'aquestes cases humils, especialment a la vora de la riera de les Arenes, en la majoria dels casos propietat d'immigrants.

Les comunicacions telefòniques de la ciutat van quedar tallades, així com les carreteres que unien Terrassa amb Barcelona.

Les aigües torrencials baixaven per la riera de les Arenes amb una força enorme. Al seu pas arrasaven i destruïen un gran nombre de cases humils situades al seu llit o molt a prop d'ell. El nivell de la riera pujà fins al desbordament i envoltà els grups de Sant Llorenç i el barri de les Arenes. Els treballs de salvament es van fer molt difícils en aquesta zona, ja que el nivell al qual havien arribat les aigües no permetia als equips de socors arribar als llocs on era necessari. Els crits d'auxili i de dolor se sentien arreu. Per la vora dreta, la riera obrí un nou llit, recuperà l'antic i arrasà les cases situades en el denominat barri de l'Hoquei, avançades sobre l'antiga llera, mentre que aigües avall, a les Fonts, després de la confluència de les rieres del Palau i la de les Arenes, el desbordament inundà el sector inferior de la barriada.⁶

La Comunitat surt il·lesa de l'aiguat

La terrible nit del 25 de setembre va afectar de forma directa l'escola. En determinats llocs del barri i del centre l'aigua havia arribat a una alçada d'1,40 m i fins i tot, en punts extrems, fins a 2,60 m. L'aigua s'ho emportava tot; aterrides pel gran soroll que feia la pluja torrencial, les germanes de la Comunitat, tancades dins la seva humil caseta de fusta, no gosaven sortir ni obrir la porta. Enmig de la remor de l'aigua que queia com cataractes i el xiulet dels cables d'alta tensió, es trobaven impotents, quan sentien, encara que molt dèbilment, veus desesperades i angoixades de gent que demanava auxili i compassió. La situació era extremadament perillosa i per aquest motiu les germanes foren obligades a romandre a l'interior de la caseta. Clamaven al cel ininterrompudament amb el res del trisagi, una devoció molt arrelada en la Congregació.

Però se salvaren miraculosament, ja que només un trist intent d'obrir la porta les hauria conduït a l'infeliç desenllaç de ser arrossegades també pel corrent d'aigua.

«Quan al matí següent la pluja va amainar i van poder sortir, l'espectacle era dantesc: una bassa d'aigua i fang en la qual flotaven quantitat de mobles, arbres, fustes, material escolar i més... L'aigua que, després de trencar portes i finestres de l'edifici, havia tirat parets a terra i havia arrossegat bancs, taules, armaris i tot el que s'havia trobat pel davant...

Amb llàgrimes als ulls i una oració als llavis, les nostres heroiques dones es dirigeixen cap a la capella, salvant els obstacles que es troben pel camí, amb ànsia de rescatar el Santíssim. Els dotze bancs havien desaparegut com també un armari i l'altar portàtil que col·locaven en el saló d'actes, els diumenges, per a la missa del barri. Però la sorpresa va ser immensa quan, enmig de tal desastre, van poder comprovar dos fets que les va fer emmudir.»⁷

Com un miracle

Increïblement, l'aigua no havia arribat al Sagrari, amb la qual cosa van poder traslladar les sagrades espècies a la caseta. Però això no era tot... Com un miracle, una marededéu que havia adquirit recentment la Congregació, i que estava dipositada damunt una senzilla taula de fusta, va ser curiosament desplaçada damunt les aigües, talment com si hagués navegat acuradament per cercar un lloc més adient. Tot al seu voltant va ser arrossegat i malmès, però ella va ser trobada just al marc de la porta de la sala que comunicava amb el pati principal, ben lluny del seu lloc inicial i mirant de cara al riu, com si volgués beneir aquelles persones que, en aquell moment, jeien enterrades sota el fang.

De la mateixa manera que la caseta del Sagrari, la imatge de la Verge havia sobreviscut intacta, ni tan sols una espurna d'aquell fang brut que hi havia per tot arreu desmereixia aquella commovedora i intacta imatge.

A la llum del dia van aparèixer els desastres i les conseqüències de la riuada... Més de quaranta cases, algunes enfonsades i altres arrossegades, arbres arrencats amb arrel i tot, forats enormes que deixaven veure les clavegueres i les canonades. Famílies senceres desaparegudes, entre elles alumnes de la mateixa escola. Cadàvers trobats lluny de les seves cases, i altres que mai no van ser trobats, i que molt possiblement van quedar sepultats sota les runes i el fang.

Els que van sobreviure a l'aiguat guarden una experiència que mai no oblidaran, com és el cas del Sr. Paco Soria i la seva família. Encara ara, quaranta-quatre anys després, no pot contenir les llàgrimes quan ens explica que és viu i encara no sap com, però n'està eternament agraït perquè tant ell com la seva família ho poden explicar.

Efectes i conseqüències de la riuada

Moments de solidaritat i germanor van acompanyar aquells dies tristos de les riuades de Terrassa de l'any 1962. Els que ho van patir però van sobreviure no oblidaran mai totes les persones que no van tenir la mateixa sort. L'any 1962, Terrassa tenia una població de 100.311 habitants. La tragèdia més gran dels últims dos-cents anys que va viure Terrassa aquell any va deixar un balanç de 351 morts, 100 dels quals, aproximadament, pertanyien al barri de les Arenes i dels Italians (la zona del davant del barri d'Ègara). Les germanes de la comunitat Vedruna de les Arenes van haver de lamentar la pèrdua de cinc de les seves alumnes: Rafaela Torres Hernández, Angelita Burgos García, Maria Capel Felices, Ascensión Santisteban García i Ángeles Santeisteban Fernández.

Les aigües destruïren el pont de la riera de les Arenes. El sector d'Ègara va ser conegut com el triangle de la mort, ja que famílies senceres van ser emportades per l'aigua. El dia 1 d'octubre el van declarar dia de dol nacional i el Vallès Occidental va rebre la visita de Franco.⁸

Ajuts als damnificats

El Govern va concedir un crèdit de 1.500 milions de ptes. a càrrec del banc d'Espanya i en favor dels industrials representats per l'Institut Industrial de Terrassa i el Gremi de Fabricants de Sabadell, que van ser decisius per a la reconstrucció del Vallès. Però l'ajuda econòmica que rebien els damnificats era mínima, tenint en compte que moltes famílies havien de començar de nou.

El 70% de la indústria tèxtil havia desaparegut. Una tercera part de la població eren obrers. Només a la indústria tèxtil, en el sector de la llana hi treballaven 26.000 obrers repartits en unes 300 empreses. En total es calcula que les pèrdues econòmiques que van causar les riuades van sumar 800 milions de ptes., i el sector industrial més afectat per les aigües va ser el de les fàbriques de tints i acabats, que estaven situades a prop de les rieres. Més de quaranta empreses de Terrassa van quedar totalment o parcialment destruïdes.

Com a conseqüència de la catàstrofe, més de 1.100 treballadors van quedar, per força, a l'atur. Començava la crisi del sector que va durar tota una dècada. Terrassa, la mítica ciutat de les xemeneies, es va convertir en la ciutat de les xemeneies apagades.

Una lliçó de solidaritat

Els donatius que es van rebre per als damnificats de les inundacions del Vallès van ser canalitzats a través del Govern Civil de Barcelona. Més tard es va crear una junta de distribució de fons per a les víctimes de tota la comarca afectada. En tan sols tres mesos, els donatius que es van recollir van superar la quantitat de 200 milions de ptes. Entre les ajudes internacionals, cal destacar la forta presència de França.

Diferents campanyes benèfiques de tot Espanya van contribuir a la reconstrucció de les ciutats afectades. Un dels ajuts més significatius que van tenir els damnificats del Vallès, i especialment Terrassa, va ser el de Radio Barcelona. Poques hores després de produir-se la tragèdia, Joaquín Soler Serrano, des dels micròfons de l'emissora i després d'informar el país, va centralitzar i canalitzar tots els recursos materials i humans. En la darrera fase de la campanya, l'anomenada «Operación Dinero», es van arribar a recollir en cinc dies més de trenta milions de pessetes.

A la nostra ciutat també van haver-hi diferents aportacions per als damnificats. Concretament, l'escola d'Enginyers els va destinar 64.500 ptes. que havia recollit per fer el seu viatge de final de curs. També el Club Natació Terrassa va recollir 11.600 ptes. en un festival benèfic. I al Casal de Sant Pere es recaptaren 2.000 ptes. amb motiu d'una audició de sardanes.

Per altra banda, el cinema Rambla va dedicar la sessió del dia 5 d'octubre als damnificats. Aquest local i altres van tancar fins a aquest dia, en solidaritat amb el cinema Dorado que, a causa de la riuada, no va poder obrir fins al mes d'abril de 1963.⁹

Moment per a la renovació tecnològica de la indústria local

Evitar l'atur, en la mesura que fos possible, va ser la política que van adoptar algunes de les fàbriques que, malgrat els danys que van patir, van poder recuperar en poc temps el ritme de treball.

«Las medidas gubernamentales se extendieron también a la clase trabajadora... Como complemento de estas disposiciones se incluyeron con las prestaciones sociales del Subsidio de Paro del Seguro Nacional de Desempleo los trabajadores afectados por el siniestro aunque no reunieran las condiciones legales de cotización y plazo de permanencia en el trabajo exigidos. Dichas prestaciones fueron ampliadas hasta el noventa por ciento del salario medio base de cotización y al cien por cien de las asignaciones familiares.»

Les riuades van permetre fer un salt endavant en la renovació tecnològica de la indústria local. Algunes empreses tèxtils van tenir l'oportunitat de renovar d'una manera massiva tota la maquinària, cosa que abans de la catàstrofe havien de fer gradualment. Aquest fou el cas d'Hilaturas Badiella i així ho explicaren a *Diario de Terrassa* Arturo Font i Joan Dalmases, gerents de l'empresa, vint-i-cinc anys després dels fets.

Urbanisme i reconstrucció

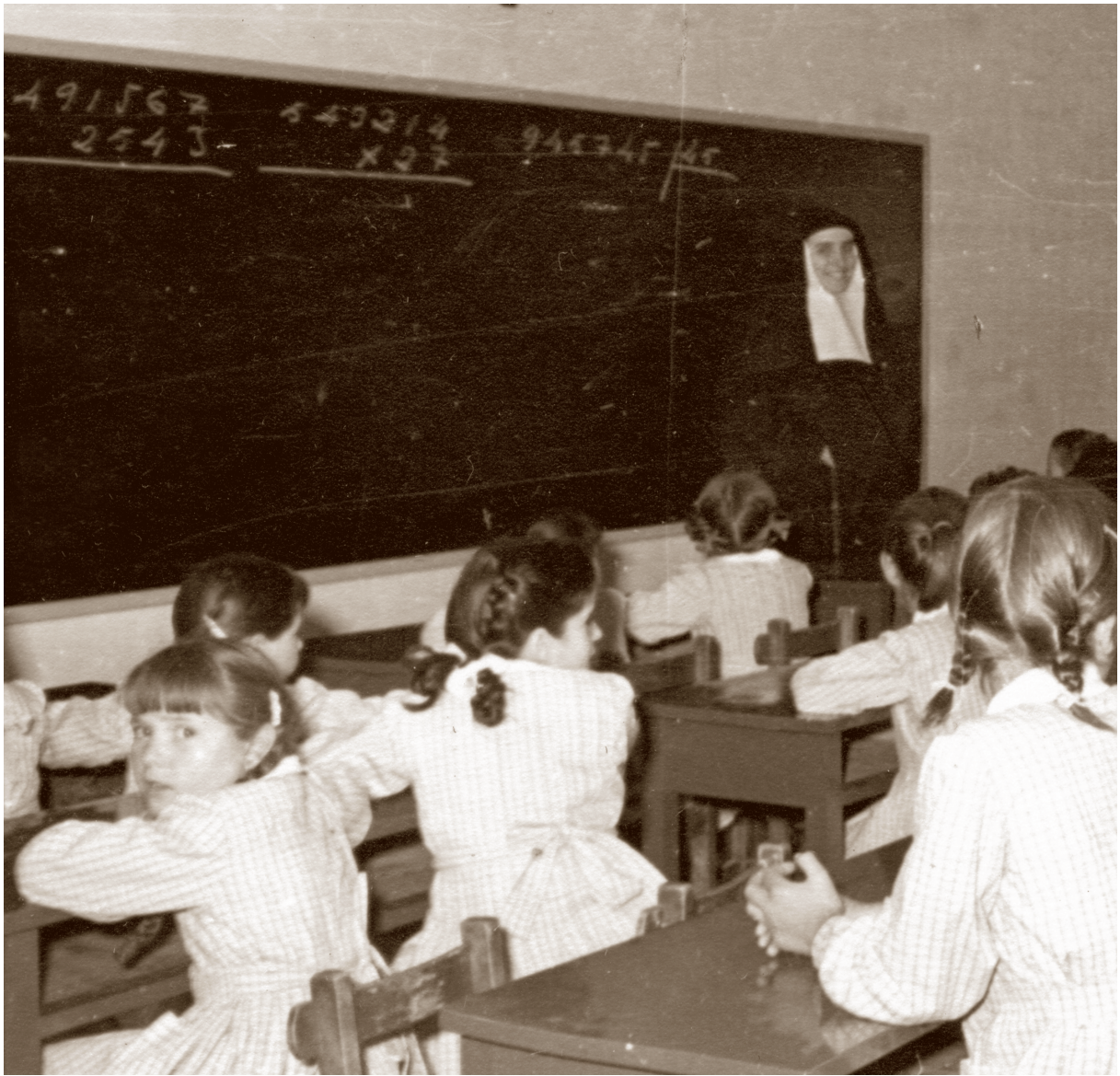
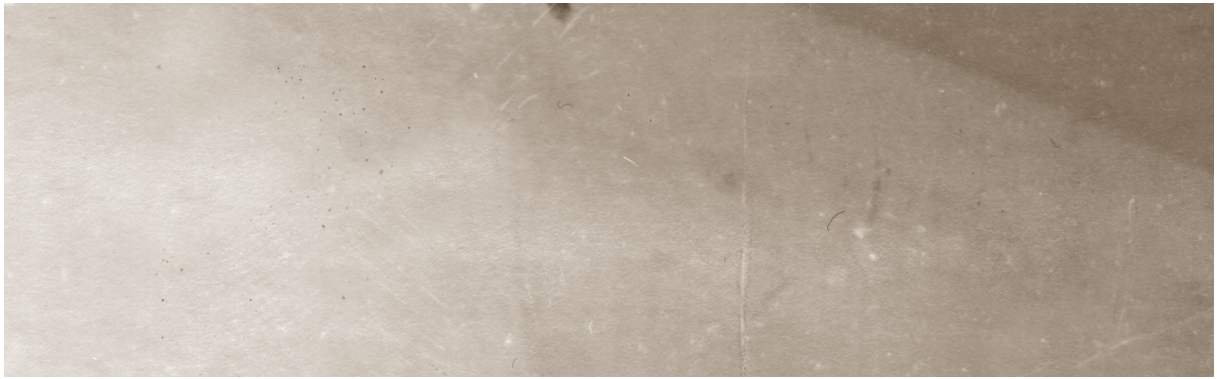
«L'any 1963 s'inicia la realització de les obres de canalització de la riera de les Arenes i del transvasament de la riera del Palau. La canalització de la riera de les Arenes, a més de la funció protectora que la genera, permetrà posteriorment la definició d'uns amplis marges que possibilitaran més endavant la creació de nous vials laterals, configurant així un nou eix estructurador de la ciutat. Per contra, la planificació que en aquells moments es realitza respecte als marges de la riera i la que s'anirà desplegant en anys posteriors, no té en compte les possibilitats d'aquesta canalització respecte a la creació d'una àmplia avinguda urbana, i per tant no incorpora cap esquema de formulació d'uns fronts edificats pensats en funció d'aquesta nova configuració.»¹⁰

Aquesta millora de l'entorn de l'escola, després dels desperfectes que van causar les riuades de l'any 1962, va ser imprescindible i va servir per evitar encara més desastres que poguessin provocar altres riuades.

NOTES

- > **1.** *Boletín de la Cámara Oficial de Comercio e Industria de Terrassa*. [Terrassa] n. 620 (octubre 1961), p. 19. > **2.** *Ibidem.* > **3.** *Ibidem.* > **4.** *Idem.*, p. 20.
> **5.** Fornieles, Antonio. «La riuada de 1962 al barri del Poble Nou». *Visquem. Revista d'Informació Municipal*. [Terrassa] núm. 104 (febrer 2007), p. 15. > **6.** Extret de: http://les_riuades.galeon.com/granriada.htm. > **7.** Traducció i adaptació de M. Àngels Servat de la revista *Decor Carmeli* (desembre 1962). > **8.** Dades extretes del vídeo *La memòria del fang* i de *Història de Terrassa, op. cit.*, p. 443. > **9.** Dades extretes del *Diari de Terrassa* [Terrassa] (25 de setembre de 1987). > **10.** Montaña, Pere; Serra, Antoni. *Terrassa, 100 anys teixint ciutat*. Terrassa: Ed. Ajuntament, 1982, p. 163.

Història de l'escola i la seva evolució: Creixement progressiu. L'etapa 1963-1980

M. Dolars Puig i Mollet

39

Vistos els durs efectes de la riuada, l'escola va iniciar un creixement progressiu molt important en una colla d'àmbits que, inicialment, anunciem i que, posteriorment, detallarem:

- > Obres de construcció: de la Junta Gestora a l'Associació de Pares.
- > Activitats acadèmiques diürnes d'ensenyament reglat.
- > Activitats d'ensenyament nocturn i per a adults.
- > La catequesi i altres activitats.
- > Activitats relacionades amb el barri.

A partir de la segona meitat de la dècada de 1960, i després de refer-se del cop que havien significat les riuades de la tardor del 1962, s'inicia un creixement important del centre. Aquest creixement es realitzarà en un marc d'escassos recursos econòmics, tal com deduïm de la lectura de les memòries escrites de la mateixa comunitat Vedruna de les Arenes. Alguns fets ho constaten, com per exemple la reducció de personal per raons econòmiques: «*Se ha tenido que aumentar el número de alumnas en las distintas clases para poder suprimir una Señorita por cuestión de honorarios.*»¹

Les memòries de les germanes reflecteixen un creixement que es va anar fent constant, tot demanant suports:

«*A principio del curso 1966-1967, se hicieron dos aulas con el fin de poner niños y las costearon el Excmo. Ayuntamiento y la Junta de Señores.*»

«*Ahora, de cara al curso 1967-1968, se arregla la pequeña entrada y pavimenta el patio de los niños, poniendo además pilas para beber y eso mismo se hace en el paso de la Escuela a la casita. La intención era ir costeándolo nosotras en la forma que se pueda, pero parece que al decirlo a los Sres., miraran de hacer algo.*»

Una obra important serà la creació, l'any 1969, d'una «sala de joventut», tal com s'esmenta a les memòries, un espai que anava més enllà de l'activitat acadèmica, després de fer importants gestions econòmiques per trobar recolzament:

«Una novedad tenemos que dejar consignada y es la Sala de Juventud, así llamada ya que C.M. no figura ahora. Esta sala tiene atractivo especial y es que algunas de estas mismas CC.MM. mayores pintaron sus paredes y entonces era cuestión de amueblarla. ¿Cómo? Pues de empezó por una función de teatro, interpretada por varias de ellas y junto con la entrada y el sorteo, se recogieron unas ocho mil y pico; con lo que comenzó la compra de muebles sencillos pero alegres y juveniles. Faltaba la mesa de ping-pong y fuimos a pedirla a nuestra primera Autoridad, el Sr. Alcalde, que accedió gustoso, diciendo podíamos ir a comprarla y le mandaran a él la factura. La Caja de Ahorros también puso su granito de arena, haciéndose cargo de que la labor nuestra con la juventud femenina en estos tiempos es altamente necesaria.»

La sala va ser una realitat en el curs següent: «La sala de juventud ya funciona y pasan en ella muchas tardes domingueras, jugando al ping-pong, leyendo y, cómo no, moviéndose al compás de sus músicas preferidas».

Les germanes buscaren el recolzament de les entitats públiques, bàsicament a partir de l'Ajuntament de Terrassa i de les aportacions de particulars,² i amb el suport de la «Junta de Señores». Un suport que s'anirà reduint a finals de la dècada de 1960:

«Tampoco los Sres. de la Comisión vienen ahora como al principio. Todos tienen mayores obligaciones, no obstante con motivo de las obras, se han reunido tres o cuatro veces. (...) Estas obras consisten en dos aulas, sanitarios y escalera interior. Está programada también la valla que cierre la finca, pero ésta no ha empezado y quizá con ella surjan nuevas contrariedades respecto al vecindario.»

Enmig d'aquest creixement, a principis de la dècada de 1970 es produeix un canvi important en el suport econòmic:

«Las obras de prolongación del colegio han quedado suspendidas ya que la Junta de Señores que se hacía cargo de dichas obras lo han dejado en manos de la Congregación.» «Se da comienzo a la valla, no sin cosas poco agradables, pues el día 5 de mayo en que se abre la zanja vienen unos 20 policías para impedir la acción contraria de los vecinos.» (1970)

«Por fin el muro que tanto nos ha preocupado se ha podido llevar a término. Ahora nos interesa poder hacer una pista deportiva para los niños, ya que contamos con terreno pero no con medios económicos. Hemos recurrido a la Diputación Provincial y nos ha otorgado una subvención.» (1971)

«Gracias a una ayuda de la Excm. Diputación de Barcelona se inauguró el día del Sagrado Corazón, fiesta titular del Colegio, la pista Poli-deportiva que tanto tiempo habíamos soñado.» (1972)

Associació de Pares

La supressió de la junta de persones que donava suport al centre significarà el naixement de l'Associació de Pares, amb qui es buscarà la complicitat educativa, com va passar a la mateixa època en moltes escoles del

país. La primera referència embrionària d'una Associació de Pares pertany a l'any 1971, quan en les Memòries de la Comunitat es parla, per primera vegada, amb aquestes paraules:

«Debido a la insuficiencia de la parte económica del colegio, se propuso a un grupo escogido de padres de las niñas exponiéndoles nuestro problema. Se presentó un estado de cuentas dando a conocer el déficit muy crecido. Unánimemente todos asintieron que debería aumentarse el pago de mensualidades. De común acuerdo se concretó un aumento de 150 ptas. mensuales y 100 ptas. más de matrícula. Al terminar se acordó convocar una reunión para todos los padres de las niñas presentando nuevamente el estado de cuentas.»

A partir d'aquest any, i durant les dècades de 1970 i 1980, les memòries reflectiran el suport dels pares a l'escola, iniciant l'activitat de reunions generals i de reunions per aules. Bàsicament, els pares donaran suport a la promoció d'activitats esportives:

«Se preocupan del Deporte de las alumnas y nos han ayudado a conseguir lo necesario para las competiciones». (1973)

Tot i que, inicialment, tenien també altres funcions: *«la Junta de padres que son nuestro apoyo en los momentos de conflictos laborales».* (1973)

Més endavant, els pares intervindran a l'escola a partir de la formació de comissions de treball, com es reflecteix a la Memòria de l'any 1974:

«... Dentro de la Junta se han formado comisiones de deporte, culturales, de beneficiencia y viajes de estudio. La de deportes ha empezado a funcionar y nos ha ayudado a adquirir bastantes aparatos de educación física y material deportivo en los cuales las niñas se adiestran grandemente».

Cap a finals de la dècada de 1970 sembla que hi ha una davallada en la participació: *«También se han tenido charlas para todos los padres, que lamentamos porque asisten a ellas un 40% de ellos. Tenemos en proyecto para el próximo curso: la “Escuela de Padres”».* (1978)

Aquesta proposta va ser una realitat l'any següent: *«la escuela de Padres funciona desde el curso pasado, nos reunimos el primer sábado de cada mes, dando resultados muy positivos».*

Durant la dècada de 1980 continuarà l'Associació, implicant-se en els viatges de final de curs, tot i que el treball sembla molt més efectiu en els esports: *«la que hasta ahora ha funcionado mejor ha sido la comisión de deportes».* (1982)

A principis de la dècada de 1980 l'escola havia pres la forma actual.

La vinculació família-escola: de les primeres associacions de pares a l'actualitat

Quan avui fem memòria de més de 50 anys de vida escolar, no es pot passar per alt la gran contribució de pares, primer, i més endavant també de mares, que han donat part del seu temps treballant conjuntament amb l'escola per anar resolent els problemes i mancances que, especialment en els seus inicis, es van haver de resoldre.

És, doncs, de justícia reconèixer que l'escola Joaquina de Vedruna ha estat un col·legi privilegiat pel que fa a la cooperació de les famílies. Els pares que des del principi van oferir ajuda, es van implicar de tal manera que han fet possible que avui puguem parlar d'una escola gran i ben equipada.

Les persones que han anat constituint les diferents juntes, primer de l'APA i més endavant de l'AMPA, han fet les seves aportacions amb els recursos que han tingut a l'abast, fins i tot amb les destreses personals de cadascú o les facilitats que la seva feina professional els donava, per posar-les al servei de les necessitats de l'escola.

L'AMPA actual té ja la seva matriu en l'acció del primer Patronat, format l'any 1957 per personalitats de la ciutat i on es van integrar ja pares d'alumnes. Cinc persones significades de la ciutat, cinc pares de família i tres germanes el formaven.

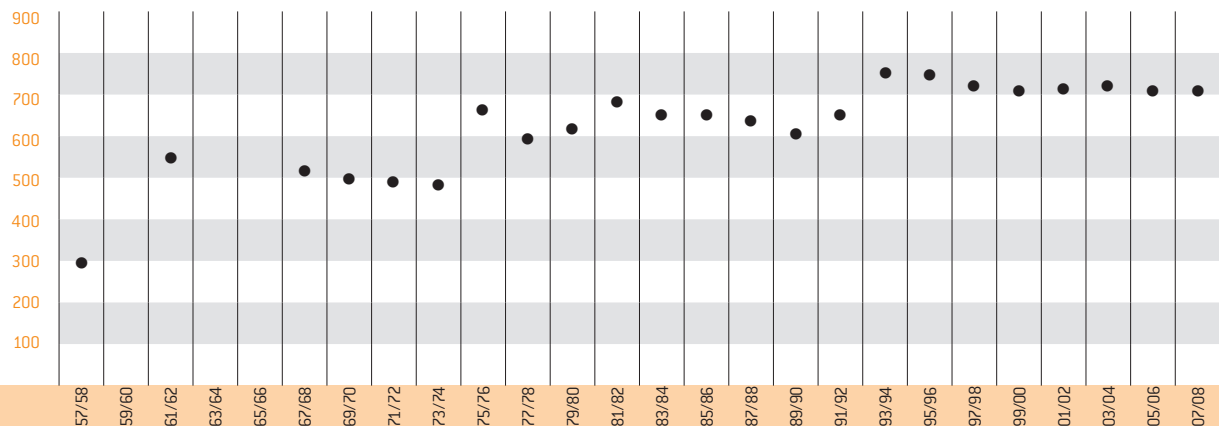
El 21 de novembre de 1973, el Patronat donava pas a la primera Asociación de Padres de Alumnos del Colegio Escuela Hogar del Sagrado Corazón, que així es deia llavors l'escola. La primera Junta Directiva la van formar:

- > Félix Izquierdo Calcerrada / President
- > Jesús Roy Maícas / Tresorer
- > Luís Amido Mohamed / Secretari
- > Manuel Argilés i Rafael Hernández / Vocals

Quan el febrer de 1976 el col·legi va canviar el seu nom per l'actual Joaquina de Vedruna, també l'Associació va canviar el seu, passant a denominar-se Asociación de Padres de Alumnos del Colegio Joaquina de Vedruna, i, d'ençà del 25 de maig 1979, té oficialment aprovats els seus Estatuts.

Al llarg dels anys una Junta rere l'altra s'han anat passant el testimoni. Donant un cop d'ull a les tasques successives, apareix com, en els darrers anys, l'AMPA ha aportat una gran ajuda en el terreny de les instal·lacions i els equipaments i en l'animació de les activitats esportives de l'escola.

L'AMPA, impulsada per les successives juntes, ha tingut, sense cap mena de dubte, un protagonisme important en aquesta escola, un protagonisme que ha estat gairebé una nota d'identitat del centre des de la seva fundació i fins avui, que assumeix el repte de continuar aquest recolzament imprescindible.

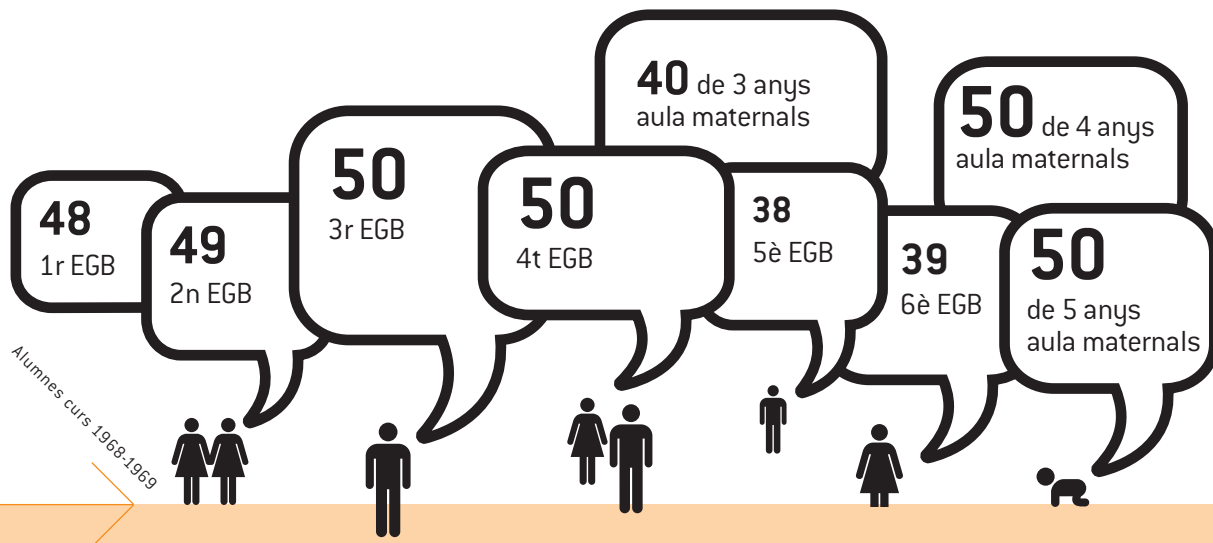
Activitats diürnes d'ensenyament reglat

La transformació i el creixement del centre va ser sempre en funció de la voluntat d'acollir el màxim d'alumnes possible. Una gràfica evolutiva del nombre d'alumnes ens permet veure l'important creixement del centre (vegeu gràfic superior).

Cal destacar que, com en totes les escoles Vedruna, la primera intenció educativa es va adreçar a l'ensenyament femení. Aquesta havia estat la voluntat de la fundadora i de les seves seguidores, tenint en compte que l'educació de les nenes i de les noies estava molt per sota de les quotes d'ensenyament masculí. És per això que la documentació parla sempre d'«*alumnas*», tot i que s'hi portava a terme també l'educació de nens en les edats més primerenques.

El fet de tractar-se d'una escola d'iniciativa privada podria suposar un cert fre a l'escolarització de tota la població del barri, tot i que —especialment en els inicis— es fa constar el nombre de «gratuïtats» que hi havia en el centre, que suposaven un nombre important:

1966	1967	1968	1969	1970
35	87	160	65	160
1971	1972	1973	1974	....
37	42	37	27	....

Tot i semblar contradictori, en les mateixes estadístiques sol·licitades per la Congregació, i dins l'apartat d'obres «*benéfico-sociales*», les xifres són molt més importants:

1966	1967	1968
327	270	464

Sabem que l'entrada en vigor del sistema de «subvencions escolars» iniciat amb motiu de l'aplicació de la Reforma Educativa de 1971 del ministre Villar-Palasi, que va implantar l'EGB, va suposar un canvi important per al centre. La memòria de l'any 1974 ho afirma de forma molt breu: «*el número de alumnas de EGB ha aumentado debido a que se nos ha concedido la subvención*».

Tenim poques notícies específiques documentades del centre pel que fa a les formes d'ensenyament, tot i que cal destacar que en aquesta etapa devia seguir les pautes generals del país. Abans de la reforma de principis de la dècada de 1970 consten com a llibres de text l'ús de les enciclopèdies *Álvarez*, i es pot constatar, a través de la documentació, l'important nombre d'alumnes per aula que hi havia al centre. Prenem, per exemple, les dades del curs 1968-1969³ (vegeu gràfic superior).

Pel que fa a l'horari i al contingut de les matèries impartides, ens pot ser útil la lectura de l'horari de dos cursos d'edats diferents dels anys seixanta:

Parvulari (5 anys)						
	Lunes	Martes	Miércoles	Jueves	Viernes	Sábado
9:00	Entrada					
9:15	Oración	Lectura y escritura				
10:40			Recreo			
11:00				Escritura		
11:30				Copia	Lectura	
11:45				Caligrafía	Mímica	Salida
15:00	Entrada					
15:15	Oración/Cálculo					
16:40		Recreo-Dibujo				
17:00			Explicación			
17:45			Rosario-Prep. clase. Salida			

És fàcil, doncs, observar a partir dels horaris i del nombre d'alumnes per aula la metodologia utilitzada a l'aula. Es tractava d'un ensenyament repetitiu, memorístic i, en ple franquisme, amb l'ús del castellà com a llengua d'ensenyament-aprenentatge. Un perfil d'ensenyament que no devia diferir gaire del que s'impartia en el conjunt del país en els mateixos anys. D'altra banda, és del tot visible la força de l'ensenyament religiós en tot el conjunt escolar.

Tenim poques notícies del canvi escolar que va suposar la implantació de l'EGB. Només en algunes memòries de principis de la dècada de 1970 s'hi fa una referència breu. Concretament, a la de l'any 1970 es comenten «els beneficis que tindrà l'ensenyament individualitzat», i a la de l'any 1971 s'esmenta que «tant els alumnes de pàrvuls com els de primària estan contents amb la implantació de la nova llei».⁴

Una altra novetat que va néixer a finals de la dècada de 1960 va ser la implantació d'una guarderia, concretament el 1968. Les germanes narraven per a la memòria provincial la implantació d'aquesta manera:

Curs de sisè						
	Lunes	Martes	Miércoles	Jueves	Viernes	Sábado
9:00	Saludo/ofrecimiento de obras	Saludo/ofrecimiento de obras	Saludo/ofrecimiento de obras	Saludo/ofrecimiento de obras	Saludo/ofrecimiento de obras	Saludo/ofrecimiento de obras
9:15	Matemáticas	Matemáticas	Matemáticas	Matemáticas	Lectura Comentada	Comentario Evangelio
10:00	Geografía	Historia	Geografía	Ciencias	Historia	Geografía
10:45	Recreo	Gimnasia	Recreo	Recreo	Recreo	
11:00	Lengua	Lengua	Lengua	Lengua	Explicación	Caligrafía
11:30	Explicación	Explicación	Explicación	Explicación	Francés	
15:00	Rosario-Oración	Rosario-Oración	Rosario-Oración	Rosario-Oración	Rosario-Oración	Rosario-Oración
15:30	Religión	Dibujo	Religión	Manualizaciones	Religión	
17:00	Labor	Ejercicios	Dictado	Labor	Ejercicios	
18:00		Sta. Misa				

«Otro acontecimiento ha sido la apertura de la Guardería, que g.a Dios aún después de no pocas cositas, hay ya unas 13 o 15 niñas y niños, habiendo podido conseguir se rebajara la cuota semanal según las necesidades de las familias, así no podrán decir que no es una Guardería acomodada para las gentes de esta barriada. Con el fin de cubrir esa plaza y ayudar a H. D. Trullás ha venido a reforzar nuestra Comunidad la H. Mt. Camps.»

A principis de la dècada de 1970 la guarderia va entrar en règim de coeducació, entre altres raons per qüestions econòmiques: *«lo que hemos modificado es jardín de infancia ya que por haber Guardería y Parvularios en el barrio han disminuido las niñas y hemos tenido que unificar niños y niñas de dos y tres años».*

Cal dir que al final de la dècada de 1960 i durant la dècada de 1970 l'escola va continuar tenint una important tasca educativa que va anar molt més enllà de l'aula. Un element demostratiu n'és l'increment de l'esport com a activitat extraescolar i la pràctica de jocs i concursos que mostren el tarannà de l'època. Els textos de les memòries que envien les germanes a Vic són molt explícits:

Alumna *2ª Antonia Ferrer*

Actividad	Clase	Series	Temas	Valor	Series	Temas	Valor	Temas	Valor	Series	Temas	Valor	Series	Temas	Valor
Letras			1												
Escritura			2												
Cálculo			3												
Ciencias			4												
Arte			5												
Deportes			6												
Comunicación y Lengua			7												
Geografía e Historia			8												
Matemáticas			9												
Formación del Esp. Ciudadano			10												
Idiomas Extranj.			11												
Ciencias Naturales			12												
Talleres Manuales			13												
Formación para el Empleo			14												
Otros			15												
Cultura			16												
Formación			17												
Aut.			18												
Práct. Investig.			19												
Tareas no calificadas			20												
			TOTAL												

→ 1

«1969: Competiciones escolares

En este punto sí que este año hemos hecho algo. El día 26 de febrero, las de 3º de comercio en número de 14 ensayamos Cesta y Puntos en el salón de actos de la Escuela, con asistencia de la Madre y la Comunidad y todos los cursos de Primaria. Verdaderamente, esto fue un acicate para las competidoras, que al igual que en TLV, se cambiaron los banderines confeccionados por ellas mismas, con la ilusión del secreto y la sorpresa, ofreciéndose después sencillos, pero prácticos, regalitos. La Madre otorgó, a cada equipo ganador, el libro A MISIONES y al otro equipo una bonita caja de bombones, las de 7º y 6º cursos se encargaron de las pancartas, los cantos animadores y obsequiaron a su equipo al final, con una Coca-Cola.

Todo fué entusiasmo, acierto y, en realidad, un estímulo de estudio que les facilitó muchísimo los exámenes.

En vista del acierto, nos pareció que este subiría si se enfrentaban con otro colegio y preguntando a otros afines, nos pusimos en contacto con el de la Torrasa, teniendo el encuentro el día 29 de mayo. Después de los saludos, a la llegada del autobús y enseñarles la Escuela, empezó el encuentro. La copa (esta vez el regalo era deportivo) se la llevaron las de la Torrasa.

«1972: Una antigua alumna que juega a baloncesto y ha competido con otros países se ha ofrecido a entrenar a un grupo de niños del colegio en la pista que hemos inaugurado a primeros de curso, vienen todos los sábados por la mañana y por la tarde a partir de 6º E.G.B. hasta Secretariado, pero en grupos reducidos.»

Les competicions escolars, i especialment les de caràcter esportiu, van rebre de seguida el suport dels pares. Un text de 1974, ho narra així:

→ 2

«Asociaciones escolares: Hoy día, viendo que el deporte es un medio para tener a las niñas fuera de tantos peligros que las rodean, tenemos baloncesto que vienen a entrenar los sábados y en otros días una hora antes de empezar las clases por la mañana. Hay tres grupos, uno de ellos juega con otros colegios en liga de campeonato. En dichos campeonatos han ganado 6 copas, lo que es un estímulo para ellas y para el colegio. Tenemos patinaje.»

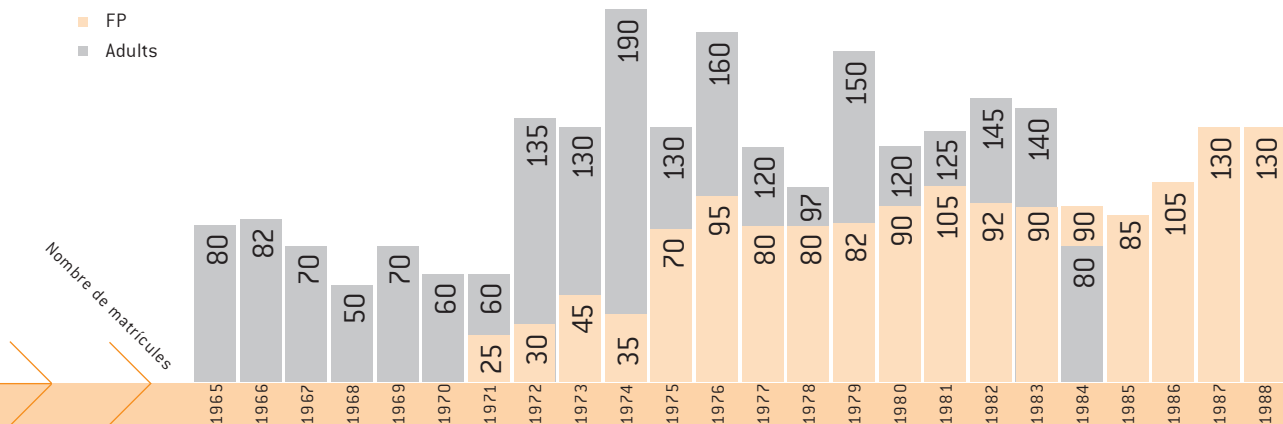
Aquesta tònica esportiva, que anava més enllà de l'aula, es va mantenir durant tota la dècada de 1970. L'any 1975, les memòries exposaven que hi havia quatre equips de bàsquet que participaven en campionats a nivell de Terrassa. Dades semblants les coneixem pel 1978, tot i que havien augmentat les categories: existien equips de bàsquet alevins, infantils i cadets. Fins i tot, l'Associació de Pares va arribar a convocar, el mateix any, un torneig per a tota la ciutat. En el curs 1981-1982, les activitats havien augmentat. A més del bàsquet es practicava patinatge, handbol, ballet i futbol-sala.

Durant aquests anys es va fer típica la celebració d'un final de curs amb esports.⁵

Al costat d'activitats esportives es van començar a promoure altres activitats, d'entre les quals destaquem l'ensenyament de sardanes que es feia els dissabtes a la tarda, tal com consta en les memòries dels anys 1975, 1976 i 1977.

Activitats d'ensenyament nocturn i per a adults

El paper destacat de l'ensenyament professional en el centre és un dels aspectes que distingeixen de manera clara la seva història i que li donen un valor històric important. Hi trobem alumnes de Formació Professional des de l'any 1971 i fins a l'any 1988. Tot i així, podem considerar que aquest ensenyament va existir a l'escola des del mateix origen del centre, a través dels ensenyaments nocturns que van finalitzar a mitjan dècada de 1980. La feina de donar un ofici i, per tant, unes sortides professionals dignes, bàsicament a les noies

del barri, és un aspecte que cal destacar de forma important. Les dades de matriculació de què disposem, a través de l'Arxiu Provincial, així ho indiquen. Observeu la gràfica de la part superior.

Per exposar aquesta realitat podem prendre com a exemple un informe de la Memòria de la comunitat del 1973 on s'explica amb detall la tasca que es realitza:

«Una de las actividades que se lleva a cabo con mayor intensidad y abnegación por parte de las HH. que se dedican a ella, es la Escuela Nocturna. Asisten un promedio de 150. La mayor parte se preparan para obtener el Certificado de Estudios Primarios y en número de 30 cursan el Secretariado. De estas 30, 20 han recibido una Beca del Ministerio de Trabajo P.P.O. que les permite asistir a clase gratuitamente. Igualmente tenemos sección de Bordado a máquina y modistería, aprobadas también por el Ministerio de Trabajo (PPO).

Es de notar el bien que se puede hacer en este ambiente Obrero. Se necesitaría más personal que tuviera esta vocación apostólica a favor de las jóvenes obreras, que no tanto les falta pan sino cultura. El trabajo es mucho ya que después de la jornada diurna empieza otra no menos agotadora. Pero la promesa de ver como las jóvenes van cambiando su mentalidad materialista, por visiones de cristianismo que da sentido a su vida, anima nuestra labor.

De nuestra Escuela Nocturna salen pequeños grupos cristianos que empiezan a movilizarse, e intentan vivir, dentro de su ambiente, el cristianismo. Tenemos actividades de Juventud. Hay dos HH. que salen a Convivencias periódicamente con antiguas alumnas. Otras con adolescentes y nocturnas. Hemos visto conveniente y ha dado sus resultados, llevar unos equipos de chicos, que tienen sus reuniones y alguna que otra vez actividades comunes con las chicas.

También hemos tenido reuniones con novios ayudadas de un Sacerdote.»

En informes successius, el 1974 consten 188 alumnes entre Secretariat, Certificat d'Estudis de Primària i Corte y bordado a máquina; el 1975, 190 alumnes; el 1977 s'hi pot llegir: «Nuestra Escuela Nocturna tiene

su dinamismo de siempre: Formación Profesional, cursos de PPO y este año hemos tenido Graduado escolar. En Corte y Confección a máquina hay muchísimas alumnas que se turnan mañana, tarde y noche»; el 1978, 95 alumnes; el 1979, 120 alumnes, i el 1984 s'hi diu: «Este curso además han sido subvencionados por el INEM 4 cursos para adultos, de Bordado y Corte», malgrat que l'entrada del BUP i l'extensió dels instituts públics va provocar, a partir del 1976, que algunes alumnes canviessin l'orientació en els estudis: «La mayoría que han acabado 8º EGB ha preferido seguir el BUP antes que Formación Profesional. El motivo creo que ha sido por la grande propaganda que se ha hecho de los Institutos y además porque toda la enseñanza es gratuita».

L'ensenyament professional i nocturn es complementava, en alguns cursos acadèmics, amb activitats paral·leles, com és el cas del 1978: «Además por las tardes hay un grupo de Madres de nuestras alumnas que vienen con mucha ilusión y entusiasmo para aprender el Corte. Vemos que es muy positivo».

Activitats extraescolars i de catequesi

L'activitat acadèmica centrada en l'ensenyament reglat de primària i les seves activitats extraescolars, a més de la formació professional i d'adults, va anar acompanyada des dels inicis d'importantes activitats paral·leles centrades en la catequesi i en la formació de les noies joves. En destaquem dues de molts clares:

- > Les activitats que giren entorn de la catequesi.
- > Les activitats més lúdiques i educatives.

Totes dues van tenir com a punt central la vocació d'estar al servei dels alumnes i del mateix barri. Vegem-les amb més detall.

Sens cap mena de dubte, una de les activitats més claus va ser la catequesi, fet evident dins del programa educatiu de la proposta Vedruna.

Des de finals de la dècada de 1960 consta la realització d'exercicis espirituals més enllà de l'horari escolar. Les germanes ho explicaven així en la Memòria de l'any 1968:

«los tienen actualmente sólo las que terminan sus estudios y si el número no es el suficiente para completar las plazas (los hacemos en Viladoms finca de la Sra. Dª Pilar Cardellach Vda. De Ubac, que lo costea todo), van también las de 2º de Comercio. Se les deja voluntario, pero todas aceptan. Retiro: Si así puede llamarse, lo hacen las clases de comercio y 5º de Primaria pero voluntarias. Viene un P. Pasionista, P. Fco. Mier que lo hace muy bien y les gusta mucho. Este año ha tenido a su cargo los Ejercicios, un día de Retiro para chicas mayores y unas conferencias por la noche para jóvenes de ambos sexos que gustaron y pidieron se les hicieran con más frecuencia. ¿No sería bueno, alguna convivencia mixta en Viladoms, por ejemplo?»

Aquesta opció s'ofereix durant uns quants anys, com a mínim entre 1968 i 1973. La proposta també tenia continuïtat en l'horari escolar amb activitats com el res del Rosari:

«Las explicaciones de las clases han continuado con la misma forma, al igual que el rezo del Rosario, que por lo que les cuesta, variamos, acortamos, o en su lugar hacemos unos minutos de charla con el Señor.» (1969)

De forma molt vinculada a l'activitat parroquial, des de la mateixa escola es feia tot el procés catequètic lligat a les primeres comunions, que abraçava alumnes de dintre i de fora del centre, tenint molta relació amb el barri:

«Respecto a la preparación de las niñas de la Primera Comunión, la Parroquia delega totalmente en la Hermana encargada o sea al Colegio, pidiendo no obstante ponernos de acuerdo en la forma y en lo que se les exige.» (1968)

«Se ha organizado una catequesis los domingos por la mañana en el colegio, por cierto con mucho éxito y acuden un buen grupo de niñas y niños del barrio y las alumnas mayores y A.A. citadas anteriormente lo llevan con muchísimo entusiasmo y dirigido por la Hna. Nieves.» (1968)

Aquesta activitat perdurà en tota l'etapa de les dècades de 1960, 1970 i 1980. Alguns fragments de les memòries ho reflecteixen molt bé:

«Catequesis- La tenemos organizada los sábados por la tarde en el Colegio para todos los niños y niñas de nuestra barriada de San Lorenzo. También hay dos HH. que la hacen en otra Parroquia vecina a horas extra-escolares.» (1973)

«También hay tres HH. distribuidas en dos parroquias, los domingos por la mañana, en una de ellas empieza a hacer la catequesis parroquial y la labor se ve muy positiva.» (1974)

«Tenemos también organizados grupos de catequesis tanto de alumnas como de niñas de la Barriada asisten más de un centenar.» (1975)

«Aparte de la formación tenemos grupos de Catequesis tanto de niños del colegio como del barrio.» (1980)

El treball amb la parròquia va passar per moments d'alts i baixos, especialment en els darrers anys de l'etapa franquista, cosa que va millorar posteriorment. La lectura d'aquests fragments n'és una petita mostra:

«Relación con las autoridades: Religiosa: Con la mayor de Tarrasa, el Sr. Prior, buena; no tan a nuestro gusto con los de nuestra Parroquia pero debemos atenernos a las circunstancias. Con las Civiles, muy buenas.» (1967)

«Relación con las autoridades: Formación espiritual: “En este punto lamentamos el ambiente en el que nos vemos rodeadas debido a las circunstancias por las cuales está atravesando nuestra Comunidad Cristiana. No hay unión... no por carecer de deseos, sino por disparidad de ideas entre lo que se predica y lo que debemos enseñar”.» (1968)

En les memòries de la primera meitat de la dècada de 1980 (1980-1984) consta explícitament el treball conjunt amb la parròquia: «Col·laborem en tot allò que podem amb la Parròquia, dues germanes formen part del Consell Parroquial per elaborar una pastoral conjunta».⁶

Al llarg de les dècades de 1960 i 1970, de forma paral·lela a la catequesi van existir altres activitats conduïdes bàsicament per les germanes, amb el suport d'alguns laics, més centrades en l'esbarjo. En destaquem dues: en primer lloc l'activitat de «muntanyisme», que es reflecteix en les memòries entre els anys 1968 i 1976. Ho expressaven d'aquesta manera en alguns anys:

«*Sigue el montañismo que a consecuencia de la caída de una de la HH. Encargadas, lo hemos confiado a una o dos jóvenes que nos ha brindado Ms. Cima, junto con una Profesora nuestra.*» (1969)

«*Continúa el Montañismo y aún debido a las circunstancias especiales de ir con Srtas. y no con HH, lo han seguido haciendo normalmente, pero prefiriendo lo primero.*» (1970)

«*Hay una Hna. que ayudada por unas exalumnas sale cada mes con unos grupos de adolescentes a la montaña donde tratan temas de formación.*» (1975)

«*Algunos fines de semana han salido dos HH con un grupo, bastante numeroso, de adolescentes a reflexionar sobre temas primordiales para ellas obteniendo resultados positivos.*» (1976)

Una segona activitat que va prendre força a principis de la dècada de 1970 va ser la creació d'una *tuna* «*compuesta de unas treinta niñas con guitarras, laud, bandurria, panderetas y triángulo*».⁷

El grup es va iniciar amb unes trenta components i va tenir una acollida important que, segons es raona en la memòria de l'any de la seva creació: «*no fue nada difícil a pesar del coste,⁸ ya que por ser casi en su totalidad andaluzes, les gusta a los padres, sus hijas toquen el instrumento de su tierra*». Trobem referents a la *tuna* entre els anys 1969 i 1972, amb actuacions que van tenir el suport dels veïns del barri, a través d'actuacions a la Festa Major i amb actuacions a Ràdio Terrassa i Ràdio Nacional (1972). Es van arribar a obtenir alguns premis amb cert ressò.⁹

A poc a poc, entre les dècades de 1970 i 1980, l'escola va anar entrant en el procés de catalanització, introduint en el sistema escolar el treball de les festes i tradicions del país. És en aquest decenni quan arrenquen les representacions dels Pastorets (1971) per part dels alumnes, es dona la introducció de les sardanes, o la celebració de tradicions com la Castanyada (1980).¹⁰

Activitats relacionades amb el barri i la parròquia

Més enllà de les activitats catequètiques, les germanes de l'escola van seguir compromeses amb el barri. Un exemple concret el trobem en la memòria de l'any 1982, on consta que dues germanes formaven part de l'Associació de Veïns i una altra treballava en tasques d'alfabetització d'adults.¹¹

Quan parlem del barri de les Arenes no podem oblidar que estava i està, encara avui, vinculat als barris d'Ègara, la Grípia i Sant Llorenç, els quals s'anaven formant a partir de l'any 1954. Aquesta vinculació també existia a nivell de parròquies, ja que malgrat que hi hagués tres nuclis diferents, els capellans responsables de les tres parròquies es movien pels tres barris i també prestaven els seus serveis a la comunitat Vedruna de les germanes del carrer Tàrrega.

Abans del 1958 la parròquia més propera al barri era la que corresponia a les esglésies de Sant Pere. Va ser a partir del 1962 que el barri d'Ègara va disposar de la seva pròpia parròquia a la plaça de la Immaculada. El primer capellà que se'n va fer càrrec va ser Damià Sánchez Bustamante. La seva primera feina al barri va estar relacionada amb les víctimes de les riudes de 1962.

L'any 1968 es va formar una petita comunitat de jesuïtes que van residir en un primer moment en un local que ells mateixos van aixecar, ajudats pels joves del barri, en unes dependències del col·legi Joan XXIII. Més endavant, van traslladar la seva residència al carrer Valira, al barri de la Grípia. Vivien junts en aquesta petita comunitat Santiago Marçet, Josep Ricart i tres estudiants més, pendent de ser ordenats: Víctor Blajot, Òscar Jordà i Joaquim Margenat. Més endavant, pels voltants dels anys 1982 i 1983, s'hi van afegir Isidre Ferreté i Ramiro Pàmpols, i també Víctor Codina i Rafael Sibate.

Així doncs, existien en aquell moment tres nuclis de comunitat: la comunitat mare d'Ègara, la de les Arenes i la que començava dels grups de Sant Llorenç. La comunitat de les Arenes era la més pobra.

La comunitat dels grups de Sant Llorenç ha estat molt canviant. Abans que arribessin els jesuïtes, es feien les misses a l'escola Moisès. Més tard, les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna van prestar el local de la seva *escuela hogar* com a lloc de culte. Les relacions entre jesuïtes i germanes Vedruna van ser una mica complicades al principi. Els jesuïtes s'havien apropiat als obrers del barri fins al punt de treballar amb ells a les mateixes fàbriques, i les monges educaven les filles dels obrers. Es tractava de dues experiències i dues mentalitats diferents que creaven, a vegades, divergències.

Una experiència important va ser la missa de joventut a la una del migdia dels diumenges i que convocava jovent de diferents parròquies. Es tocava la guitarra i es preparaven especialment. Eren misses molt participades, fins i tot les homilies, les quals es preparaven d'un diumenge per l'altre i en les quals es comentaven fets de la vida. Es pretenia recuperar aquells joves que començaven a fer els seus primers passos en la política i abandonaven la pràctica religiosa. Però això només va durar un any; la presència policial va espantar a més d'un.

El curs següent, els jesuïtes començaren unes reunions de comunitat, després de la missa, amb gent més gran i imitant l'estil de la parròquia d'Ègara, però igualment la diferent configuració sociològica del barri va fer que l'interès anés minvant.

Gràcies a la gran sinceritat que va haver-hi en tot moment entre monges i capellans, les relacions d'ambdós milloraren gradualment.

En aquests anys, el Concili Vaticà II va ser clau en dos aspectes fonamentals: la llibertat religiosa: ningú no ha d'estar obligat a anar a missa, i el decret sobre el diàleg església-món.

La germana Paulina va morir poc temps després de ser destinada a Castelló, on va viure l'últim temps entregada també a un barri de gitanos. El dia del seu funeral molta gent del barri va poder constatar el reconeixement i el valor d'aquella vida totalment abnegada.

Més endavant, tres germanes més entraren a la comunitat aportant un aire nou en l'estil d'evangelització. La germana Mercè Permenyer, amb el seu to distingit i pausat, amant de la bona música i els cants, que tant aportava a les celebracions. La germana Neus Ximinís, més sensibilitzada amb la situació canviant i amb el barri, va extremar també els seus esforços i es va lliurar a la labor evangelitzadora i, juntament amb Conxita Baños, que acabava de sortir del noviciat, van desenvolupar un gran paper en els grups extraescolars dels joves del barri.¹²

Cal fer esment també d'un personatge que va deixar la seva empremta al barri a favor de la solidaritat amb els més necessitats, no només d'aquí sinó també de fora: era l'escolapi Alejandro. L'anomenaven també «el ángel azul». La seva obra anava destinada a ajudar els nens de Mèxic, «los mejicanitos de la calle», com deia ell. La gent de les Arenes feia mans i mànigues per col·laborar també en la seva obra. Aquest home de barbes llargues era conegut pel barri i sobretot per la parròquia d'Ègara pel seu estil desenfadat.

Un cop que la gent del barri volien fer-li un monument, ell els va contestar: «*Para què quereis gastar vuestro dinero para que las palomas se caguen en la estatua. Mejor que lo guardéis y lo destineis a otros fines mejor empleados.*»

En resum: jesuïtes, escolapis i carmelites Vedruna, tres col·lectius prou diferents però treballant per una mateixa causa, compartint experiències en una zona perifèrica de Terrassa que anava creixent, sortida del no-res; una tasca que, malgrat els diferents punts de vista, tenia un denominador comú: formar nous cristians.

IMATGES

> **1.** Document cedit per les mateixes alumnes. > **2.** Document cedit per les mateixes alumnes.

NOTES

> **1.** Arxiu Provincial. Memòria de l'any 1968. > **2.** Un exemple seria el següent de l'any 1968, reflectit a les Memòries de la Comunitat: «*Acontecimientos: varios son los que hemos tenido de alguna importancia. El 1º nos vino una cantidad considerable, 300.000 ptas., como recuerdo de la Primera Comunión de una alumna del Colegio del Valle con el deseo de su familia de que esta fecha le quedara grabada con una buena acción, se han levantado dos aulas más, de modo que ahora están completas todas las correspondientes a los dos pisos.*» I continua: «*Para ello han sido necesarias algunas reuniones con los Sres. de la Comisión y también de las M.M. Provincial y Procuradora, ya que con solo ese donativo no era suficiente y se ha tenido que pedir un empréstito a la Caja de Ahorros, cuyos intereses se comprometieron a buscar las Madres.*» > **3.** Carpeta «Terrassa-Arenes». Arxiu Fundació. > **4.** Vegeu les memòries dels anys 1970 i 1971. Arxiu Casa Provincial. > **5.** Recollim la manera de dir-ho de les germanes de l'any 1976: «*Todos los años procuramos tener una fiesta de final de curso en la que cada clase representa algún número ameno para los padres para que aprecien los progresos de sus hijos en lo que a educación física y artística se refiere.*» > **6.** Memòries 1980-1984. > **7.** Memòria 1969. > **8.** Memòria 1970: «*las niñas de la Tuna pudieron estrenar las capas para la Fiesta Mayor gracias a un donativo de tela de algunos Fabricantes de Tarrassa.*» > **9.** Memòria 1971: «*este curso la Tuna ha podido demostrar su habilidad con la guitarra. Entró a tomar parte en un concurso que organizó la SEAT, se presentaron ocho grupos y las nuestras quedaron para la final que fue convocada a los 15 días y ganaron el 2º premio, que consistió en la entrega de una copa, 2000 ptas. y un disco grande que llevaba la canción que tuvieron que presentar: Negra sombra.*» > **10.** El 1980 és la primera vegada que s'esmenta la castanyada: «*también profesores, padres y alumnos celebraron la Fiesta de Otoño con juegos, bailes y la típica castañada.*» Sortida dels professors. > **11.** Memòria 1982. > **12.** Ricart Oller, Josep [jesuïta]. *Egara, una parroquia obrera bajo el franquismo 1963-1977*. Terrassa: Editora Pedagógica del Vallés, 1979.

Història de l'escola i la seva evolució: Consolidació, 1980-1992

M. Dolars Puig i Mollet

Una vegada ressenyada la història de l'escola entorn dels anys 1962-1980, pensem que l'escola Joaquina de Vedruna va assolir una fita important en el moment que va arribar a complir els 25 anys d'existència. Aquest fet va ser prou celebrat i va obrir una nova etapa en el centre. Recordem com exposen el 25è aniversari les germanes que vivien en aquells moments a la comunitat:

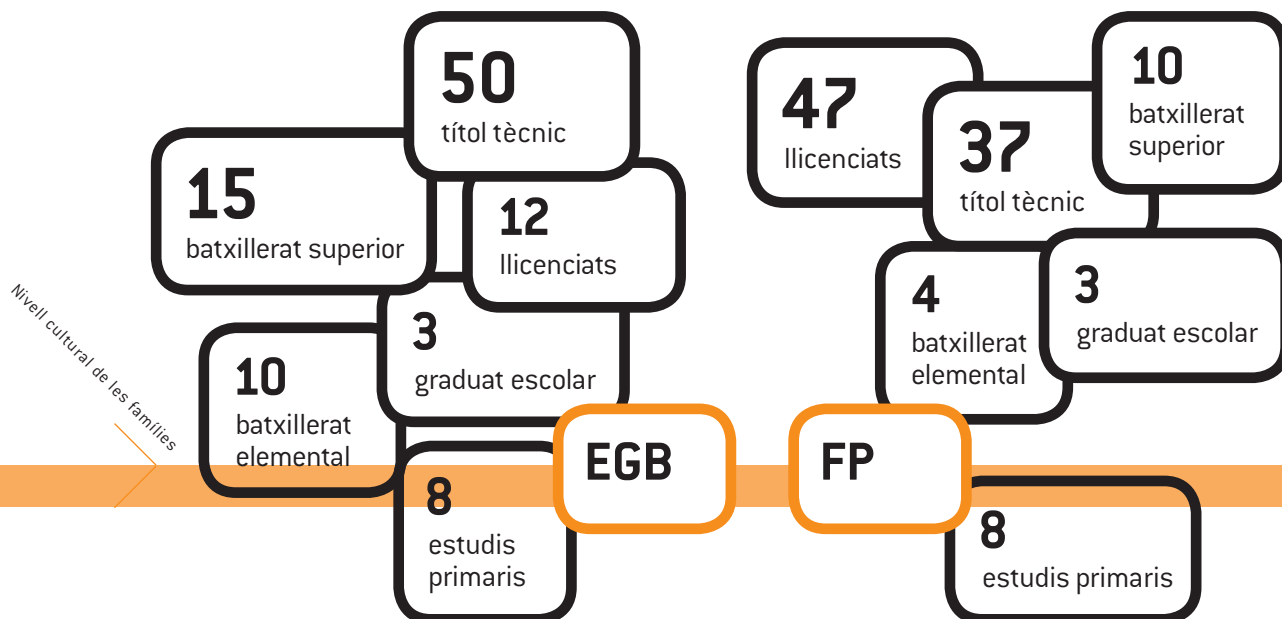
«Curs 1982-1983: Aquest any, pel novembre, vam celebrar amb molt d'èxit els 25 anys de la Fundació del Col·legi. Vam dedicar una setmana a les alumnes amb diferents activitats: del dia 8 al 14. Dia de l'alumna: Litúrgia de la Paraula. Dia de la natura: plantada d'un arbre. Dia del record: vam passar una pel·lícula feta pels pares, titulada "25 anys d'història" i vam fer un berenar. Dia de la pintura: dedicada a fer murals. Es va fer, també, una trobada d'exalumnes, amb una conferència, una pregària i un pisolabis. El darrer dia, diumenge, va ser el d'acció de gràcies. Es va convidar a totes les germanes que han passat per aquest col·legi i germanes d'altres comunitats, amb una assistència molt nombrosa. Es va celebrar l'Eucaristia, a la qual van assistir els senyors de la Junta primitiva, amb molta emoció i alegria per part seva, ja que van adonar-se que l'obra començada per ells s'havia transformat en una esplèndida escola.

El dia 24 d'abril es va fer una sortida a Vic i a Cantonigròs, per celebrar el bicentenari de santa Joaquina.»

→ 1

La celebració, doncs, del vint-i-cinquè aniversari obria les portes a una dècada nova. S'havia deixat enrere una etapa de pobresa i creixement, pròpia de les dues dècades anteriors, i s'obria una etapa de consolidació del centre. Un informe de la pròpia escola, elaborat per entregar al Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, ens dona una informació de l'estat de l'escola a mitjan dècada de 1980. En reproduïm les dades tot seguit.

Procedència dels alumnes d'EGB i FP de l'escola

Observem en el gràfic que l'alumnat, a mitjan dècada de 1980, continuava procedint de l'entorn més proper del barri. Més del 50% dels alumnes vivia a menys de 500 metres de l'escola i un 90%, a menys de 1000 metres. L'escola Joaquina de Vedruna continuava essent, doncs, una escola al servei del barri de les Arenes.

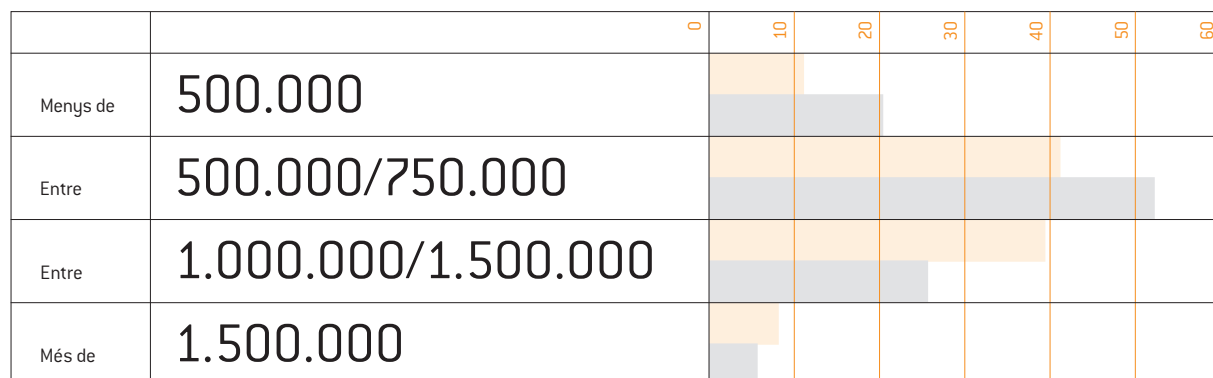
		0	50	100	150	200	250	300	350	
Menys de	500 metres	[Barra horitzontal omplerta fins a 350]								
Entre	500/750 metres	[Barra horitzontal omplerta fins a 150]								
Entre	750/1.000 metres	[Barra horitzontal omplerta fins a 50]								
Més de	1.000 metres	[Barra horitzontal omplerta fins a 0]								

Nivell cultural de les famílies

Observem, en el gràfic de la pàgina anterior, que a mitjan dècada de 1980 havia millorat de manera notable la formació cultural de les famílies. Aquest fet es pot veure tot comparant el tant per cent de famílies d'EGB amb estudis primaris (pares-mares dels alumnes més petits) respecte a les famílies d'FP (pares-mares dels alumnes més grans de l'escola). La proporció de més nivell formatiu, en favor de les famílies d'EGB, també es dona en el tant per cent de graduats escolars, batxillerat elemental i títols tècnics.

Situació econòmica

Quant als ingressos econòmics familiars anuals, les famílies d'alumnes més joves tenien uns ingressos superiors. El barri, per tant, va anar fent un procés de millora social i econòmica que va tenir, a poc a poc, efectes en l'escola. Aquesta mateixa tònica es dona en el moment d'analitzar la situació laboral de les famílies. A la taula hi ha els ingressos familiars anuals amb verd EGB i gris FP.

Situació laboral

La dècada de 1980, doncs, farà de pont en molts aspectes que expliquen la situació actual del centre. Ens volem aturar, a tall d'exemple significatiu, en l'estudi de la proporció entre germanes i professorat seglar.

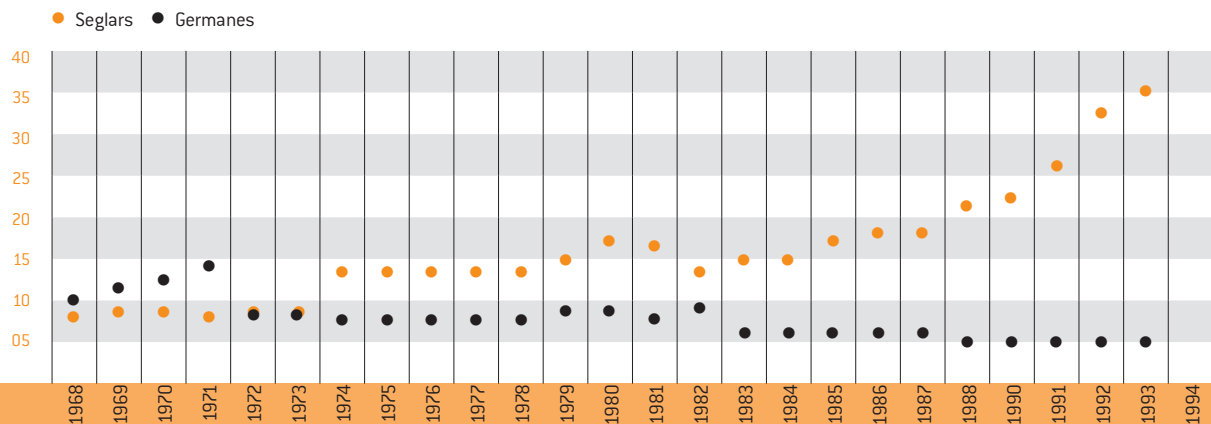
Fins a l'any 1975 hi ha un predomini clar del nombre de germanes per sobre del nombre de seglars. Cal entendre que la feina educativa és conduïda de forma clara per les germanes i que els seglars, sempre personal femení, en són un complement. Així s'entreu, també, per la manera d'expressar-se en les memòries: «*Dejan de actuar con nosotras dos Srtas. Titulares, una de ellas lo pide, la otra no nos conviene y una tercera auxiliar, porque sus padres prefieren tenga mayor contacto con el exterior en un despacho*».† D'altra banda, la situació econòmica de l'escola feia que la contractació

EGB	EGB	EGB	EGB	EGB
13	39	9	17	12
FP	FP	FP	FP	FP
23	54	7	12	2
AUTÒNOM	FIX	TEMPORAL	ATURAT	PENSIONISTA

de personal fos difícil. El treball de les germanes era gratuït però no ho era pas el dels seglars, cosa que portava a prendre decisions com aquesta de l'any 1968: «se ha tenido que aumentar el número de alumnos en las distintas clases para poder suprimir una Señorita por cuestión de honorarios».² D'altra banda, la memòria de 1969 remarca la dificultat de trobar professorat seglar: «los profesores seglares, en número de ocho, aunque pareció nos dejaban dos de ellas, gracias a Dios fue una sola y eso nos alivió, pues mucho cuesta encontrar Profesoras con las condiciones que en la Escuela se necesitan, que en realidad, se juntan muchas y de muy distinto cariz». Hem d'entendre que el sou i les dificultats d'atendre nombres elevats d'alumnes poden ser algunes d'aquestes condicions, com deduïm de la memòria de 1970: «nos vemos obligados a buscar otra (profesora) que se ofrece con Título y de la que solo nos preocupa el sueldo, que pensamos pedir ayuda al Excmo. Ayuntamiento, pues trabajo sobra, ya que hay que suplir y adelantar a niñas atrasadas».

A partir del 1974-1975, les memòries enviades a l'Arxiu Provincial reflecteixen dues preocupacions: d'una banda s'esmenta la necessitat de vetllar per les titulacions del professorat, «la mayoría tienen Magisterio», de l'altra, s'informa dels sous. D'entre les informacions en aquest apartat podem remarcar aquestes dades que exposen com les nòmines es tripliquen amb el pas de nou cursos (imports en pessetes).

Nòmines				
	1974-1975	1975-1976	1976-1977	1977-1978
	14.000	19.030	30.000	35.000
	1978-1979	1979-1980	1980-1981	1981-1982
	39.440	43.294	49.747	68.940
			1981-1982	1982-1983
			68.940	68.940

És també a partir de mitjan dècada de 1970, i especialment en els decennis següents, que el nombre de germanes dedicades a l'ensenyament s'anirà reduint de forma progressiva. L'evolució de les dades és prou aclaridora (vegeu gràfica a la part superior).

L'any 2000, la proporció era de 5 germanes i 44 seglars. Però més enllà de les xifres, val la pena de valorar les diferents expressions que les germanes deixen escrites a la memòria, on ressalten, en aquest procés, la seva confiança en el professorat laic, no només en la docència, sinó també en la direcció del centre.

En aquest sentit, a finals de la dècada de 1990, les direccions pedagògiques van ser assumides per persones laiques. La d'Infantil i Primària per Carme Rigol i la de Secundària per Maribel Garreta, substituint a la Gna. Resu Alarcón, que havia estat la directora de l'EGB.

La dècada de 1980 ens conduirà, per tant, a les transformacions de la darrera etapa de la història de l'escola que expliquen la situació present.

IMATGES

> 1. Programa d'activitats amb motiu dels 25 anys de l'escola.

NOTES

> 1. Memòria 1967. > 2. Memòria 1968.

Història de l'escola i la seva evolució: Etapa contemporània (1992-2009)

Carme Rigol, Maribel Garreta, Reme Gómez,
Encarna Rufas i Montse Sarrau

Es fa difícil de perioditzar la història d'una escola. Tot i així, com a la major part d'escoles del país, per a l'escola Joaquina de Vedruna hi ha una llei educativa que suposarà la implementació de canvis importants que n'expliquen l'estructura actual. Es tracta de l'any 1990, amb l'aprovació i el posterior desenvolupament de la LOGSE (Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu), una llei iniciada el 1990 que es va començar a implantar als centres de forma esglaonada a partir del 1992. Per a la nostra escola l'aplicació de la LOGSE tindrà moltes conseqüències, tant des del punt de vista estructural com des del punt de vista acadèmic.

En primer lloc, cal significar que va suposar la reestructuració dels ensenyaments, deixant d'impartir l'etapa de l'EGB, consistent en vuit anys d'escolaritat obligatòria (dels 6 als 14 anys) i que estava en vigor des del 1970, a dues etapes igualment obligatòries: Primària, dels 6 als 12 anys, i Secundària, dels 12 als 16 anys. L'escolaritat obligatòria s'incrementa, doncs, en dos cursos. Aquest fet va comportar prendre la decisió —dolorosa per a l'escola— de deixar d'impartir la Formació Professional. Hi ha diverses raons que expliquen aquesta decisió, una de les més importants es fonamentava en els espais. Malgrat que s'havia iniciat la construcció d'una segona planta a l'escola (1994), el centre no disposava d'espais suficients per impartir —a la vegada— l'anomenada ESO i la Formació Professional, tenint en compte que a inicis de la dècada de 1990 l'escola havia començat a desdoblar els cursos d'Infantil i de Primària, atesa la forta demanda de matriculació en el barri. L'aplicació de la LOGSE va anar acompanyada, doncs, d'una remodelació important de les infraestructures de les edificacions, que pràcticament van prendre la forma actual, i també dels ensenyaments. Malgrat algun intent posterior, cap al 1997, de tornar a implementar la Formació Professional, aquesta va quedar extingida del centre en el curs 1994-1995. A dia d'avui, encara són força les famílies que recorden aquesta aportació de l'escola a l'educació i es té un record molt positiu dels molts cursos en què es va impartir l'anomenada FP de Corte y Confección i la branca d'Administració.

La implantació de la LOGSE suposarà, també, un canvi acadèmic important. D'un ensenyament que, a nivell de programació, se centrava en els continguts de caràcter conceptual i en l'ús de la memòria, es passarà a un ensenyament que entenia els continguts sota tres aspectes: els de caràcter «conceptual», centrats en les definicions i l'estudi de fets; els de caràcter «procedimental», centrats en el saber fer, i els de caràcter

«actitudinal», és a dir, procurant que les actituds i els valors dels continguts no tinguessin un caràcter afe- git, sinó un sentit integrador. La LOGSE, doncs, a nivell acadèmic, va suposar un eixamplament de la idea d'educació integral que moltes escoles havien reivindicat des de feia temps.¹

Un altre fet que marca l'escola Joaquina de Vedruna des de la dècada de 1980, i que es consolidarà amb l'inici de la Reforma Educativa de la LOGSE, és, com a conseqüència del creixement, l'augment significatiu del nombre de professors laics en el centre. Es tracta d'un professorat que incorporarà mestres masculins per primera vegada, a inicis d'aquesta dècada. Semblantment, l'escola entrarà en el règim coeducatiu, iniciat a mitjan dècada de 1980, i l'anirà aplicant de forma gradual a tots els cursos.

En segon lloc, la dècada de 1990 suposarà també un canvi important en la qüestió lingüística. Cal tenir present que el context sociolingüístic del barri és castellà. A partir del 1993 s'iniciarà el procés d'immersió lingüística, a través de seminaris adreçats a mestres en què es donaven assessoraments per fer del català la llengua d'aprenentatge i de treball a l'aula. De manera senzilla, podem dir que abans del 1993 els mestres parlaven majoritàriament en català a l'aula, però que ensenyaven en castellà. A partir d'aquest moment, es parlarà i s'ensenyarà en català, tot i que el context lingüístic continuarà essent bàsicament castellanoparlant, pel fet que l'entorn del barri viu bàsicament en castellà a causa del seu origen.

En tercer lloc, és en aquesta darrera etapa de l'escola que arribarà també al centre l'impacte de les noves tec- nologies. Després d'uns anys de convivència entre les màquines d'escriure i els primers ordinadors, l'escola s'anirà adaptant de forma ràpida a l'impacte tecnològic, un impacte que ha portat el centre a disposar de dues aules d'informàtica (una per a Primària i una altra per a Secundària) i a disposar també d'una xarxa d'ordina- dors a les sales de professors i portàtils per a les aules. Podem dir que en els darrers anys s'ha anat creant una consciència informàtica que ha conduït a disposar d'eines habituals en l'ensenyament com l'ús d'una xarxa d'intranet —compartida amb el conjunt d'escoles de la Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona— i un espai web propi que, curs rere curs, són cada vegada més usats. Amb tot, el repte de les noves tecnologies continua pendent, perquè ens trobem en una cursa tecnològica que sembla que no tingui fi.

En quart lloc, l'escola ha anat realitzant importants canvis metodològics que han anat convertint l'educació en una activitat més viva i dinàmica, intentant que els alumnes siguin els protagonistes del seu propi procés d'aprenentatge. Per convertir aquesta idea en una realitat, s'han fet passos rellevants, dels quals volem des- tacar els següents:

- > La introducció, el 1998, de projectes interdisciplinaris a l'Educació Infantil, afavorint el treball globalitzat i els centres d'interès dels alumnes.
- > La introducció del mètode constructivista de l'aprenentatge en la introducció de l'escriptura a l'educació infantil.
- > L'aplicació de projectes interdisciplinaris a l'Educació Primària (2005), fent un avançament a propostes que, de manera posterior, va implantar la LOE (2006).

- > La introducció de mètodes d'avaluació externa de centre, de manera que es puguin contrastar els resultats d'aprenentatge obtinguts pels alumnes en relació a altres escoles de nivell sociocultural semblant. Aquesta proposta, que suposa per part de l'escola la consciència de la necessitat d'una constant renovació pedagògica, s'està duent a terme des del curs 2003-2004.
- > La realització de Cursos de mediació escolar per afavorir el clima de convivència i de treball a l'aula, treballant la relació entre els mateixos alumnes i entre mestres i alumnes.
- > La participació de la majoria de professors de l'escola en els cursos de formació permanent organitzats per la Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona en el període 2000-2008, a més d'altres activitats organitzades per l'administració educativa a través del Centre de Recursos Pedagògics.
- > La intervenció de mestres i professors en l'elaboració de materials propis de la Fundació, com els materials de Cultura Religiosa.

En cinquè lloc, val la pena esmentar que l'escola ha seguit mantenint la llarga tradició d'implantació i relació amb el barri, especialment en activitats relacionades amb l'Església. Tot i que l'escola pertany a la parròquia d'Ègara, podem dir que en el centre hi ha una vida pròpia a partir de l'oferta d'activitats de catequesi (primera comunió, confirmació) i celebracions litúrgiques dominicals. L'arrelament al barri, generat per les germanes Vedruna, continua tenint, avui, continuïtat. La presència constant d'exalumnes al centre i a l'entorn de l'espai religiós i de les germanes, en són uns bons indicadors.

En aquesta darrera etapa de l'escola, mereix un punt i a part la celebració dels seus 50 anys d'existència. Una celebració que, més enllà del que va suposar fer una festa d'aniversari, va esdevenir un excel·lent moment per renovar la voluntat de servei a les famílies. Unes famílies que, seguint la tradició del centre, han anat participant de manera activa a l'escola a través de les diverses juntes de l'AMPA que han existit i de les activitats conjuntes que anualment s'organitzen entre escola i pares/mares.

Finalment, hi ha un altre fet destacable. En el curs 2004-2005, concretament amb data d'1 de desembre, l'escola va canviar oficialment de titularitat. Va passar de pertànyer a la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna a ser escola de la Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona. Era el resultat d'un procés iniciat a la dècada de 1990, i concretat l'any 2002 amb la constitució d'una Fundació que tenia per finalitat: «la formació integral de la persona des d'una concepció cristiana de l'home, de la vida i del món, de manera que desenvolupi les capacitats dels alumnes en totes les seves dimensions, seguint la tradició pedagògica cristiana iniciada per Joaquina de Vedruna».² Com a resultat del traspàs i de l'aplicació dels Estatuts del Patronat al centre, es va nomenar la primera persona en qualitat de Director General, càrrec assumit per Carme Rigol, substituint la Gna. M. Jesús Laviña.

Tot això aboca l'escola a mostrar-se com un centre viu, tot renovant i particularitzant en el centre mateix *els eixos de compromís i l'estil pedagògic* de les Escoles Vedruna. Uns eixos que cal anar construint en el dia a dia i que el Claustre de l'escola ha contextualitzat amb aquests Objectius Generals de Centre:

Eixos del nostre compromís:

1	> Vetllar per l'ús habitual de la llengua catalana, com a llengua vehicular i d'aprenentatge del nostre centre.
2	> Fomentar una escola oberta per a tots sense cap mena de discriminació on tothom pugui dialogar, escoltar i ser escoltat amb respecte.
3	> Orientar l'atenció a l'acompanyament educatiu de les persones en funció de les seves necessitats i l'estímul al ple desenvolupament de les possibilitats de cadascú.
4	> Potenciar el compromís en una educació en valors que és a la base d'una convivència veritablement humana, alhora que coherent amb un model educatiu d'inspiració cristiana.
5	> Tenir cura d'establir un diàleg escola-famílies dins d'un marc de coresponsabilitat educativa i de recolzament mutu.
6	> Fomentar la participació de tota la comunitat educativa en la vida escolar.
7	> Desenvolupar l'ús de metodologies actualitzades, actives i creatives recolzades en la valoració de l'esforç i del treball ben fet.
8	> Realitzar una avaluació atenta de les nostres actuacions amb els ulls posats en la seva constant millora.
9	> Inserir una orientació renovada de la formació religiosa en el marc d'una societat plural.
10	> Desenvolupar la sensibilitat i el compromís amb el propi país i amb tota la comunitat humana del món.

El nostre estil pedagògic:

> Procurar que el nostre estil propi giri al voltant d'un eix: la valoració de les persones i les relacions interpersonals en un clima familiar, senzill i proper com a experiència educativa fonamental.

> Crear un clima escolar positiu i motivador.

> Responsabilitzar cadascú de ser protagonista del seu creixement personal.

> Buscar l'equilibri entre la proposta de metes exigents i les possibilitats i ritmes de cadascú.

> Fomentar un estil de treball actiu i participatiu atent a promoure la implicació dels alumnes en la millora del seu procés d'aprenentatge.

> Estimular la constància i la tenacitat com a actituds formadores del caràcter.

> Descobrir les pròpies possibilitats de cadascú i col·laborar en la construcció d'un món més just.

> Incorporar elements d'innovació en els processos d'ensenyament aprenentatge.

> Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per, amb sentit crític, adquirir nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica en el camp de les tecnologies, especialment la de la informació i la comunicació.

> Desenvolupar la capacitat de comprendre i expressar-se amb correcció oralment i per escrit en cadascuna de les llengües que s'imparteixen en el centre, així com fomentar l'hàbit lector.

> Fomentar l'habilitat de posar en pràctica processos i actituds propis del mètode científic i aplicar-lo de manera espontània a diferents situacions de la vida quotidiana per afavorir la participació efectiva a la vida social.

> Fomentar l'ús responsable dels recursos naturals, la cura del medi ambient, el consum racional responsable i la protecció de la salut individual i col·lectiva com a element clau de la qualitat de vida.

> Potenciar la creativitat i desenvolupar la sensibilitat vers les diferents manifestacions artístiques.

> Establir els mitjans per tal de garantir la coordinació entre les diferents etapes i així afavorir la coherència del procés d'aprenentatge.

> Aprendre a ser i actuar de manera autònoma desenvolupant la pròpia identitat i identificar les diferents relacions que ens ajuden a conèixer i arribar a aprendre a ser ciutadans i ciutadanes globals. La història segueix endavant i es continua construint en el dia a dia. És per això que val la pena de reconèixer el passat, per entendre el present i poder —junts— construir el futur.

NOTES

> **1.** El SECC (Secretariat de l'Escola Cristiana) havia definit, des de la dècada de 1980, la necessitat d'impartir una educació integral. L'escola Joaquina de Vedruna estava associada al SECC des de l'inici de la seva Fundació. > **2.** Extret dels Estatuts del Patronat de la Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona. Article 4.

Testimonis

Diferents autors

Ens ha semblat oportú reflectir en format d'articles breus els records i els testimonis de persones vinculades al centre per motius diversos. Observareu que alguns d'ells exposen la seva experiència en primera persona, després d'haver-los demanat la seva col·laboració. En altres casos, es tracta de persones a qui ens ha semblat bé de referenciar, tot destacant-ne alguns aspectes de la seva relació amb el centre. En tot cas, el conjunt de persones i d'idees que es recullen formen part de la història del nostre centre.

Testimonis interns

Josefina Guiu, Carmelita Vedruna membre de la Comunitat fundadora

Només tenia 21 anys quan se li va proposar un primer destí en una escola encara per construir. La il·lusió d'una tasca tan engrescadora va esdevenir un primer pas important en la gestació del nou projecte.

Recorda amb entusiasme els inicis com a educadora parvulista, amb totes les conseqüències d'una feina en un entorn molt verge i molt necessitat, en un barri on calia promocionar més enllà de les possibilitats reals. Aquest difícil inici va anar endavant gràcies al seu entusiasme de persona jove i lluitadora, un entusiasme que ha sabut mantenir i encomanar a tothom amb qui ha treballat.

Més endavant, als inicis de la Formació Professional, va formar noies en el camp de Tall i Confecció i Brodat a Màquina. Aquesta modalitat tenia un gran futur en la dècada de 1980, i és per això que també treballava fent classes nocturnes per a aquelles noies que treballaven i no podien assistir a les classes diürnes.

Fou la principal promotora de les tómboles que s'organitzaven per recaptar fons per a la gent necessitada, i moltes altres activitats a les quals sempre responia amb el to alegre i engrescador que calia.

Josefina Guiu (la Fefa) ha estat dedicada a l'escola Joaquina de Vedruna durant 35 anys, i amb el seu somriure incondicional era sempre allà on fes falta: al menjador, a la cuina, a les classes, a la comunitat...

Ella també recorda el mal tràngol de la riuada de l'any 1962, que els va afectar de ple mentre ella estava a la comunitat.

La «Fefa» té un lligam molt gran amb l'escola Joaquina de Vedruna, ja que ella, juntament amb Josefina Romero i Concepción de Pablo —que al cel siguin—, va ser una de les protagonistes de la història d'aquesta escola. La seva llavor ha donat un fruit del qual molts s'han beneficiat.

Neus Ximinís, Carmelita Vedruna

Va ser l'any 1970 quan s'incorporà a l'escola, destinada a Terrassa, a les Arenes, per ajudar la Gna. Paulina, que començava a tenir problemes de salut.

La seva primera dedicació va ser donar classes del que antigament en deien Comerç. Més endavant, l'any 1975, aquesta especialitat, ja oficial, prenia el nom de Formació Professional Administrativa, que juntament amb la branca de Moda i Confecció era el que l'escola oferia per a les noies que ja havien acabat l'Educació General Bàsica. Aquestes dues especialitzacions eren molt efectives en aquell moment i aquell entorn, ja que quan les nenes acabaven l'etapa primària, podien accedir a una especialització dins de la mateixa escola. Així doncs, una nena que comencés l'escola als tres o quatre anys, podia sortir-ne als setze amb una especialitat de les dues que oferia l'escola. Així l'accés al món laboral era més fàcil, ja que moltes empreses del barri necessitaven noies amb aquesta formació.

La Neus, a més a més de donar classes i portar la direcció de la Formació Professional, també portava la comptabilitat de l'escola en el moment en què es començava a separar el que era comunitat del que era escola.

Una altra cosa important en aquell moment eren les activitats extraescolars, que anaven des de la potenciació de la pràctica de l'esport, especialment el patinatge i el bàsquet, fins a la formació cultural i religiosa. Un altre repte era el d'oferir la possibilitat d'assolir el Graduat Escolar per a gent que estudiava a les classes nocturnes. També s'oferien programes del PPO, així com classes de català i, més tard, d'informàtica per a adults.

Consol Cañadillas, Carmelita Vedruna

Es va integrar a l'escola justament l'any de la riuada. Hi va ser fins a l'any 1985. Després va ser destinada a Barcelona, però ha retornat a l'escola com a superiora de la comunitat des de l'any 2000 fins al 2006. Aquests vint-i-tres anys del primer període van donar molt de si, i va portar la direcció de l'escola durant quinze anys.

Segons la Consol, l'escola que va trobar era molt pobra materialment, però molt rica en entrega i dedicació. El professorat estava dedicat totalment a les nenes i a les famílies, les quals han mantingut una estreta

relació amb l'escola i han respost sempre que ha estat necessari: per les riudes, en les associacions de pares, en els concursos, etc.

La Consol també recorda moments de tensió, com per exemple quan, per una sèrie de discrepàncies, un grup de gent va tirar a terra la tanca de l'escola. La justícia va demostrar que el tros de terreny objecte de discussió era propietat del col·legi i es va tornar a la normalitat.

La valoració del professorat de l'escola, tant religiós com seglar, és molt gran, diu la Consol, i sempre han dedicat el temps necessari en favor de l'alumnat. Recorda especialment la Gna. Paulina Tio, de la qual esmenta una frase que sempre deia: «Quan es tracta d'estimació, no hi ha classes».

Per a la Consol, Joaquina de Vedruna és una escola que ofereix un ensenyament de qualitat i un creixement humà i cristià.

Resurrecció Alarcón, Carmelita Vedruna

Quan em van demanar per ser directora de l'escola ho vaig acceptar amb una actitud de servei i estimació a totes les persones amb les quals m'havia de relacionar.

Era molt conscient que aquest càrrec suposava molta entrega i dedicació, ja que s'ha d'estar molt al cas de tot el que passa i solucionar els problemes de la millor manera possible perquè l'escola funcioni bé i tothom s'hi trobi a gust, professors, alumnes, pares i personal no docent.

Aquest càrrec suposa mantenir un tracte individual amb moltes persones i això m'ha fet viure una experiència molt bona i positiva.

La confiança que han dipositat en mi els professors, els alumnes i els pares de l'AMPA de l'escola ha sigut per a mi un gran regal.

Aquest coneixement de les persones és el que més agraeixo perquè m'ha deixat molt bons records i moltes amistats. Penso que el treball que fem amb voluntat i esforç sempre dóna el seu fruit, i val la pena fer-l'ho mirant de treure de cada situació tot allò que és positiu.

M. Dolores Guerrero, Carmelita Vedruna

Vaig arribar a l'escola l'agost de l'any 1991. Al llarg d'aquests quinze anys la meva tasca ha estat l'educació amb els infants de Cicle Inicial, essent tutora de 1r o 2n curs. També he estat coordinadora del Cicle i he

format part del Consell Escolar, ja que és un càrrec rotatiu. Tinc cura del manteniment de l'escola i sóc membre de l'equip Pastoral.

Fora de l'horari escolar, però dintre de l'escola i conjuntament amb la parròquia, es fa la Catequesi de preparació per a la Primera Comunió, de la qual sóc responsable.

Com podria expressar el cúmul d'experiències i vivències d'aquests anys? Sovint em manquen paraules per formular tota la riquesa interior acumulada dia a dia, en l'art i l'acte de servir educant els infants segons els valors de l'Evangelí.

Intento, amb la meua tasca educativa, assolir un objectiu, un fi: ajudar a redescobrir i treure a fora el que el nen ja porta a dintre i conduir-ho cap al bé. Això ha estat molt enriquidor per a mi i m'ha donat sempre joia i pau.

Un altre motiu de satisfacció ha estat el coneixement dels alumnes, i a través de les seves realitats, del món que viuen fora de l'escola, els seus costums, la seva cultura i a vegades la seva religió. Tot això ha obert en mi uns horitzons de diàleg, acollida, respecte...

Tots aquests anys de treball a l'aula i de preparació, juntament amb el claustre de professors, han estat també per a mi una font de riquesa humana que m'ha fet experimentar que només aquell qui es dona gratuïtament i busca el bé de l'altre és feliç.

És en aquest context concret que jo m'he configurat i m'he anat fent, madurant i creixent. Gràcies a tots vosaltres he reafirmat el meu procés vocacional de seguiment a Jesús. Tot forma part de la meua vida, de la meua història i de la meua manera de ser.

Elia Cavero, seglar, professora

Va arribar de Santiago de Xile l'any 1975 amb els seus dos fills. L'abril del mateix any es va incorporar a l'escola en substitució d'una professora de 3r d'EGB. Recorda el seu primer dia a la porteria de l'escola parlant amb la Gna. Cruz, a qui defineix com una excel·lent religiosa i una bona persona. L'escola del primer dia de l'Elia era molt diferent a la d'ara. Hi havia una sagristia petiteta que feia la funció de porteria per on entraven els professors, i una porta gran per on entraven les alumnes, els petits pel saló i els grans pel porxo. Encara no hi havia església ni gimnàs i tenia un annex amb l'escola bressol, a la qual hi treballava alguna de les germanes de la comunitat, fins i tot recorda un galliner que hi havia al fons del pati.

L'Elia recorda totes les germanes de la comunitat d'aquell moment: M. Dolors Millanes, Elvira Cotó, Assumpta Massana, Mercè Permanyer, Josefina Romero, Teresa Rodríguez, Concepció de Pablo, Eulògia

Andújar, Josefina Guiu i Neus Ximinís. La Gna. Consol Cañadillas era la directora en aquell moment. Segons ella, l'escola era un gran pilar per al barri, així com un model d'educació i cultura; la gent respectava les germanes i els professors i existia una comunicació més directa amb les persones. Actualment —diu ella— és una escola més, dintre d'un barri amb altres escoles. S'ha perdut la feina que es feia a l'exterior amb les famílies, potser perquè la competitivitat entre elles s'ha incrementat juntament amb la pèrdua important que hi ha hagut en la societat dels valors cristians.

Es tractava d'una escola petita d'una sola línia on s'hi vivia un veritable esperit d'entrega i vocació professional per part de tothom. Una escola que per a l'Elia era com una segona casa.

Estrelli Rodríguez, seglar, professora

L'Estrelli va entrar a formar part del claustre de professors de Joaquina de Vedruna l'any 1985. Per a l'Estrelli l'escola també ha estat com una segona família. Immigrant andalusa, va venir a Terrassa de petita per estudiar. Va conviure amb uns tiets seus que li van fer de segons pares i va fer la seva etapa escolar a la mateixa escola.

L'escola que va trobar en el moment de posar-se a treballar era familiar i senzilla, sense massa pretensions, però amb un esperit de germanor i felicitat no gaire diferent del que hi havia quan va abandonar l'escola per continuar els seus estudis.

Recorda els bons moments compartits amb professors com Dolors Anglarill, Isabel, Toni, Juanka, Conxita... i tants d'altres, però especialment la relació amb la seva amiga i companya de feina Àngels Ramírez, la qual ha ocupat en la seva vida gairebé el lloc d'una germana, tenint en compte que el seu destí l'ha portat a viure sempre lluny dels seus pares i germans, que els té a Còrdova. Ella, que va venir a passar una temporada amb els seus oncles quan només tenia tres anys, un dia es va colar a l'escola quan hi entraven les nenes grans, li va agradar i s'hi va quedar... I d'això ja fa més de quaranta anys. I hi ha viscut actes especialment emotius, com el del 50è aniversari de l'escola.

L'escola ha estat sempre un referent per al barri. Amb la seva identitat pròpia, és i ha estat l'escola de sempre, de tota la vida, de les àvies, de les filles, de les nétes... Justament és això el que ella valora de l'escola, la senzillesa de les persones i les seves relacions que dia a dia van marcant nous reptes.

Gastón López, seglar, professor

Fou a la dècada de 1970 quan vaig començar a treballar a l'escola Joaquina de Vedruna. Una de les meves anècdotes personals passa pel fet que en aquella època vaig ser el primer home que començava a treballar en aquesta escola. Fins llavors, l'única presència masculina en el centre era el capellà.

En aquell moment vaig reflexionar sobre la responsabilitat que això comportava. De mica en mica vaig anar treballant aquesta relació professor-alumnes a través de les classes de Llengua i literatura castellana en els cursos de 7è i 8è d'EGB, i després també en la Formació Professional. Poc temps després van començar a venir els primers nens a l'escola i també vam sortir airosos del projecte de coeducació plantejat.

Ha plogut molt des de llavors, però el que ha quedat clar ha estat el tarannà visionari de les escoles Vedruna que inicialment van començar com un projecte de promoció femení per transformar-se en un projecte de promoció de tots els nois i noies del nostre barri. Tant de bo, i per molts anys!

Carme Alonso, seglar, professora

Més enllà de les aules, en els darrers anys, la preocupació per la formació permanent del professorat com un element afavoridor de la millora de la qualitat de l'educació ha estat una constant en el nostre centre, la qual cosa ens ha portat a participar any darrere any en els plans de formació, ja siguin desenvolupats per l'Equip Provincial d'Educació de Barcelona o per necessitats específiques del centre. Aquests plans de formació han propiciat un complement de la formació inicial per al professorat novell que s'ha anat incorporant a l'equip docent i també una formació contextualitzada, que ha suposat una reflexió conjunta sobre la pròpia pràctica per a tots els membres del claustre en general.

La detecció de prioritats del centre per part de l'equip directiu i la implicació del professorat han originat una vinculació entre formació i projectes de creixement i innovació del centre.

Els canvis socials tan accelerats, les noves necessitats del sistema, els avenços tecnològics i les recents i constants investigacions en les ciències de l'educació han fet imprescindible i obligada aquesta formació permanent. Però la nostra escola no ha considerat aquests com els únics elements a tenir presents. La necessitat de reflexionar permanentment sobre la pràctica per la multiplicitat de situacions que ho requereixen, també ha fet considerar imprescindible aquesta formació, caracteritzada com un element més per fer de mestre/a en l'actualitat. Aquest fet ha proporcionat a tots i a cadascun dels docents que formen part de l'equip d'ensenyants l'oportunitat de ser capaços de prendre decisions a partir de la reflexió de la pròpia tasca diària i ens ha ofert la possibilitat de donar resposta als nous reptes i a les noves necessitats que l'exercici de la tasca d'ensenyar provoca cada dia, de manera contínua. Aquest és l'aspecte clau que ha donat sentit a la necessitat de formació del professorat en el nostre centre.

La formació permanent cal concebre-la com una resposta social que ens ha de servir per actualitzar els esquemes professionals de manera que ens ajudi i ens proporcioni les eines i l'ajut necessari en l'educació, que repercutiran posteriorment en la preparació i la formació dels nostres alumnes.

Les activitats de formació permanent que es promouen des del centre, ja siguin de manera interna o externa, es podrien classificar en funció de diferents àmbits:

- a) En relació a fomentar dinàmiques dels mateixos grups de docents per enriquir la comunicació, la presa de decisions, el treball en equip, etc.
- b) En relació a millorar aspectes disciplinaris dels continguts propis de cada àrea en concret.
- c) En relació a millorar i actualitzar didàctiques o metodologies concretes.

La participació en els plans de formació persegueix uns objectius concrets que es pretenen aconseguir. Per una part, obtenir informació i recursos per dur-los a terme a les aules, recollir aportacions, iniciar tasques conjuntes de treball en relació a temes concrets; i, per una altra, aconseguir crear una dinàmica participativa de treball en equip en el centre.

Per tant, si, com anem experimentant, el rol del professorat està canviant com a conseqüència de les profundes modificacions en el context social i les relacions interpersonals que s'estableixen en l'ensenyament, hem de viure com a necessari el període de formació i cercar una adequació més gran pel que fa als problemes pràctics que actualment estan presents en la realitat de l'ensenyament.

Convé trobar estructures d'ajust per evitar contradiccions en el nostre estil docent i evitar caure en la inhibició i la rutina com a mitjans per atenuar la nostra pròpia implicació personal.

Eva García, seglar, professora

Es va incorporar a l'escola en un moment de revolució educativa, ja que era el primer any en què s'implantava la LOGSE i calia adaptar-se als nous canvis, elaboracions de currículums, programació de crèdits de síntesi... Molta feina.

Recorda una escola lluminosa, acollidora i dinàmica. Li agrada pensar que la funció que fa no és només la pedagògica, de l'àrea que imparteix, sinó que és important transmetre una part humana basada en valors i en el que s'entén per eixos transversals, els quals estan en contínua evolució per tal d'oferir un millor servei a les persones que ens estan confiant. Els adolescents que va trobar quan es va incorporar a la tasca docent eren molt diferents del que ella s'havia imaginat. Calia que fessin un procés maduratiu important. Recorda de les seves companyes: una lliçó d'energia, responsabilitat i compliment de treball per part de la Resu; i la trajectòria professional de la que considera una gran educadora amb molta professionalitat i estil com és l'Elia. L'Eva valora especialment la companyonia que hi ha entre professors que saben donar un cop de mà en un moment determinat. Per a l'Eva, Joaquima de Vedruna és una escola que no perd de vista els valors de la seva fundadora i s'esforça per transmetre'ls als seus alumnes.

Testimonis externs

Paco Soria

Aquella nit, ben segur, ha quedat inesborrable a la memòria de molts terrassencs. La tempesta va deixar sense subministrament elèctric moltes barriades. Els llamps i trons eren d'una magnitud mai vista fins al moment. Amb la claror d'un llamp, a través de la finestra de la cuina, els Soria van veure desaparèixer un bosquet de pins que lluïa davant de casa seva i els alegrava la vista en molts moments. En un tres i no res va ser engolit per aquell mar d'aigua virulent i enfurismat que omplia la riera a banda i banda i s'emportava tot el que trobava pel davant. La família Soria va acollir aquella nit a casa seva, un pis de 60 m², unes set famílies del mateix bloc. Faltaven els Matías Gallego, que sortosament no es van assabentar de res perquè dormien plàcidament mentre la resta de veïns veia perillar per moments la seva casa i les seves vides.

Mentre imploraven a Déu que no els abandonés, sentien que la base de l'edifici era fortament colpejada per tot allò que l'aigua arrossegava, fins i tot pedres gegantesques que feien trontollar l'edifici. La por era tan gran i se sentien tan atrapats que fins i tot s'havien proposat passar de pis a pis esfondrant els envans que separaven un pis de l'altre.

Per sort, aquella nit va passar a la història i la llum del sol va oferir un espectacle veritablement corprenedor i xocant a l'hora. A la riera de les Arenes, a l'alçada de la fàbrica Fontanals, semblava talment que no hagués passat res. Un mar de pedres seques feia impossible creure el que havien vist deu hores abans. Malgrat que en algun tram de la riera semblava que no hagués passat res, a qualsevol lloc on arribava la vista l'espectacle que s'oferia era realment depriment.

La fàbrica AEG havia canviat la seva activitat diària, fabril i calculadora, per passar a ser una mena d'hospital de primers auxilis. Alguns ciutadans havien aconseguit salvar la vida, però no la seva casa. Molta gent, incloent-hi els mateixos empleats, es van posar a treballar en tot el que bonament es pogués fer.

Diuen que sempre plou sobre mullat i aquesta va ser una gran realitat. Els Soria havien sobreviscut aquella gran tragèdia; afectats per les desgràcies que veien al seu voltant, però donant gràcies al mateix temps d'estar sans i estalvis. No obstant això, la por a una nova catàstrofe no deixava tranquil el Sr. Paco que deia: «si ha passat una vegada, pot tornar a passar...»; i la seva intuïció no anava gens errada...

Quan Terrassa encara no s'havia refet del dolor i del dol de la nit del 25 de setembre, tan sols quaranta dies després del tràgic succés, les aigües van tornar a visitar la població. Aquesta segona riuada, el dia 5 de novembre, semblava que havia de ser més abundant encara, i amb la por al cos tan recent, la família Soria es va veure obligada a abandonar casa seva per anar a refugiar-se al bloc 50, a casa d'uns amics i companys de feina. Però just en sortir del bloc i a la cantonada de l'edifici, es va formar un remolí de sorra i d'aigua que va xuclar

el Sr. Paco i el seu fill de nou anys, el qual portava agafat de la mà. Amb tota la seva força cridava i cridava demanant ajuda mentre esposa i filla presenciaven un trist final. La desesperació era cada vegada més gran. Els crits, ofegats pel soroll que feia la pluja en caure, no arribaven més enllà d'on eren mare i filla. Elles cridaven i suplicaven que agafés el nen que s'estava ofegant. Tot era en va. Cada vegada que intentava agafar-se amb alguna cosa es desfeia com si fos neu. No hi havia forma humana de sortir. La impotència era total...

I quan les forces ja cedien i no hi havia manera possible de salvar-se, de sobte, una figura humana vestida amb gavar-dina i com sortida de la mateixa tromba d'aigua, va estirar d'una revolada el pare i el fill, posant-los en un lloc segur.

Quan aquests recuperaven l'alè per poder agrair el gest tan heroic que els havia suposat conservar la vida, la figura, sense rostre identificable, havia desaparegut.

Mai no van saber què se'n va fer, d'aquell misteriós personatge que els va salvar la vida arriscant la seva pròpia. No saben si va viure o va morir en l'intent d'ajudar altres persones, però guarden aquest record com un regal del cel.

Damià Sánchez Bustamante i Pàez, ir rector de la parròquia de Sant Llorenç

L'agost de 1963, gairebé un any després de les riuades de Terrassa, vaig arribar a la parròquia de St. Llorenç, de la mateixa ciutat. Tres barris formaven aquesta nova parròquia: Ègara, les Arenes i els blocs de St. Llorenç. Al barri d'Ègara hi anaven a celebrar missa els diumenges uns mossens de la parròquia de St. Pere. Un grapat de famílies cristianes —Bonet Morales, Satorras Ramírez i d'altres— col·laboraven en feines i serveis parroquials al barri.

A les Arenes, la zona més afectada per la riuada, hi va prestar un gran servei, entre d'altres, el P. Alexandre García-Duran. Posteriorment es va posar al servei incondicional de la nova parròquia i del barri i va ser l'ànima de la creació del barri del nou col·legi Joan XXIII, juntament amb un bon grup del barri i amb altres escolapis com el P. Segura, Esteve Ascacíbar, Ferran Sans, Sadurní Tudela... El P. Alexandre va marxar a Mèxic, on es va dedicar al servei dels nens del carrer de la capital mexicana.

A prop dels blocs de St. Llorenç, i ja des de l'any 1956, les religioses vedrunes acollien al seu col·legi un gran nombre de nenes d'aquells voltants. Eren l'únic testimoni de presència cristiana confessional en tota aquella demarcació. Recordo, entre d'altres, les germanes Paulina Tio, de gran caràcter i entrega, Conxita Baños, Neus Ximinís...

Ateses les dimensions geogràfiques i humanes de la nova parròquia, el Dr. Alexandre Pech va nomenar col·laborador de St. Llorenç a Joan Rofes i Pinyol. La família de Teresina Ortuño el va acollir a casa seva, als blocs de St. Llorenç.

El P. Monforte va ser el primer jesuïta que venia a Ègara els diumenges des de St. Cugat i ens ajudava els caps de setmana. Va ser l'inici d'una gran col·laboració dels jesuïtes —sacerdots, estudiants i novicis— en les responsabilitats parroquials. Alguns d'ells van acabar residint en un pis de la Grípia, a la vora dels blocs de St. Llorenç: Josep Ricart, Ramir Pàmols, Isidre Ferreté, Joan M. Llibre, Víctor Blajot, Òscar Jordà, els germans Santi i Manel Marcet, José-Miguel García de Enterría, Ignasi Salvat —posteriorment Provincial dels Jesuïtes—, Pere Negre —director d'una interessant enquesta portada a terme per estudiants i novicis de la Companyia de Jesús entre aproximadament un centenar de famílies residents als blocs de St. Llorenç— i tota una llarga llista de jesuïtes, entre ells Claudi Pou, Lucho Alegre i Víctor Codina, que van marxar a treballar a Bolívia, on són encara.

Una gran assemblea, convocada a tots i cadascun dels barris i amb gran assistència de veïns, va aprovar les bases d'una línia pastoral: serveis religiosos gratuïts i sense diferències entre tots els feligresos. Els capellans van renunciar a la paga de l'Estat i es comprometien al treball manual, en fàbriques, tallers i d'altres maneres, per tal de compartir la sort i la manera de viure de la immensa majoria de feligresos. El control econòmic quedava en mans d'una Junta Econòmica creada i gestionada per un equip de feligresos.

Es van anar creant uns petits grups cristians de reflexió evangèlica i de revisió de vida, seguint l'esperit de la JOC, ACO, HOAC, i així es va anar creant una petita xarxa de presència cristiana en els barris, tot i patir les conseqüències que aquest estil de vida comportava en aquells anys (de tot això se n'ha parlat i força en llibres, entrevistes i articles). Com a record a destacar, com se m'havia demanat, vull subratllar que molt abans de la nostra arribada es donava una presència i testimoni cristià en aquells tres barris, i entre tots destacava, en la meua opinió, la presència de les germanes Vedruna i el seu servei al barri que, i això és el més important, encara continua. Ja han celebrat el cinquantè aniversari. I que continuïn per molts més.

Isidre Ferreté, jesuïta (1976 /1996)

Jo vaig anar a viure a la comunitat de jesuïtes el 1976. Des de la meua condició de capellà obrer, em vaig arrelar profundament en la vida laboral, sindical, ciutadana i eclesial de Terrassa al llarg de gairebé vint anys. El col·legi Vedruna de les Arenes era una plataforma com a centre de culte i conreu de la comunitat cristiana d'aquell barri. La meua col·laboració se centrava principalment en les misses dels diumenges, primeres comunions i altres ajuts puntuals. Ah! I en la confecció d'un llibre de cants i pregàries per a comunitats cristianes que encara es fa servir en molts llocs.

Per aquells primers anys, la Conxita Baños i jo vam començar amb una colla d'adolescents, nois i noies cristians. La vida d'amistat, compromís i experiència cristiana que hi va anar creixent no va ser gens superficial.

al: l'inicial grup «Itaca» posteriorment entraria a la JOBAC i alguns d'ells —després de 30 anys— encara segueixen en l'ACO. En qualsevol cas, les arrels d'estimació i amistat entre tots i totes es mantenen vives. Mirat des d'ara veig que la meua relació amb les Vedrunes del carrer Tàrrrega ha estat molt més que de col·laboració pastoral; formen part de les meves arrels afectives. Ens hem estimat i respectat de debò tal com érem, amb molta llibertat i sinceritat. Recordo amb joia que, durant uns quants anys, cada dijous a les set del matí compartíem l'eucaristia a la seva capelleta de comunitat i després fèiem grans xerrades amb la Neus Ximinís, fins que la deixava a l'estació dels FFCC de Rubí, de camí cap a la meua fàbrica. En Ramiro i jo, els dos jesuïtes que vam quedar a Terrassa, sempre teníem, i tenim!, plat a la seva taula (potser en vam abusar una mica massa...).

Cada dia sóc més conscient que la valoració de la vida religiosa en barris no es pot mesurar principalment, o exclusivament, pels serveis que hi fem, ja siguin col·legis, dispensaris o asils d'avis, etc., tot i que són molt lloables. El que queda és, sobretot, allò que humanament som i traspuem sense pretendre-ho: homes i dones joiosos, sense massa racons interns, amb una vida el més comprensible i transparent possible; gent amb qualitat humana i capacitat de relació i estimació horitzontal amb la gent més senzilla, que puguin arribar a sentir-nos com a seus, dels seus, que «ens hem jugat els quartos» amb ells.

Jo crec que les companyes Vedrunes de les Arenes, tot i la hipoteca de viure en el recinte del mateix col·legi on treballen, han estat i són dones molt compromeses i estimades al barri, testimonis de la bondat humana de Jesús, que és la manera que Déu ha tingut per revelar-se com a Pare/Mare i seguir transmetent la seva Vida avui.

Ramon Tarrés, parròquia de Sant Llorenç – Ègara (1993-2003)

Deu anys de relació amb una institució que en té més de cinquanta no són gaires, però, sens dubte, van ser —i són— un do de Déu que se'm fa difícil definir. Des de la parròquia de Sant Llorenç, l'escola Vedruna m'apar un teler d'aquells antics que amb les mans destres de nous teixidors continua filant tot posant al dia les seves peces per tal de respondre a les demandes que els nous temps exigeixen. El seu motor principal, *Tot per amor, res per força*, que posà Joaquina, continua en perfecte estat i actiu.

El meu lligam amb l'escola ha estat, però, indirecte, a través de la comunitat carmelita, el grup de religioses que, vocacionades per a l'ensenyament juntament amb els mestres, han fet de l'escola la seva llar, la seva família, i li han lliurat generosament la seva vida.

I aquest lliurament ha tingut, com en totes les famílies, aquells moments dolços que omplen la teua opció de joia i de sentit, i també d'altres de decebedors, que entristien, quan el desagraïment, la violència o la incomprensió es feien presents enmig del treball de cada dia.

A la darrera celebració de Santa Joaquina, vaig recordar el testimoni d'un mestre de Terrassa, quan un bon dia un jove de poc més de vint anys es presentà al que havia estat el director durant el seu pas per l'escola. Li demanà perdó pel seu mal comportament d'aquells anys —n'havia estat expulsat més d'una vegada— i li donà les gràcies per la paciència que havien tingut amb ell i per cada nova oportunitat que li havien donat. Això va fer que més tard, ja fora de l'escola, i superades les crisis d'aquella època, tot reflexionant sobre el seu passat, volgués encarrilar la seva vida per camins més profitosos.

Plagiant una dita de Tagore, podríem dir que *cada vegada que entra (neix) un infant a l'escola ens porta el missatge que la Vida (Déu) no ha perdut encara l'esperança en els homes*. Educar, orientar, formar un home i una dona, fer-los amos de la seva vida, inconformistes amb aquesta societat que els manipula i esclavitzava, és també un part que es presenta difícil, però és el repte que esperona i vitalitza.

Sembrem, i una part de la llavor cau fora del solc i els ocells se la mengen (hi ha molts ocellots disposats a devorar-la), i quan no, la deixadesa dels que n'han de tenir cura deixa el terreny improductiu. No n'hi ha prou que els altres sembrin: l'escola, les institucions, la família; ningú no pot abdicar de la part de responsabilitat que li correspon i no tenir en compte l'altre. En la nostra acció, però, hi ha sempre una promesa de futur: *una part de les llavors va caure en terra bona i donà fruit: unes llavors van donar el cent, unes altres el seixanta, unes altres el trenta per u* (Mt 13, 8). Si hem sembrat generosament, la nostra tristesa —si n'hi ha!— es convertirà en alegria.

Em sento molt unit als molts testimonis que durant aquests anys he pogut conèixer (i llegir a *Retalls d'un temps d'Escola*), que agraiïen a tots els treballadors de l'escola Vedruna, religioses i mestres, la seva dedicació impagable. Per molts anys!

Joan Lluís Pineda, monitor i catequista, any 1974

Fa uns dies em va sorprendre gratament l'anunci que la Fundació "la Caixa" feia a la televisió en el qual promovia el 2n Concurs d'Iniciatives Joves amb Valors. I és que els joves d'avui estan tan compromesos amb la societat com ho vam estar també nosaltres. Inquietuds polítiques, socials, culturals, humanes i espirituals segueixen sent el motor de molts dels nostres joves, malgrat que els mitjans de comunicació s'entestin en voler dibuixar el món d'una altra manera.

Sí, recordo que l'escola Joaquina de Vedruna fou un d'aquests punts estimulants d'iniciatives de tot tipus. Era l'any 1974, jo tenia llavors 18 anys, molt jove i amb il·lusions. Pertanyia a un grup d'amics una mica més grans que jo, val a dir-ho, que ens reuníem de tant en tant per donar sortida a aquesta mena d'inquietuds. El nostre principal objectiu era fer de la pregària un camí de creixement personal, tot i així no érem pas un grup de beats, no! Es tractava, i de fet encara es tracta, de fer de la pregària una eina per al desenvolupament personal, i en conseqüència creixement cultural, compromís social i a voltes compro-

mís polític. En aquells anys la dictadura, potser conscient de la seva feblesa, encara donava les darreres fuetades. Reunir-se per tal d'organitzar activitats no era fàcil, i menys per a determinats tipus d'activitats. En aquestes circumstàncies l'escola Joaquina de Vedruna, a través de la germana Neus, va entrar en contacte amb nosaltres per tal de dinamitzar l'àrea de catequesi de l'escola. Així en dèiem, però la veritat és que fèiem una mica totes les funcions. Hi havia tantes mancances!

Fèiem catequesi a infants des dels 7 fins als 14 anys. I a més fèiem d'esplai, de dinamitzadors del barri, organitzàvem competicions esportives a la pista i alguna excursió a peu per l'entorn. Potser ara costa d'entendre com es barrejava tot en una mateixa activitat. Avui les coses estan més estructurades: l'esport és l'esport, els esplais i les manualitats són això, esplais i manualitats, i la catequesi és la catequesi. A mi m'agradava d'aquella manera, una mica tot barrejat. Els homes i els nens som així, no estem fets de compartiments, a dintre nostre hi ha una mica de tot i de cada cosa. També de bones i de dolentes.

A mi i a la meva xicota ens va tocar el grup més difícil, els de 7 i 8 anys! Bé, potser no! Potser era més difícil amb els grups més grans, als quals era difícil mantenir-los motivats per la catequesi i molt més fàcil de treballar en el joc i l'esport. Sigui com sigui vaig treballar amb els nens i nenes de 7 i 8 anys que aquell any farien la primera comunió.

La catequesi es feia tots els dissabtes a la tarda, i es desenvolupava de forma molt similar a la d'ara. Teníem uns temes que preparàvem prèviament, combinàvem els temes amb l'ajut de treballs manuals, diapositives, músiques, cançons i esquetxos de teatre. Molta feina, però molt ben pagada! No hi ha res com una mirada o un somriure, i no t'explico el dia en què un d'aquests nens et fa un petó i una abraçada. Recordo un dels temes que vam preparar, no sé perquè recordo aquest i no un altre, us en faig cinc cèntims. El tema era «Ningú no va al Pare sinó és per Mi». Per treballar aquest tema vam portar a l'escola algunes fotos de la meva família i de la família de la meva xicota, i alguns objectes d'ella i meus, llibres, llapis, joguines, etc., el tema era explicar-los què eren aquelles coses i les persones que apareixien a les fotos. Al cap de poc temps tots podien reconèixer el meu pare, o el pare de la meva xicota. De la mateixa manera ningú no arriba al Pare sinó és a través de Jesús. Jesús ens explica qui és el Pare i el que el Pare espera de nosaltres. Crec que ho van entendre, del que estic segur és que a mi em va quedar clar.

La catequesi es va anar desenvolupant dissabte darrere dissabte, i en arribar el mes de maig: la gran festassa. Um!, sorgiren algunes dificultats! Teníem algunes pors! El debat sobre els vestits de primera comunió s'acabava d'obrir a la societat: si senzills, si mariners, si petites núvies. Ara potser ho veureu com una trivialitat, la societat ja ho ha anat assumint i les coses són més naturals, fins i tot si una nena fa la comunió com una petita núvia, acostuma a fer-ho per raons culturals de la seva família i per tant pot ser una expressió d'un sentiment arrelat i respectable. Llavors era diferent, les opcions eren més radicals: o una cosa o l'altra.

Havíem parlat de germanor, de compartir, de respectar i d'estimar als altres. No podíem deixar que sorgissin dos grups. Al barri, igual que ara, hi havia gent de tot, gent a qui els anaven bé les coses i altres que tenien més dificultats. Tots volem tirar la casa per la finestra pels nostres fills, però a vegades cal posar una mica de seny i evitar que uns arrosseguin els altres. Recordo que vam fer una reunió de pares un dissabte al vespre. Us recordo que llavors les reunions amb els pares no eren un fet freqüent, i ens va tocar fer una sessió de catequesi per a adults sobre el significat del que preteníem fer, i el valor de la companyonia i el respecte pels altres. Recordo que hi va haver alguna discrepància, però em vaig sentir molt gratificat en veure com els pares a poc a poc van arribar a un acord intermedi: van acordar que tots els nens farien la primera comunió senzillats: americana per als nois i vestidet per a les noies, per sota del genoll. El dia de la primera comunió fou una gran festa, tots els nens arreglats i molts somriures, moltes cares de complicitat i alguns petons amb molt de sabor.

Aquells nens i nenes, avui tenen 40 anys! Espero que els hagi anat bé a la vida i que com jo gaudissin d'aquelles hores que vam passar junts.

Mercè Galí, mestra, exregidora de Cultura de l'Ajuntament de Terrassa

Una última realitat: De l'acollida, a la convivència, de la convivència a la pau. «Fa pocs dies, en un solar cantoner de la nostra ciutat, només hi quedava un nesprer carregat de fruits. Alguns nois amb una escala en collien per a repartir-se'ls. Hi descobreixo un rostre conegut i li dic: —Són verds. Primer s'espanta, després somriu. Era l'Omar, i tot decidit baixa de l'escala i m'ensenya un fruit, llavors em mira i em diu: —No és verd: toca, toca; és tou.» L'Omar és un més dels alumnes de tantes i tantes escoles, les quals han acollit i han donat diferents eines per conviure als nois i noies que amb les seves famílies han arribat a les nostres ciutats, a la recerca d'unes necessitats elementals: el treball, la salut, la vida. Aquests tres conceptes van lligats a l'ensenyament, als hàbits i a l'habitatge.

L'ensenyament comporta la llengua per comunicar-se, i també comporta conceptes com: la puntualitat, el saber trobar-se, discernir, l'ordre, la higiene, i totes aquelles coses que evidentment s'aprenen a la família, però que l'escola complementa; i que en alguns casos fomenta i incentiva.

Pel que fa als habitatges, aquest és un tema que supera el mateix límit de l'escola i no li correspon actuar-hi, però sí que és receptora de les situacions urbanes de l'entorn, i de la proximitat on el nouvingut troba allotjament.

A Terrassa ens trobem amb una realitat que a la dècada de 1980 era del tot imprevisible, era un moment que per manca de natalitat i també per manca de treball a causa de la crisi del tèxtil havia parat la immigració interna, i en aquells moments fins i tot s'havia tancat alguna escola. Ara, la realitat del

sòl edificable, i l'oferta de treball en el món de la construcció i del sector serveis, comporta un grau molt elevat de persones que vénen a viure en aquesta ciutat. Unes són parelles que, originàries d'altres parts de Catalunya, s'hi ubiquen perquè encara que el seu treball sigui en altres llocs de l'àrea metropolitana disposen de facilitat de comunicacions per als desplaçaments; i a més hem de comptar amb famílies d'altres parts del món, en especial magrebins i llatinoamericans. Això suposa una gran quantitat d'infants que han vingut amb llurs famílies, o bé que ja són nascuts aquí, que emplen les nostres escoles tant en la fase de matrícula ordinària com en la fase del que ja s'ha fet del tot usual anomenar-la matrícula viva.

83 Era vers l'any 2000 que entrava a Joaquina de Vedruna (les Arenes) la primera família estrangera, eren sis germans repartits per tota l'escola: ESO, EP i EI, i amb aquesta entrada, feta amb serenitat i amb equilibri, s'obria un nou «xip» a l'escola. També per la mateixa època entrava el primer noi estranger a l'ESO de Vedruna (carrer del Vall). Aquest noi només tenia el pare aquí, i encara malalt; més endavant arribarien els altres germans.

La titularitat i els equips docents saben a partir d'aquell moment que caldrà tenir presents les noves circumstàncies a l'hora de programar i a l'hora de viure el projecte intern. Les estratègies a treballar seran diverses; amb tot, amb això no n'hi hauria prou, allò que compta és la bona disposició dels esmentats equips docents.

Aquesta bona disposició en el context bíblic té un nom: acollida o hospitalitat. Per una escola religiosa i cristiana és un paradigma que cal tenir present. Tota la Bíblia està plena de la importància d'acollir el foraster: Abraham emigra; Abraham acull el Senyor en el passatge de l'alzina de Mamré (Gn 18,1-8); el mateix Déu és acollidor respecte al poble d'Israel i la terra promesa (Lv 25,23); Jesús és acollit per Marta i Maria (Lc 10,38); i en l'Evangeli de Mateu (Mt, 25,35-43), Jesús fa un toc d'atenció cap al judici final: «era foraster i no em vaucollir». I també els primers cristians tenen l'hospitalitat com un signe d'identitat. Sant Pau als romans diu: Practiqueu amb deler l'hospitalitat (Rm 12,13).

Quan les coses es fan amb deler, amb il·lusió, es positivitzen. Per exemple: ara, que s'havia perdut l'afició a la geografia, la redescobrim; a les aules surten mapes del món que s'havien arraconat per tal de situar-nos d'on vénen aquell o aquella que han arribat de nou. El mateix passa en aprendre o parlar de les diverses climatologies, o de les diverses vegetacions. Si, a més, en el centre en les diverses activitats anem integrant els pares i les mares, compartim altres nivells culturals, el menjar o la treneta que ens farà en una festa de convivència l'africana, o el bonic sari del Pakistan, d'aquella seda autèntica i ben conjuntat, tota una lliçó d'estètica. Hi ha cultures d'elit, hi ha cultures d'origen fred i d'origen càlid, hi ha cultures populars... Tot plegat ens porta a més riquesa cultural. Quan tots aquests fets esdevenen normals, i a les nostres escoles ja els compartim: «el nespre», com en el cas de la nostra introducció; «la llengua», el vehicle central de la comunicació; «els espais» de joc, de mercat, de tot tipus de serveis, és que hem avançat. Les nostres escoles, els nostres alumnes, les nostres famílies han fet ja un pas més. Hem entès que de

l'acollida cal passar a valorar unes dimensions més àmplies. I aquestes dimensions impliquen diàleg i convivència, i la convivència ens farà arribar a la pau.

Els esquemes de l'escola no s'alteren i a la llarga els nostres mestres, els nostres alumnes, els nostres fills i tots plegats hi sortirem guanyant. Sabem que no ha estat fàcil, els primers temps sorgeixen alguns conflictes, ens costa a tots acceptar la diferència, però arriba un moment en el qual es troba l'equilibri. Tots podem somriure, tots podem cantar, tots estimem els nostres fills, tots volem el millor per a ells.

A les nostres celebracions eucarístiques, durant anys, en el prefaci hem sentit el mot «equitatiu». És el mateix l'equitat que la igualtat? Practicar l'equitat no és donar a tothom igual, és donar a cadascú segons el que necessita.

Hi ha uns esquemes socials que es basen en donar llibertat per tot (llibertat davant una ablació de clítoris?, llibertat davant el genocidi dels pobles?). Anomenarem equitat al repte que té la societat del segle XXI, també l'escola, de trobar l'equilibri entre justícia i llibertat.

Algunes religioses jubilades ens han ajudat molt en aquests temes. Per què? Perquè elles sí que es recordaven que en aquest món pot haver-hi nois i noies de 14 anys sense alfabetitzar, perquè elles sí que es recordaven que hi pot haver alguna personeta de 10 anys responsable de tres de més petits la major part de la jornada. Potser molts de nosaltres ja no ens recordàvem d'aquestes realitats, o fins i tot, les ignoràvem. El nen petit necessitarà paraules amables especials; el noi gran, vida i experiència social, això és ja una etapa madurada; santa Joaquina vol que les seves filles arribin a les necessitats de tots els pobles, ara la utopia de la santa és realitzable, les necessitats són aquí i pensem que les nostres escoles han de ser capaces de fer seu el lema que en el pati d'una escola Vedruna de Barcelona han escrit: «a Vedruna hi cabem tots».

Joan A. Pujals i Vallhonrat, president de la Fundació Busquets; president de la Cambra de la Propietat de Terrassa

En demanar-me una col·laboració per a aquesta publicació vaig experimentar una certa alegria, ja que tinc un record inesborrable de les Germanes Carmelites Vedrunes, perquè tota la meua família ha estat educada en aquest col·legi de la nostra ciutat. La relació amb elles ha sigut entranyable, ja que la casa dels meus avis estava al costat mateix del col·legi i jo, un nen, en els anys difícils del 1932 al 1935 feia d'escolà a la seva església en algunes cerimònies.

Són records que et fan sentir profundament una gran joia, en veure com el 1956 aquestes Germanes creaven el centre de les Arenes, que fou motiu de satisfacció per a la ciutat, i molt especialment per a tots els que s'havien de beneficiar de les seves ensenyances. Després de la Guerra Civil, i sobretot a partir de l'inici de la dècada de 1950, l'afluència d'immigrants a la ciutat fou molt accelerada. La preparació professional d'aquests nous nadius respecte als seus coneixements industrials era escassa o nul·la, per la

qual cosa, pràcticament, la població activa es concentrava en les categories de peons, cosa que els situà globalment, i de manera pràcticament homogènia, en les baixes categories de l'escala social, disminuint fins i tot les seves possibilitats de lliurar-se de la condició de peonatge no qualificat, que era el seu punt de partida en la nova societat que els acollia.

Aquells anys foren difícils, les famílies ubicades en aquella barriada ja tenien prou feina per sobreviure; la cultura dels fills, tenint present que molts dels pares no sabien ni llegir ni escriure, la deixaven per a més endavant. Davant de tot això, què s'havia de fer? Doncs no és lògic, ni individualment ni col·lectivament, reservar els béns culturals per a uns pocs, exclouent una part de la població de l'acostament al progrés social.

Foren les Germanes Vedrunes les que davant d'aquella situació crearen el col·legi en aquella barriada, el qual donà un extraordinari exemple d'acollida. Elles hi aportaren tot l'esforç per donar als alumnes la cultura del llegir i escriure, de saber les taules, de cosir, de cuinar, de la forma de comportar-se, etc. O sia, totes aquelles coses que augmenten la vàlua personal i també les condicions per treballar. Així, poc temps després començaven a donar fruit aquelles ensenyances de les Vedrunes i aquesta barriada, al principi precària, es convertia en un districte que honorava la ciutat per les seves maneres i forma de desenvolupar-se culturalment i econòmicament.

El 25 de setembre de 1962 tingueren lloc les tràgiques inundacions. Les zones més afectades foren les limítrofes amb la riera de les Arenes. Això fou un cop greu per aquella barriada, però l'esperit de supervivència, i també el bagatge rebut amb els sis anys d'estada allà de les Germanes Vedrunes, ajudaren al renaixement de la barriada que, junt amb una política d'urbanisme més constructiva, representà un avenç important en la vida i el desenvolupament dels que vivien allà.

És indubtable que per als terrassencs, i especialment per als catòlics, l'actuació de les Germanes Vedrunes és motiu de satisfacció i d'orgull i també d'agraïment per l'obra feta en els seus inicis i també en l'actualitat, ja que ens ha donat, entre altres coses, convivència i progrés.

Juan Sánchez Murcia i M. Dolores Jiménez Espinosa, pares d'exalumnes de l'escola

Significat avui d'aquesta escola en aquest barri.

Curso 1981-1982, somos un matrimonio joven; Loli cumplirá 22 años en enero y Juan, 23 en agosto, tenemos un hijo, Juan, que comenzará el cole este curso, y posiblemente este primer año esté con la Srta. Trini. No tenemos dudas en la elección del colegio para nuestro hijo, Loli ha sido antigua alumna y tiene una muy buena experiencia y una muy buena amistad con las hermanas de la comunidad.

La familia de Loli, venida a Terrassa desde Bcares (Almería), que después de vivir unos años en Can Palet ha tenido la suerte de ser beneficiaria de un piso en el Bloque 85 de los Grupos de San Lorenzo, tiene cuatro hermanos, Isabel, José, Manolo, algo mayores que ella, y Raúl, de la edad de nuestro hijo Juan, quien también ha sido alumno de la escuela.

La familia de Juan es también del barrio de La Grípiá, nacido en Ceuta se vino a Barcelona con 14 años, porque su padre debió ser operado de una grave enfermedad que por desgracia no superó y falleció un año después, y junto a su madre decidieron quedarse a vivir en Terrassa en casa de su hermana Rosi.

Éramos, pues, en aquel tiempo, un matrimonio joven con un hijo de tres años, descendientes de familias de emigrantes andaluces, de una generación que se vio obligada a emigrar desde sus lugares de origen. Nuestros padres se vieron necesitados de dejar todo para buscar nuevo porvenir para ellos y para nosotros, con las incertidumbres y miedos lógicos, pero también con ganas de trabajar y alcanzar unos mínimos medios de subsistencia.

Nos hemos instalado en este barrio humilde pero digno; sencillo, pero no miserable. Nuestro hijo Juan, que ya tiene 28 años, vive felizmente en pareja con Mónica, y tuvimos otro hijo, Albert, de 16 años, que hasta el curso pasado 2005/2006, ha sido alumno del colegio Joaquima de Vedruna. Este curso hace primero de bachillerato en la Escola Vedruna del carrer del Vall.

Este año hemos celebrado nuestro 29 aniversario de boda y nuestras bodas de plata como padres de alumnos. Toda una vida! Serían muchas las anécdotas y vivencias que podemos recordar, como las de cualquier familia del barrio. Hemos prosperado, son éstos otros tiempos, las familias que vinieron por los años 60, que sufrieron los avatares de las riadas, las inseguridades de no tener un arraigo en la tierra de acogida, quizás sean las mismas de los que ahora vienen de Latinoamérica, África o Europa del Este. Ahora nos desenvolvemos en otro nivel de educación y desarrollo, son otros tiempos con otras comodidades, con otras necesidades.

La Escuela también ha evolucionado, para dar respuestas a las nuevas necesidades de las familias del barrio; ya no están necesitados nuestros hijos de la ración de leche en polvo que repartían las hermanas de la Comunidad en los años 60, porque nuestra sociedad al menos es capaz hoy, en general, de cubrir las necesidades de alimentación más básicas. Ahora tenemos otras necesidades educativas como sociedad avanzada que somos, también estamos necesitados de comprender otras realidades que fortalezcan nuestras raíces cristianas y que nos realicen como personas. La Escuela ha sabido ponerse al nivel actual de estas exigencias, y ser soporte necesario y prolongación de las familias, que hemos llevado a nuestros hijos en la total confianza de que recibirían la mejor educación para fomentar un mundo más justo; y dicho sin complejo alguno: con un excelente nivel académico, que en nada desmerece comparado con otros colegios supuestamente de mayor prestigio.

Muchas familias podrían contar su experiencia particular de lo que ha significado para ellas la comunidad de hermanas y la escuela, de cómo han sido una familia más del barrio, y al mismo tiempo la hemos tenido como nuestra familia, en quien hemos encontrado apoyo y consuelo en cualquier ocasión; referencia en lo humano y en lo espiritual; siempre respetuosa con las convicciones de cada uno, de su diferente estilo de vida y de fe; de su acompañamiento sencillo, cordial y delicado, de su trato familiar y acogedor; de su disposición a poner su casa y medios al servicio de quien lo necesite, ofreciendo una educación abierta a todos y en especial a los mas débiles y desfavorecidos.

89 Son ahora otros tiempos, pero llevados por el amor al servicio y a la causa del evangelio, y a los valores transmitidos por Joaquina de Vedruna y sus hermanas, hay un enorme colectivo de quienes hemos sido impregnados de este carisma (profesores, familias, empleados de la escuela, alumnos) que conforman la *nueva Comunidad Vedruna*, que debemos asumir el compromiso de seguir transmitiendo aquello que hemos recibido, porque es necesario la permanencia del carisma que hemos experimentado abierto a la vida y a la fe, liberador y solidario, constructor de paz y de tolerancia, de civismo y sobriedad; generadora de esperanza para las nuevas generaciones y los nuevos tiempos.

Son cada vez más los laicos que se están incorporando a este proyecto y asumiendo responsabilidades para que la Comunidad Vedruna sea una referencia de estilo de vida cristiana y humanizadora, éste es, para nosotros, el significado hoy de esta escuela en este barrio.

Cronologia bàsica i documentació

Dates que han marcat una història		
1856	14 de juliol	> Les primeres Germanes Carmelites de la Caritat Vedruna arriben a Terrassa cridades per l'Ajuntament.
1956		> Centenari del col·legi Vedruna del carrer del Vall, al centre de la ciutat. > El Sr. Pere Mollet comunica a la Superiora Provincial de les Germanes Carmelites Vedruna que fa donació a la Congregació d'un terreny proper a la finca de Can Montllor.
	12 de maig	> Solemne benedicció i col·locació de la primera pedra de la futura escola Joaquina de Vedruna en els terrenys donació del Sr. Pere Mollet.
	15 de novembre	> Comencen les obres d'edificació de la nova escola.
1957	setembre	> S'inicia la inscripció de les primeres alumnes. > Es fan públics els noms de les germanes integrants de la nova comunitat de les Arenes.
	2 d'octubre	> El nou col·legi obre les portes per primera vegada.
	23 de novembre	> Inauguració oficial i benedicció del col·legi. > Comença també l'escola nocturna.

1962		> La riuada afecta greument l'escola, tot i que no queda destruïda.
1974		> L'escola posa en marxa la Formació Professional.
1978		> D'acord amb la nova legislació educativa, l'escola ofereix a partir d'aquest any Educació Infantil, EGB i FP.
1981		> Celebració del 25è aniversari de l'escola.
1997	14 de juliol	> Una nova reforma educativa fa que l'escola iniciï l'ESO.
2004		> L'escola s'integra a la Fundació Educativa Vedruna-Barcelona.
2006		> Celebració de les Noces d'Or de l'escola.
2009		> Edició de <i>Joaquima de Vedruna – Des de 1956 fent escola</i> , que recull la història dels seus 50 anys de vida.

Professorat del col·legi Joaquina de Vedruna de Terrassa per ordre alfabètic		
Noms	Any entrada	Forma part del Claustre l'any 2009
Aguilar Marín, M. Dolors	-	-
Alonso Infante, M. del Carme	1996	Sí
Andreu Mir, M. Pilar	1973	-
Bach Abadal, Ana Maria	1981	-
Barón Gil, Anna	1997	Sí

Noms	Any entrada	Forma part del Claustre l'any 2009
Bofarull -, Isabel	1979	-
Bueno García, Josefina	1973	-
Cabrera Cavera, Cristina	2004	-
Cano Fuentes, Carmen	1976	-
Castro Roldán Ferran	1994	Sí
Cavero Pérez, Elia	1975	Sí
Coll Sitjes, M. Àngels	1975	-
Coma Cosidó, Pilar	1993	Sí
Comas Graells, Mireia	2006	Sí
Cantón Martín, Yolanda	2006	Sí
Cortés Alcázar, Francesc	1992	-
Cot Carbó, M. Dolors	-	-
Dalmau Álvarez, M. Carme	1991	Sí
Díaz Álvarez, Paulina	1974	-
Díaz Sánchez, Stilita	1974	-
Doménech -, Carme	-	-
Domínguez Sánchez, Teresa	1973	-
Espina Castilla, Rocío	2006	Sí
Estruga Peralta, Carme	1982	Sí
Fernández Moreno, M. Teresa	-	.
Garcés Braü, Jesús	-	-
García Mínguez, Josefina	1991	Sí
García Moya, Eva	1996	Sí
Garreta Figuera, Maribel	1973	Sí

Noms	Any entrada	Forma part del Claustre l'any 2009
Garrido Ayala, Maria	-	-
Gómez Vinagre, Remedios	1992	Sí
Gorria Gastón, Natividad	1979	Sí
Guardia Garrido, Antonio	1988	-
Guerrero López, Aurora	-	-
Gutierrez -, Irene	-	-
Herencia Quirante, Carmen	1996	Sí
Hernández Píriz, M. Sacramento	1976	Sí
Ibañez Díaz, Maria	1982	-
Iglesias Julian, M. Rosa	1991	-
Izal Bermejo, M. Pilar	1973	-
Llana Torres, Pepita	1970	-
López González, Manuel Gastón	1979	Sí
López López, Carmen	1970	Sí
López Melendro, M. Teresa	1989	Sí
López Mena, Ana	1982	Sí
López Moreno, Javier	2008	Sí
Mallorgas Astilleros, Sílvia	2001	Sí
Marañón Argona, Joaquín	1984	-
Marcel Sanz, Maria	2007	Sí
Marín Mates, Remedios	1983	-
Martínez Rodríguez, Lourdes	-	-
Megías Garriga, Natalia	1997	-
Messeguer Rodríguez, Eva	2007	Sí

Noms	Any entrada	Forma part del Claustre l'any 2009
Messeguer Salvador, Laura	1997	Sí
Miralles Boix, Empar	1995	Sí
Montañés Lucena, Magda	1993	Sí
Moral Carrer, Virginia	2007	Sí
Picallos -, Esperanza	-	-
Porras Muñoz, Rosa M.	1993	Sí
Prunes Casanovas, Joan	2003	Sí
Puig Mollet, Àngels	1987	-
Puig Mollet, M. Dolors	1975	Sí
Puig Mollet, M. Teresa	1977	-
Puigmartí Rovira, M. Carme	1992	-
Ramírez Romero, M. Àngels	1985	Sí
Rebollo Gómez, M. Pilar	-	-
Ribas Heres, Montserrat	1976	-
Rigol Sanmartí, Carme	1989	Sí
Robles Lucena, Carlos	2008	Sí
Rodríguez Lozano, Estrelli	-	Sí
Romero Martínez, Trini	1973	-
Romeu Andrés, M. Carmen	1997	Sí
Ros Sevilla, Núria	1993	-
Roy Blasco, Carmelo	-	-
Rubinat Gil, M. Dolors	1979	Sí
Rufas Priego, Encarna	1990	Sí
Ruíz Rodríguez, Sílvia	1998	Sí

Noms	Any entrada	Forma part del Claustre l'any 2009
Sadurní Fusté, Xavi	2002	Sí
Salinas Ferrer, Soledad	1988	Sí
Sánchez Marcos, Rosa M.	-	-
Saperas López, Josep	1992	Sí
Sarrau Galí, Montserrat	2000	Sí
Serra Escribà, Mònica	2000	Sí
Solà Cendra, M. Dolors	1979	Sí
Sonera López, Francesc	1998	Sí
Torrent Asensio, Ester	2000	Sí
Torvisco Flores, Ascensión	1982	-
Tresen Cama, Robert	1988	-
Xicoy -, M. Teresa	-	-

Aguilar Seliva, Juani (porteria)	1984	Sí
Ibáñez López, M. Carme (secretaria)	2008	Sí
Vaquero López, M. Jesús (administració)	2000	Sí

Germanes Vedruna que han format part de la comunitat de les Arenes per ordre de l'any d'entrada			
Noms	Any entrada	Any sortida	Nova destinació
Josefa Martínez Romero	1957	-	Mor a Terrassa el 2009
Josefina Guiu Vila	1957	1991	Vic
Concepción de Pablo	1957	1960	Sallent
Paulina Tio Spuche	1958	1971	Castelló
Cruz Guereta Langarica	1958	-	Mor a Terrassa el 1978
Teresa Puig Aiguadé	1958	1964	Sallent

Noms	Any entrada	Any sortida	Nova destinació
Consol Cañadillas Alcobendas	1962	1985	Barcelona
Teresa Rodríguez Pérez	1963	-	-
Dolors Ribera Vilatovà	1964	1970	L'Hospitalet
Eulàlia Baqué Barceló	1966	1967	Berga
M. Dolors Trullàs Vila	1966	1970	Barcelona
Rosa Masip Folqué	1967	1969	Barcelona
Montserrat Camps Bortaló	1968	1970	Viladecans
Soledat Esteban Gismera	1969	1974	Barcelona
Montserrat Berenguer Vilarnau	1969	1970	Barcelona
Mercè Permanyer Puigjaner	1970	-	-
Conxita Baños Rueda	1970	1982	Caldes de Montbui
Neus Ximinís Suñé	1970	-	-
Eulògia Andújar Guzmán	1970	1981	Rep. del Congo
Maria Lluís Colomer	1970	2003	Vic
Dolors Millanes Ferran	1971	1981	Barcelona
Elvira Cotó Argemí	1971	-	Mor a Terrassa el 1993
M. Assumpta Massana Esteve	1974	1980	Rep. del Congo
Concepció Petit Solanes	1974	1975	Sabadell
M. Pilar Parareda Bocha	1977	1982	Tona
Isabel Bertrán Concustell	1977	1982	Manlleu
Isabel Fontcuberta Bayod	1982	1990	Barcelona
M. Àngels Muro Cristóbal	1982	1988	Terrassa-Ireneu
Resu Alarcón González	1985	-	-
Carme Musoll Molins	1988	1994	Barcelona

Noms	Any entrada	Any sortida	Nova destinació
Carme Tormo Bermudo	1988	1997	Vic
M. Dolors Anglarill Cardona	1990	1993	Bolívia
M. Dolors Guerrero Ruíz	1991	-	-
Conxita Buesa Sabata	1993	1996	Berga
Lourdes Granados Martínez	1994	2000	Manlleu
Elena Lasheras Blasco	1996	1997	Berga
M. Jesús Laviña Liesa	1997	-	-

→ 1

IMATGES

> **1.** Joaquina de Vedruna, nascuda a Barcelona l'any 1783. Filla d'una família acomodada de la burgesia intel·lectual barcelonina. El seu pare era notari i estava casat amb Teresa Vidal. El matrimoni Vedruna-Vidal va tenir vuit fills i Joaquina era la cinquena.

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ

> **1.** *Al vent*, Revista. [Terrassa, juny de 1985]. > **2.** BENAUL, Josep M.; BERENQUER, Ferran; BORFO, Antoni; COMA, Joan; FERRAN, Domènec; LLUCH, Josep M.; MARCET, Xavier; MORO, Antoni; PUY, Josep; ROCA, Pere; SOLÉ, Miquel. *Història de Terrassa*. Ajuntament de Terrassa. [Terrassa, 1981]. > **3.** COMELLAS, Jaume; MONTOLIU, Joan J. *Història d'un barri de Terrassa*. Ajuntament de Terrassa. [Terrassa, 1992]. > **4.** *Decor Carmeli*. Revista. [1956]. > **5.** *La memòria del fang*. [Vídeo] [2002]. > **6.** *Parròquia de Sant Llorenç 40 aniversari*. [Vídeo] [2002]. > **7.** *Retalls d'un temps d'escola*. Recull d'experiències d'exalumnes de l'escola Joaquina de Vedruna de Terrassa. [Terrassa, 2006]. > **8.** RICART OLLER, Josep. *EGARA Una parroquia obrera bajo el franquismo 1963-1977*. Pedagògica del Vallès [Terrassa, 1977]. > **9.** SERRA, Antoni; MONTAÑA, Pere. *Terrassa 100 anys teixint ciutat*. Ajuntament de Terrassa. [Terrassa, 1992]. > **10.** *Els terrassencs del segle xx. Immigració, identitat i canvi*. Diari Terrassa. [Terrassa, 2005]. > **11.** TRENCHS, Marian. *Terrassa 1877 – 1977 cent anys de vida religiosa*. [Terrassa, 1977]. > **12.** Arxiu de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna. Casa Provincial de Vic. Carpetes referents a les comunitats de Terrassa.

Història fotogràfica

101

Fundació de l'escola. Primera pedra

Les primeres imatges de l'escola ens evocuen cap al record de la seva fundació, l'any 1956. L'esperit d'atendre una zona de Terrassa que començava a créixer de forma important, unit a la donació d'uns terrenys, va fer que la Congregació optés, quan la presència Vedruna a Terrassa arribava al centenari, per construir una nova escola a la mateixa ciutat.

F2

F3

103

F4

Els efectes de la riuada de 1962

Les riuades de l'any 1962, que van afectar especialment el Vallès, van marcar un punt important en la història de l'escola. El patiment, la desolació i la destrucció que van envair la ciutat de Terrassa han quedat vius en la memòria de moltes persones que van viure aquella catàstrofe. L'escola no va ser menys. Va caldre començar de nou un projecte que tot just havia rebut la primera empenta fundacional.

F7

F8

F9

107

F10

F11

F12

F13

Els primers anys

Els primers anys de l'escola van ser presidits per la manca de recursos econòmics, en un país que començava a sortir de la postguerra. La falta de materials pedagògics, els escassos recursos econòmics i l'arribada constant d'una forta immigració van produir un creixement accelerat de tot el barri de les Arenes. L'escola va començar a convertir-se en un punt de referència, no només per a nens i nenes, sinó per a tota la població del barri.

F14

F15

109

F16

Escola i barri

Un dels trets més importants que caracteritzen l'escola és la seva relació amb l'entorn, des dels seus orígens. Escola i barri han caminat junts cap al futur en la recerca de millores. La Comunitat Vedruna es va implicar des dels seus inicis en activitats que sortien, de forma estricta, de l'activitat escolar: presència en activitats del barri, associacions de veïns, catequesi...

F17

F18

F19

F20

F21

F22

F22

F23

F24

F25

Escola i parròquia

Un dels aspectes que caracteritzen l'escola és la seva implicació en la vida parroquial del barri. Són molts els alumnes que, més enllà de la primera escolarització, van tenir l'escola com a referència cristiana. Les activitats de formació relacionades amb la catequesi, les primeres comunions, els grups de joves cristians... han estat constants al llarg dels més de cinquanta anys d'història de l'escola.

F26

F27

F28

Edificis i instal·lacions

De la primera «caseta», nom amb què era coneguda la residència de la primera comunitat de germanes Vedruna, l'escola va anar eixamplant espais i adaptant-se a les necessitats formatives del barri. Les imatges de l'evolució de les diferents instal·lacions i dels edificis en són una mostra.

F28

F30

F30

F31

F32

Les classes d'ahir

Els recursos econòmics migrats, les classes nombroses, l'ensenyament memorístic i l'aplicació dels mètodes pedagògics propis de la postguerra van ser alguns dels trets que van presidir l'ensenyament a l'escola fins a principis de la dècada de 1970. L'ús de la pissarra, la repetició i l'ordre eren alguns dels mètodes que presidien les classes.

F34

F35

112

F36

F38

F39

F40

Els alumnes d'ahir

La procedència dels alumnes ha estat –tradicionalment– de l'entorn proper al centre. Uns alumnes i unes famílies que buscaven, en l'entorn escolar, el camí cap a l'alfabetització i cap a l'accés al món laboral i professional. Majoritàriament, la població era procedent de l'arribada migratòria que rebia Catalunya, bàsicament d'origen andalús.

F41

F41

F42

F43

F44

F45

Les sortides i activitats d'ahir

Les sortides i activitats d'ahir van lligades a les modes i a les maneres del temps en què es vivia: exposicions de manualitats i de treballs d'aula que es feien en les seccions de formació professional (brodats, llibres de comerç), organització de balls i de tunes, petites festes amb demostracions per part de les alumnes que es coneixien com a «festivals», sortides a la natura, esports, teatre... sempre sota la presència activa de les germanes, principals conductores de les activitats.

F46

F47

123

F48

F49

F50

F51

F52

F53

Les classes d'avui

La introducció de recursos informàtics, el treball cada vegada més visual i significatiu, l'aprenentatge en petits equips, les classes participatives, l'esforç per comprendre el nostre món... són alguns dels trets bàsics de l'educació a l'escola, que segueix tenint l'aula com a punt de referència, però que s'obre a l'entorn per observar i participar.

F54

F55

125

F56

Els alumnes d'avui

Alumnes diversos, amb capacitats, interessos i motivacions diferents, fan de l'escola una comunitat educativa participativa. Més enllà del clàssic treball a l'aula, els alumnes potencien activitats que tenen present la seva educació integral.

F59

F60

127

F61

F62

F63

Les sortides i activitats d'avui

Les sortides i activitats d'avui van orientades a un treball més experimental i vivencial, amb la finalitat d'integrar i de recolzar els aprenentatges que es realitzen a l'aula. El camí cap a una educació més integral ha obert pas, en les dues darreres dècades, a noves activitats lligades al coneixement del medi i de la natura, a l'educació física i l'esport, la música o el teatre.

F65

F66

129

F67

F68

F69

F70

Festes i celebracions

Durant més de 53 anys, l'escola ha estat un espai d'aprenentatge al qual s'han sumat festes i esdeveniments que han estat celebrats. Alguns de forma periòdica, any rere any, d'altres de forma més especial, com els actes dels 25 i 50 anys d'existència del centre.

F72

F73

F74

L'escola, avui

L'escola és, avui, una gran comunitat educativa formada per alumnes, mestres i professors i pares i mares. Una escola de present i de futur, que vol continuar estant arrelada a la Comunitat Vedruna i a totes les persones que l'han vist i fet créixer. L'objectiu: fer dia a dia, del Projecte Educatiu Vedruna, una realitat.

F75

F76

133

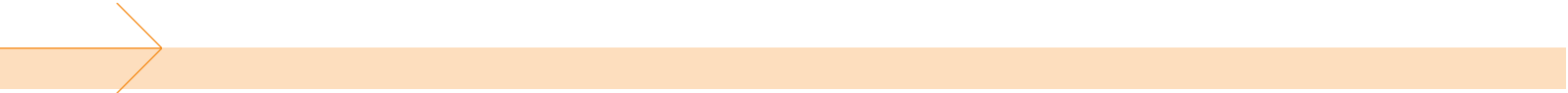

F77

F78

El llibre que teniu a les mans exposa la història de l'escola Joaquina de Vedruna de Terrassa, des dels seus orígens, el 1956, fins a l'actualitat. És la història d'una escola vinculada al barri de les Arenes. La història d'una escola humil que, al llarg de més de cinquanta anys, ha anat creixent i transformant-se fins a arribar a l'actualitat. Una escola directament vinculada a la Comunitat Vedruna de les Arenes, la qual li ha donat suport i empenta per arribar a ser com és avui: una escola de present i futur. La lectura de les pàgines que narren el seu passat ens ajudarà a comprendre el camí que ha realitzat.

Esperem que el contingut del llibre, amb textos i documentació gràfica, permetin a famílies, germanes, professors, exprofessors, alumnes i exalumnes, tots ells protagonistes d'aquesta història, reviure amb satisfacció els anys viscuts a l'escola.